

Bela Gabrić i Ante Pokornik

**BUNJEVAČKE KRALJIČKE
PISME**

**SUBOTICA
1996.**

zkvh.org.rs

**BUNJEVAČKE KRALJICKE
PISME**

**SUBOTICA
1996.**

BUNJEVAČKE KRALJICE
PISME

SUBOTICA
1966

NARODNO BLAGO

Objavljuje
Izdavačko društvo „HRID”
Subotica, Preradovićeva 4

Za izdavača
Lidija Molzer

Recenzenti:
Katarina Čeliković
Ivo Prčić, mladi

Tisak:
Studio „Bravo”
Subotica, Braće Majera 43/a

ANTE POKORNIK

(Subotica, 21. III 1910 - 20. VIII 1989.)

je sakupio podatke o pivanju bunjevačkih kraljičkih pisama i o "kraljicama".

BELA GABRIĆ

(Subotica, 10 III 1921.)

je opisao bunjevački narodni običaj pivanja "kraljica", sakupio je bunjevačke kraljičke pisme i obradio ih, objašnjavajući njihove vrste i sadržaj.

Aleksa Kokić:

“KRALJICE” SU PJEVALE

Sa vedrog svibanjskog neba
sunce je proljetno žarilo,
u njegovim raskošnim zrakama
križ ponosni Gradske vijećnice
sav se bijelio.

Mnoštvo svijeta je vrvjelo
na trgu Velike crkve
oko natpastira sijedog,
koji je dječacima s nevinim pogledom
i djevojčicama u bjelini
svetu krizmu dijelio.

U sjeni visokih kuća
mladež se vesela šetala,
oči su im blistale svježinom
proljetnjih jutara
naših tako dragih beskrajnih njiva,
"kraljice" su mlade s krunama od cvijeća
pjevale pjesme o nani, o seki,
i braci koji, daleko u vojsci,
o ljubavi salaša sniva.

I dok je meki proljetni povjetarac,
noseći na svojim krilima
zvuk veselih zvona,
milovao procvale bagremove grane,
krovove niskih kuća
i nasmijana lica
iz kojih je sijevala mladost,
"kraljice" su mlade i zanesene mirisom proljeća
iz duše pjevale kraljičke pjesme,
pjesme koje kriju
svu našu tugu
i svu našu radost.

(Iz zbirke A. Kokića "Klasovi pjevaju"

Zagreb, 1937. str. 25.)

RIČ NA POČETKU

Ovo, što sam napisao o "kraljicama" i o bunjevačkim kraljičkim pismama, nije znanstvena studija, nego uvod za dalje proučavanje bunjevačkih narodnih običaja i bunjevačke narodne književnosti.

Ovaj prikaz može poslužiti kao osnova za potpuniju studiju o bunjevačkim kraljičkim pismama koje su sastavni dio mnoštva hrvatskih narodnih pisama i dio sveukupne hrvatske kulture i narodne baštine.

To treba uzeti u obzir da se može pravilno prosuditi o ovoj obradi "kraljica" kao bunjevačkog narodnog običaja, jer svako ljudsko djelo ima svoje nedostatke.

Kada u ovoj knjizi pišem o "kraljicama" i o bunjevačkim kraljičkim pismama, u prvom redu opisujem taj narodni običaj kakav je bio u Subotici, tj. u njezinim predgrađima: Keru, Gatu, Senti, Novom Selu, gdi je bio najviše i najduže čuvan. Cure iz centra varoši (grada) nisu bile "kraljice" i nisu išle pivati kraljičke pisme.

U ovom prikazu nisam opisao ovaj narodni običaj u ostalim mistima i selima, gdi žive Bunjevci u Bačkoj i Mađarskoj. Također nisam pisao o kraljičkim pismama u Banatu i u Slavoniji.

Za nastanak ove knjige velike zasluge ima Ante Pokornik, koji je rođen u Subotici 21. III 1910. god. On je najveći dio svog života proveo u Gatu i Keru (u Subotici). Sakupio je i zapisao podatke o pivanju kraljičkih pisama i o "kraljicama" po svom sićanju iz mladosti, a pomogle su mu pojedine žene koje su kao cure pivale kraljičke pisme i kao "kraljice" učestvovala u tom lipom bunjevačkom narodnom običaju.

Ja sam tu skupljenu građu obradio i taj bunjevački narodni običaj opisao.

Uz to sam skupio zapisane bunjevačke kraljičke pisme, koje su objavljene u zbirkama ili u časopisima i kalendarima.

Neke kraljičke pisme zapisao je po svom sićanju Ante Pokornik u Subotici, 1980. god.

Ive Prčić (Subotica, 1894. - 1959.) skupljao je uz drugo bunjevačko narodno blago i kraljičke pisme i objavio ih u svojoj knjizi "Bunjevačke narodne pisme" (Subotica, 1939. str. 35 - 86.). Iz te zbirke u ovoj knjizi je velik broj kraljičkih pisama.

Gimnazijski profesor Milivoje Knežević je uz pomoć saradnika sakupljao u Subotici bunjevačke kraljičke pisme. O njima je pisao i nekoliko ih je objavio u časopisu "Književni sever" (Subotica, 1930. - VI godište, VI knjiga, 7 - 10. svezak, 278 - 304. str.) Od tih kraljičkih pisama uvrštene su u ovu knjigu one koje se ne nalaze u zbirci Ive Prčića.

Stipan Velin iz Santova u Mađarskoj objavio je velik članak "Duhovski običaj Bunjevaca, Šokaca i Srba u našem dijelu Bačke" i članku je priključio 83 kraljičke pisme tih naroda. (Etnografija Južnih Slavena u Mađarskoj, Budimpešta, 1975. br. 1. str. 81 - 110.) Od tih pisama ja sam u ovu knjigu uvrstio samo bunjevačke kraljičke pisme iz pojedinih mesta u Mađarskoj.

Ja sam te objavljene kraljičke pisme povijesno i književno obradio. Objasnio sam pojedine njihove vrste. Želio sam istaći njihove glavne misli, glavne oznake i u čemu je njihova trajna vrednost i lipota.

Da sva ta objašnjenja budu jasnija i dokazana, kao posebni prilog u ovoj knjizi uvrstio sam velik broj bunjevačkih kraljičkih pisama svih vrsta.

To je najlipša i najvridnija kulturna baština koju treba voliti, čuvati i sačuvati.

Na kraju želim sa zahvalnošću naglasiti da je ova knjiga nastala kao rezultat dobre i svestrane saradnje i dogovora sa Antom Pokornikom, velikim poznavaoцем bunjevačkih narodnih običaja.

Također iskreno zahvaljujem dr Tvrtku Čubeliću, sveučilišnom profesoru u mirovini u Zagrebu i velikom poznavaoću naše narodne književnosti. On mi je pomogao dobrim savitima u pisanju ovog prikaza bunjevačkih narodnih pisama.

Subotica,

sićanj - lipanj

(januar - juni)

1980. god.

Bela Gabrić

p. s.

Na žalost, međuvremeno je Ante Pokornik umro u Subotici 20. VIII 1989. god. i nije dočekaо objavljivanje ove knjige, a to smo obojica veoma želili.

Kao poseban dio ove knjige dodao sam nove umjetničke bunjevačke kraljičke pisme koje su sastavili savremeni naši pisnici.

Ne zna se kada su među našim narodom nastale starije i novije kraljičke pisme. Zna se samo kada su zapisane i objavljene. Koje nisu zapisane, te su pisme zaboravljene i tako zauvik izgubljene.

Posli toga dugi niz godina pisnici nisu pisali kraljičke pisme. Onda je Ivan Prčić (1901 - 1989.) došao na ideju i napisao je svoju prvu kraljičku pismu 1960. god. pod naslovom "Procvatala zova". Zatim je napisao niz prigodnih kraljičkih pisama. Njemu se pridružila Kata Ivanković, rođena Stantić (1925. god.). Ona ima niz prigodnih kraljičkih pisama.

Zatim se javljaju Amalija Gabrić (Subotica, 1926.), Ana Balažević (1914 - 1992.), Milka Bilinc rođ. Lučić (Subotica, 1935.), Đula Kujundžić, rođena Milodanović (St. Žednik, 1938.) i tako je nastalo mnogo novih kraljičkih pisama.

Sve te nove kraljičke pisme uvrstio sam na kraju ove knjige kao poseban dodatak da čitaoci mogu upoznati njihovu lipotu.

Bela Gabrić

Subotica,
15. XII 1994.

"Kraljica"

„Kraljice” u Subotici između dva rata

1. "KRALJICE" U SUBOTICI

Među mnogim običajima, koji su bili neraskidivo vezani s narodnim životom, bile su i kraljičke pisme.

Te narodne pisme bile su poznate od davnih dana u pojedinim našim krajevima (Slavonija, Banat, Bačka i dr.). Tokom dugo vremena u usmenom prinošenju nastale su mnoge promine, pa zato kraljičke pisme iz tih krajeva među sobom se mnogo razlikuju, kako u sadržaju, tako i u načinu izvođenja.

U Bačkoj, kako kod drugih naroda, tako i među Bunjevcima - Hrvatima bile su poznate kraljičke pisme kao sastavni dio velike zbirke hrvatskih narodnih pisama i sveukupne hrvatske narodne kulture.

U ovoj knjizi pisat ću o "kraljicama" i o bunjevačkim kraljičkim pismama u Subotici prije i posli prvog svitskog rata.

Te pisme pivale su mlade cure koje su imale između 10 i 15 godina. Nosile su na glavi krunu od cvića i perlica, a narod ih je zvao "kraljice" i po njima su i njihove pisme dobile ime.

Govoreći općenito, možemo reći da su kraljičke pisme nastale u staro predkršćansko vreme kao i druge obredne prigodne narodne pisme, u kojima se u proliće slavio novi život što je počeo bujati i razvijati se u prirodi.

U kršćansko vreme narod je ovaj običaj pivanja "kraljica" vezao za prolićni crkveni blagdan D'ove (Duhovi), pedeseti dan posli Uskrsa. Možemo ih uvrstiti među prigodne pisme, jer su pivane u određene dane.

Osim kraljičkih pisama, ima još prigodnih narodnih pisama koje su vezane uz neki dan u proliće (na pr. Đurđev dan).

"Kraljice" su na glavi nosile krunu od cvića i perlica.

Kako je napravljena kruna "kraljica"?

Prvo su napravili od vrbovog pruta kotur u veličini glave cura. Zatim su priko njega prikrižili dva vrbova pruta pa su tako dobili malu kupu sa visinom oko 25 - 30 centimetara. Sve su to zavili u bili postav (platno) i na to su prišili perlice i ružice napravljene od svile, pliša i kumaše, ili od kojeg drugog prikladnog materijala.

Tako je napravljena kruna, visoka oko 25 - 30 cm i zaokrugljenog oblika kao kupa.

Kako su "kraljice" bile obučene?

"Kraljice", kad su pivale kraljičke pisme, bile su u staroj svečanoj bunjevačkoj narodnoj nošnji.

Na prvi dan D'ova (Duhova), u nedilju imale su svilenu suknju i pregaču. Suknja je tribala biti dugačka do članaka, a bila je šarena ili u jednoj boji. Imale su bilu šlingovanu košulju sa obašvom uz vrat. Rukavi su bili podignuti iznad lakata. Kako je košulja bila uštirkana, rukavi su bili nabrani pa su izgledali kao mali balon. Oko vrata cure su imale tanku svilenu maramu kao šal.

Priko košulje su imale mider do pojasa.

Mider je obično tamnije boje, od kumaše, pliša ili svile. Ako je mider od kumaše ili pliša, bio je opšiven zlatnim portom (tj. zlatnom trakom). Svilen mider obično nije bio opšiven, ali bilo je slučajeva kad je bio opšiven zlatnom čipkom.

Svi ovakvi mideri zakopčavani su velikim srebrnim kopčama.

Oko pojasa "kraljice" su vezale po dva igrača. (Igrač je široka šarena ili jednobojna svilena pantlika, a vezale su ga divojke oko pojasa na igrankama).

U novije vrime, kad se nije moglo naći dosta igrača, "kraljice" su vezale po jedan igrač. Ako je bilo dva igrača, onda su ih vezale oko pojasa na obadvi strane, ali malo naprid. Osobito se pazilo da igrači budu lipo svezani na dva velika kuklja. Bili su ukras narodnoj nošnji.

Ako je bio jedan igrač, vezali su ga oko pojasa na desnoj strani, ali malo naprid.

Na glavi su "kraljice" nosile šarenu krunu, a na kruni je s pridnje strane u cviču bila pričvršćena mala "sveta slika", uramljena u staklo, a priko nje je visio đerdan. Kad su "kraljice" pivale vesele pisme, one su na opetovane riči "Leljo" malo većma pocupkivale, pa je đerdan udarao po staklu i tako davao ritam toj pismi.

Kruna na glavi pridržavana je pantlikom / igračom /. To je bilo na ovaj način: Doli sa obadvi strane kruna je imala probušenu jamicu. Prvo je igrač provučen kroz jamicu na jednoj strani krune pa onda ispod brade "kraljice", a zatim je igrač provučen kroz jamicu na drugoj strani krune. Posli toga igrač je zategnut ispod brade i "kraljica" je krajeve igrača držala rukama pa je tako kruna dobro stala i bila pridržana na glavi.

Za tu svečanost "kraljice" su želile da lipo urede svoju kosu, a u tome su njima i drugi pomagali.

Cure su pridnji dio kose malo pokvasile i onda oplele u više malih pletenica. Kad se kosa osušila, pletenice bi rasplele i kosa je ostala sitno kovrdžava, ("brenovana").

Mogla se i na koji drugi način kosa sitno nakvrdžati, kako je ko znao.

Tako sitno nakvrdžanu kosu "kraljice" su na čelu razdilile i malo bi se vidila ispod krune, a ostali dio kose svezale su igračom u rep i visila je priko leđa.

Od nakita "kraljice" su oko vrata nosile nizove đerdana, u raznim bojama.

Ovako su "kraljice" bile obučene u nedilju, na prvi dan D'ova / Duhova /, a drugi dan, u ponedjeljak, bilo je sve isto, samo su umisto svilene suknje i pregače imale bilu, šlingovanu suknju i bili šlingovani keceljac. Suknja je trebala biti dugačka do članjaka. Osobito je trebalo paziti da bila suknja i keceljac budu lipo oprani, uštirkani i uoljani / ili upeglani / pa da stoje lipo nabrano.

Kako se vidi, "kraljice" su bile lipo i svečano obučene, ali uvijek su išle bose.

Čitavu grupu cura, koje su pivale kraljičke pisme, narod je zvao "kraljice", ali svaka cura u grupi imala je svoje ime.

U grupi je obično bilo osam cura. Išle su dvi po dvi, u paru, jedna za drugom.

Prve dvi cure su "pridnjaci", za njima su "kraljica" i "diver", a za njima "sabljar" i "puškar". Posljednje dvi cure su "stražnjaci".

Tako je zapisao Ante Pokornik, ali ima i drugih naziva. Ive Prčić u svojoj knjizi: "Bunjevačke narodne pisme" navodi za "kraljice" ove nazive: prvi par: "pridnjaci", drugi par: "sabljari", treći par: "kralj" i "kraljica", četvrti par: "ban" i "banica", (34. str.).

Dr Jovan Erdeljanović u svojoj knjizi "O poreklu Bunjevaca" (Beograd, 1930.) navodi za "kraljice" ove nazive: prvi par: "pridnjaci", drugi par: "sabljari", treći par: "diver" i "kraljica", četvrti par: "stražnjaci" (270. str.).

Dr. Ante Sekulić u svojoj knjizi "Narodni život i običaji bačkih Bunjevaca" (izd. JAZU, Zagreb, 1986.) navodi za "kraljice" ove nazive: prvi par: "pridnjaci", drugi par: "sabljari", treći par: "diver" i "kraljica", četvrti par: "stražnjaci".

Iz tog vidimo da drugi par svi nazivaju "sabljari". To znači da je drugi par cura nosio prid sobom uzdignute sablje, nakićene cvićom. To također svjedoči Laza Knežević davne 1881. god. da su subotičke "kraljice" bile "naoružane sabljama" (Letopis Matice srpske za 1881. god. 111. str.).

U nekim bunjevačkim kraljičkim pismama "pridnjake" zovu "barjaktari".

Ako je grupa "kraljica" imala šest cura, onda nije bilo "puškara" i "sabljara", nego naprid su išli "pridnjaci", onda "kraljica" i "diver", a iza njih "stražnjaci".

Triba još reći da su sve cure u grupi bile jednako obučene, bez obzira šta su bile. "Pridnjaci" i "stražnjaci" bile su one cure koje su najviše i najjače. "Kraljica" je uvijek bila ona cura koja je najmanja i najmlađa.

Pored grupe "kraljica" išla su još dva mladića kao čuvari, a zvali su ih "rastavljači", jer su pazili da kogod ne napadne "kraljice". Bili su obučeni kao čobani i imali su čobanski štap.

Ko je učio cure pivati kraljičke pisme?

Žene, koje su znale sve narodne običaje, vezane uz kraljičke pisme, svake godine u proliće skupile su grupu cura. Učile su ih kako se pivaju kraljičke pisme, kako triba ići sokakom od kuće do kuće, kako triba stati dok se piva i tako sve redom. Ta pouka trajala je dosta dugo, više od misec dana, jer cure su sve pisme morale naučiti napamet pivati, a s tim su "kraljice" bile pripoznatije ako su znale što više pisama. Iz pojedinih avlija, u kojima su cure učile pivati, čule su se melodije kraljičkih pisama i sva okolina je znala i o tome se pripovidalo kako se spremaju i uče "kraljice".

Što se više približavao blagdan D'ova / Duhova /, pripremanje je bilo sve veće. Sva rodbina i komšije pomagali su curama da sve pribave što triba i da "kraljice" budu što lipče. Tribalo se postarati da se nabavi svilena i bila šlingovana narodna nošnja, tribalo je skupiti dosta igrača / pantlika /, napraviti krunu, očešljati kosu i sve drugo.

Osobito je tribalo paziti da košulja i bila šlingovana suknja i keceljac budu lipo oprani, uštirkani i uroljani / ili upeglani /. U tom su svi pomagali, jer su volili slušati "kraljice" i čekali su svečane blagdane kraljičkih pisama.

U obitelji, u kojoj je bilo više cura, često puta se dogodilo da je posli starije i mlada kćer pivala kraljičke pisme i tako sve redom kako su došle na red. U takim kućama je bilo lakše, jer su vremenom skupili sve što triba za "kraljice". Ako je u kojoj kući štogod falilo, onda su svi pomogli da se to nađe. Svima je stalo da sve bude što lipče. Onda se vidilo koliko vridi dobra rodbina i složan komšiluk. Briga za spremanje "kraljica" bila je zajednička stvar i zajednička briga.

Pojedine cure su pivala kraljičke pisme po više godina, ali obično iza svoje petnaeste godine dale su misto mladima, koje su nastavile taj narodni običaj, pa tako od generacije do generacije.

Kako sam već rekao, bio je običaj da kraljičke pisme pivaju mlade cure do svoje petnaeste godine. Ako je u grupi bilo starijih cura, koje su se već zadivojčile, tada bi se druga grupa "kraljica" rugala:

Za nji' nisu D'ove,
Za nji' nisu D'ove - Ljeljo!
Već su za nji' momci,
Već su za nji' momci - Ljeljo!
I krnjavi lonci,
I krnjavi lonci - Ljeljo!
/ odlomak /

/ zapisao Ante Pokornik, Subotica, 1980. /

Žena, koja je učila "kraljice", radila je to dugo, više godina, sve dok je mogla, a onda bi priuzela mlada žena koja je vrimenom od nje naučila, a u mladosti je i sama pivala kraljičke pisme.

Zahvaljujući tim vridnim ženama, čija su imena danas većinom nepoznata, sačuvano je to naše narodno blago, koje ima trajnu i neprolaznu vridnost.

Obično je u pojedinim kvartovima Subotice bilo više grupa "kraljica" i one su išle pivati u svoju bližu ili malo dalju okolinu, ali pazile su da ne idu u kraj u kojem piva druga grupa.

"Kraljice" su pazile da jedna grupa ne smeta i ne izaziva drugu grupu, da ne bi došlo do nezgodnih događaja, kako kaže pisma:

Il' nam se klanjajte,
Il' nam se klanjajte - Ljeljo!
Il' nam krune dajte,
Il' nam krune dajte - Ljeljo!
Il' ćemo se biti,
Il' ćemo se biti - Ljeljo!
Pa će krvi biti,
Pa će krvi biti - Ljeljo!
Krv do kolina,
Krv do kolina - Ljeljo!

/ Ive Prčić; "Bunjevačke narodne pisme, Subotica, 1939., str. 35. /

Tako su u tim pripremama brzo došli svečani duhovski blagdani i trebalo je poći pivati pisme koje su "kraljice" naučile.

Prvi dan D'ova / Duhova / u nedilju prije podne "kraljice" su sa drugim divojkama išle u Veliku crkvu / sv. Terezije / na veliku misu u 10 sati. Kad su "kraljice" došle prid crkvena vrata, skinile bi krunu s glave i gologlave ušle u crkvu.

Posli mise "kraljice" su išle u varoš da pivaju. Prvo su pivale prid Velikom crkvom. (Tamo je nekada bila pijaca sa šatrama.) Posli toga bi pojedine grupe "kraljica" polako pošle prema Varoškoj kući. Idući ulicom "kraljice" su pivale, a često su se zaustavile da otpivaju koju pismu ili ispune čiju želju. Pivale su na čoši i kod kapelice sv. Roke i na korzovu, to jest: "kraljice" su pivale tamo gdi je bilo mladeži i drugog svita.

Prid kafanom ispod Varoške kuće / tamo je danas Agrosov "Centar" / bio je običaj da se ljudi skupe da nediljom malo podivane i tamo su se sklapale sve pogodbe i sve prodaje ili kupovine.

Tamo, prid tom velikom grupom ljudi, pivale su "kraljice" svoje pisme.

Kad su "kraljice" otpivale svoje pisme prid Varoškom kućom, onda su pivajući krenile prema svom kraju.

Bila je nedilja, nije bilo velikog prometa kola, nego u svečanoj tišini kroz široke glavne varoške sokake daleko su se čule blage melodije kraljičkih pisama, koje su u duše slušalaca unosile svečano raspoloženje i milinu blagdana.

Dugo su odjekivale kraljičke pisme sa melodijama blagog ritma i polako su se udaljavale prema kvartovima Subotice, a tamo su već dugo čekane i rado slušane.

Prvi dan D'ova / Duhova /, u nedilju posli podne "kraljice" su pivale pisme u svojem sokaku ili u bližoj i daljoj okolini.

Duhovski blagdan pada u proliće. U nedilju rano ujutro domaćica ili divojke okitile bi procvatanom zovom pendžere i vrata kuće.

Ako je bio lip dan, žene su u nedilju posli podne sidile s komšinicama na sokaku na klupici. Sve je bilo spremno za doček "kraljica", a iz daleka u svečanoj prolićnoj tišini subotičkih sokaka u Keru, Gatu i u drugim kvartovima odjekivale su melodije kraljičkih pisama, koje su se sve više približavale. Dica su bila sve više nestrpljiva u čekanju. Čulo se njihovo razdragano dovikivanje koliko su "kraljice" još daleko.

Tako je čitavo nediljno poslipodne prošlo u svečanom raspoloženju koje unosi blagost i ushićenje u duše toga običnoga svita, koji zna osititi prave lipote i iskrene osićaje.

Sve do smiraja dana "kraljice" su neumorno išle od sokaka od sokaka, ili od kuće do kuće.

Ako je u kojoj avliji bilo kolo, ili ako se na ćoši okupila mladež, "kraljice" su im pivale pisme koje su po svom sadržaju bile najbliže tom mladom svitu.

Kad je pao sumrak, grupa "kraljica" je otišla kući kod cure, koja je bila "kraljica". Svi su se sa sokaka razišli, zavladao je mir nad sokacima i svi su bili bogatiji za jedan lip dan.

Drugi dan D'ova / Duhova /, u ponedjeljak prije i posli podne "kraljice" su nastavile pivati u onim sokacima u koje nisu stigle prvi dan.

Opet isti radosni susreti "kraljica" i slušalaca, opet iste melodije koje svojom blagošću razvesele srce i unose mir u umorne duše.

Treći dan D'ova / Duhova / "kraljice" su obično išle na slikovanje da njim slika ostane kao uspomena. Išle su u varoš i ako im je kogod kazao da mu pivaju, onda su pivale po želji slušalaca.

Posli slikovanja, po koja grupa "kraljica" bi otišla u selo, u kojem nije bilo "kraljica" i tamo su pivale svoje pisme, isto kao u Subotici.

Prije prvog svitskog rata, koji dan prije D'ova / prije Duhova / išao je iz Subotice prošijun / procesija / na hodočašće Gospi na Jud u Mađarskoj.

Hodočasnici su na prvi dan blagdana bili na Judu i onda su se vraćali kući, tako da su treći dan D'ova stigli u Suboticu.

Glavni doček hodočasnika i prošijuna bio je na kraju Malog Bajmoka. Narod ih je dočekao i svi zajedno su pošli u varoš.

Po koja grupa "kraljica" bila je na ovoj svečanosti, išla je na doček prošijuna i pridružila se ostalom narodu.

Ali, osim tog dočeka na kraju Malog Bajmoka, hodočasnike iz Juda su dočekali kod "zvonceta".

Iza Male Bosne, prema Bajmoku, s desne strane puta, prema Tavankutu, u kraju koji se zove Crnjevina, blizu Kaponje, na Jakobčičevom salašu bio je doček hodočasnika s Juda i domaćin je sve pogostio paprikašom. To je bio njegov zavrit da će dočekati hodočasnike s Juda i sve ih pogostiti. Tamo je Jakobčić postavio i malo zvono koje je zvonilo kad su hodočasnici dolazili. Zato je u narodu bila izreka: "Dočekat će prošijun kod zvonceta" ili "Ići ćemo do zvonceta".

Među narodom, koji je dočekao hodočasnike "kod zvonceta", bila je po koja grupa "kraljica".

Posli odmora i okripe na Jakobčičevom salašu, hodočasnici i svi ostali nastavili su put prema Malom Bajmoku i Subotici.

Posli prvog svitskog rata / 1914 - 1918. / povučena je nova granica prema Madžarskoj i tako je prestalo hodočašće na Jud i nestao je običaj da se prošijun dočeka "kod zvonceta".

U Subotici je svake godine na duhovske blagdane bilo više grupa "kraljica". Najviše ih je bilo u Keru, Gatu, Senti i Novom Selu, ali vrimenom bilo ih je sve manje i sve više je nestajao taj lip bunjevački narodni običaj.

Za vrime drugog svitskog rata, tj. za vrime okupacije, svake godine bilo je sve manje grupa "kraljica", dok nisu sasvim nestale.

Posli završetka rata bilo je pokušaja da se obnovi taj narodni običaj i bila je po koja grupa "kraljica", ali oko 1947 - 48. godine bile su posljednje koje su pivale.

"Kraljice" su se najduže održale u Keru.

-+--+--+--+--+

Ostale su drage uspomene starijih, a mladim našim generacijama sasvim je nepoznat taj narodni običaj i kraljičke pisme, koje su narodu bile bliske i drage.

Kraljičke pisme su bile izraz narodnog osićanja i zato su "kraljice" primane otvorena srca i prid njima se nisu zatvarala vrata.

2. VRSTE BUNJEVAČKIH KRALJIČKIH PISAMA

Bunjevačke kraljičke pisme možemo ubrojiti među narodne prigodne pisme, jer se pivaju u određene dane, tj. na D'ove (na Duhove). Obično su to kratke pisme, ispivane u kratkim stihovima, u šesteru, to jest, u stihu od šest slogova.

U pivanju svaki stih se ponavlja, a posli ponavljanja dodaje se pripjev: Ljeljo (Zaziv: Ljeljo).

To je zaziv Ljelje, boginje prolića i ljubavi u staroj slavenskoj mitologiji.

Mi danas ne znamo kada i kako su nastale kraljičke pisme, ali po svemu vidimo da su nastale u davno vrime, u predkršćansko doba kao sastavni dio proslave dolaska prolića. Zato su divojke, nakićene krunom od cvića, išle i pivale pisme u kojima su pozdravljale svoje suseljanu u želji da ih prati srića.

U kršćansko vrime ovaj narodni običaj pivanja kraljičkih pisama vezan je za prolićni kršćanski blagdan Duhova.

Vojničke čete toga starog vrimena imale su uticaja na razvitak kraljičkih pisama.

Taj uticaj se vidi u tome što je grupa "kraljica" išla kao mala četa, koja je imala "pridnjake", "barjaktara", "puškara", "sabljara" i "stražnjake".

Da je grupa "kraljica" sastavljena po uzoru i pod uticajem tadašnjeg društvenog uređenja, vidi se iz pisme:

Ustaj car - carice
Ustaj car - carice - Ljeljo!
Čuju se "kraljice"
Čuju se "kraljice" - Ljeljo!
Otvoraj sanduke
Otvoraj sanduke - Ljeljo!
Pa vadi jabuke
Pa vadi jabuke - Ljeljo!
Pa daruj "kraljice"
Pa daruj "kraljice" - Ljeljo!
Kralja i kraljicu,
Kralja i kraljicu - Ljeljo!
Bana i banicu,
Bana i banicu - Ljeljo!

Sva četir pivača,
Sva četir pivača - Ljeljo!
I dva rastavljača,
I dva rastavljača - Ljeljo!
(odlomak)
(U ovoj knjizi pisma br. 5)

Ova pisma kaže da je grupa "kraljica" sastavljena po uzoru na tadašnje društveno uređenje koje ima cara i carica, kralja i kraljicu, bana i banicu. Po tome se vidi vrime kada su nastale ove kraljičke pisme.

Bunjevački govor u Subotici je ikavski i zato su kraljičke pisme ispivane melodioznom i mekom ikavicom. U tim pismama dolazi do izražaja slikovitost i bogatstvo narodnog stvaralaštva. Te pisme su u narodu stvarane i prinošene usmenim putem od naraštaja do naraštaja. Najčešće su nepoznati pojedinci u narodu, u ovom slučaju žene, sastavile kraljičke pisme. Narod ih je prihvatio, sačuvao i dalje usmeno prinosio kao narodnu baštinu.

Tokom vremena u pismama su nastale promine. Po koji stih je izostavljen ili dodan, ali glavni dio pisme je ostao. Tako je nastalo više varijanti iste pisme. Čitaoci će to naći u ovoj knjizi.

-+--+--+--+--+--

Po svom sadržaju bunjevačke kraljičke pisme možemo podeliti u tri grupe:

- a) koračnice (pisme u hodu)
- b) vesele pisme
- c) žalosne pisme

Ovaku podilu kraljičkih pisama ne nalazimo kod drugih autora koji su opisivali te pisme. Ja sam to načinio radi lakšeg razlikovanja njihovog sadržaja i glavnih oznaka pojedinih kraljičkih pisama, a ta razlika je u svemu velika. To treba istaći.

a) Koračnice (pisme u hodu)

"Kraljice" su pivale koračnice dok su išle sokakom, ili od kuće do kuće. Sadržaj tih pisama je općenit i nisu nikom određeno naminjene, nego govore o događajima u nepoznatom svitu ili govore o "kraljicama" i njihovom pivanju.

Najpoznatija koračnica među bunjevačkim kraljičkim pismama

je "Mi selu idemo" a može se pivati "Mi kolu idemo" /U ovoj knjizi pisme broj: 1, 2, 3 /.

Od drugih koračnica možemo spomeniti još dva primera:

Od dvora do dvora,
Od dvora do dvora - Ljeljo!
Do careva stola,
Do careva stola - Ljeljo!
'Di car vino pije,
'Di car vino pije - Ljeljo!
Car caricu budi,
Car caricu budi - Ljeljo!
U oke je ljubi,
U oke je ljubi - Ljeljo!
"Ustaj, car - carice,
Ustaj, car - carice - Ljeljo!
Čuju se kraljice,
Čuju se kraljice" - Ljeljo!
/Odlomak/
/U ovoj knjizi pisma broj: 4 /

Drugi primer, nekoliko stihova koračnice:

Mi ode dočosmo,
Mi ode dočosmo - Ljeljo!
U najlipče dvore,
U najlipče dvore - Ljeljo!
U najbogatije,
U najbogatije - Ljeljo! /broj 9 /

U koračnicama je moglo biti i malo blage šale na račun kojeg sokaka. Zato su "kraljice" pivale:

Redom, nane, redom,
Redom, nane, redom - Ljeljo!
Dulićevom gredom,
Dulićevom gredom - Ljeljo!
Dulićeve žene,
Dulićeve žene - Ljeljo!
Side na sokaku,
Side na sokaku - Ljeljo!
Sude neoprane,
Sude neoprane - Ljeljo!

Suknje uločkane,
Suknje uločkane - Ljeljo! /broj 12./

Dulićeva greda je u Subotici, u Gatu "Dulićev sokak", danas u Ulici Marka Oreškovića.

Melodija i ritam ovih pisama je prilagođena hodu "kraljica", jer su ih pivale dok su išle sokakom ili od kuće do kuće. Zato sam ih nazvao "koračnicama" zbog živog ritma i lipe melodije.

Triba napomeniti da bunjevačkih kraljičkih pisama - koračnica nema mnogo prema broju ostalih vrsta tih pisama.

b) Vesele kraljičke pisme

Vesele kraljičke pisme najčešće za sadržaj imaju ljubav divojke i momka, ili drugarstvo mladih. Osim toga, u ovu grupu kraljičkih pisama možemo uvrstiti i pisme koje su nekom naminjene, na primer: bratu i sestri, braći, ili sirotanu i sirotici, ili novorođenčetu, divojčici, divojki, divojki vezilji, momku ili jedinku, novoj snaši, đaku, ili poglavaru Općine ili Crkve /plebanošu/ itd.

Posebno je zanimljivo napomeniti da se u mnogim tim veselim kraljičkim pismama moglo spomeniti ime divojke ili momka o kome pisma govori ili kome je naminjena.

Kad su "kraljice" pivale tu pismu, mogle su prominuti ime u pismi i spomeniti ime divojke ili momka, ili drugog člana obitelji kome je pisma naminjena. Na primer: Kad su "kraljice" došle čijoj kući, domaćin ili domaćica izrazili su želju kome da "kraljice" pivaju. Ako su pivale pismu divojki ili momku i ako se u toj pismi spominje ime, onda su "kraljice" to ime prominile i navele ime onoga kome je pisma naminjena.

Ako su pisme pivane prid većom grupom slušalaca, onda imena u pismama nisu prominjivana, nego su "kraljice" pivale onako kako su naučile.

Međutim, treba napomeniti da ima kraljičkih pisama koje ne spominju ime, nego govore općenito o momku i divojki i tako dalje, već prema tome kome su naminjene (na pr. udovici).

U svim veselim pismama, "kraljice" su želile razveseliti slušaoce u te svečane blagdanske dane. To je bila glavna svrha kraljičkih pisama. Tako kažu i kraljice u pismi:

Mi dvoru idemo,
Mi dvoru idemo - Ljeljo!

-+-+-+-----+

Mi mu ne idemo,
Mi mu ne idemo - Ljeljo!
Da ga porobimo,
Da ga porobimo - Ljeljo!
Već mu idemo,
Već mu idemo - Ljeljo!
Da ga veselimo,
Da ga veselimo - Ljeljo!
/odlomak/

Može se pivati "Mi selu idemo". /U ovoj knjizi pisme broj: 1, 2, 3/.

Osim kraljičkih pisama, koje su naminjene pojedinim slušaocima ili pojedinim članovima u obitelji domaćina, ima niz kraljičkih pisama, koje nisu nikom naminjene od slušalaca, nego pričaju o nekom događaju koji će slušaocima biti zanimljiv i ugodno ih zabaviti.

Na primer: Pisma "Drugaricama" govori o ljubavi dvi drugarice, koje su rastavili i samo se po zvizdi pozdravljaju. /u ovoj knjizi pisma broj: 62 i 63 /

Među te pisme spadaju i one koje pivaju o sritnoj ili nesritnoj ljubavi momka i divojke. Te su pisme obično malo duže, ali nismo ih izdvajali u posebnu grupu, premda nisu uvijek vesele i nemaju za cilj da slušaocce razvesele, nego da ispričaju priču, koja će svima biti zanimljiva, a svima će se dopasti.

Možemo navesti samo koji primer takvih pisama: "Zaspala je Marga" /u ovoj knjizi pisma broj: 68 /; "Naletila, nane, dva vrana gavrana" /broj: 106 /; "Pita majka Milu" /broj: 96 /; "Prosi Albe Jelu" /broj: 107 /; "Sijala je Mara" /broj: 69 /; "Kladio se Pere" /broj: 101/.

U pismi "Naletila dva gavrana" ima elemenata narodnih priča o vilama, koje su okupale čedo u bunaru i voda je otrovana. Divojku Jagu je spasio momak Ivša, koji je čuvao ovce i jaganjce pa je to vidio. Vila ne može da se osveti Ivši, jer ga je majka sačuvala od uroka. Ova pisma je bila slušateljima zanimljiva zbog svoje fantastičnosti, /broj: 106 /.

U pismi "Pita majka Milu" /broj: 96 / Mile vidi da ga Stanka voli i on bi je prosio, ali njezina nana neće dati divojku. Zato Mile kaže da će pod Stankinim pendžerom na jablanu zapivati kao lastavica i zakukati kao kukavica ne bi li se Stankina nana smilovala i Stanku njemu mladom dala.

Pisma "Prosi Albe Jelu" /broj: 107 / je zanimljiva, jer govori o svatovskim običajima. Albe je isprosio i doveo Jelicu divojku,

ali je Albina majka zabrinuta što je sin sakupio velike svatove, jer kako će im Jelica nadiliti darove. To je čula Jelica i kaže:

Ako sam ja, nane,
Ako sam ja, nane - Ljeljo!
Sirota divojka,
Sirota divojka - Ljeljo!
Meni j' moja nana,
Meni j' moja nana - Ljeljo!
Saložila dara,
Saložila dara - Ljeljo!
Đuvegiji, nane,
Đuvegiji, nane - Ljeljo!
Sa zlatom košulju,
Sa zlatom košulju - Ljeljo!
Diverov'ma, nane,
Diverov'ma, nane - Ljeljo!
Konja pod oružjem,
Konja pod oružjem - Ljeljo!
/odlomak/ /Broj: 107 /

Dalje Jelica nabraja šta je donela jetrovama, zauvama, svekru i svekrovi. Albina je majka iznenađena nad svim tim bogatim darovima.

Pisma "Kladio se Pere" /broj: 101 / govori o tome kako se momci takmiče čija će biti divojka Mara. Ko se prvi popne na jablan, toga je divojka, a ko se drugi popne, toga je marama. Pere je prvi došao do vrha jablana i njegova je Mara, a Mate u zavisti govori:

"Lipča je marama,
Lipča je marama - Ljeljo!
Neg' tvoja divojka,
Neg' tvoja divojka - Ljeljo!"
Al' govori Pere,
Al' govori Pere - Ljeljo!
"Maramu ću kupit,
Maramu ću kupit - Ljeljo!
A Maru ću ljubiti,
A Maru ću ljubiti - Ljeljo!"
/odlomak/ /broj: 101/

Sve ove navedene i njima slične pisme su male priče u stihovima, /pisme povjestice/, i uvijek su rado slušane zbog naglašenih osjećaja i ljubavi.

U bunjevačkim veselim kraljičkim pismama ljubav je srićna i razdragana i nema prepreka, ali ima slučajeva kada ljubav nailazi na brojne prepreke, koje svojom upornošću mora savladati i sve srićno završava.

U tim malim pričama u stihovima vidimo narodnu iskrenu vedrinu i ljudsku jednostavnost.

Sve se to osića u melodiji pisama, u njihovoj blagosti i nježnosti.

Po svojoj vedrini ističu se kraljičke pisme koje su slične narodnim bosanskim pismama kako je divojka išla da kupi oku zlata, a kujundžija za njom "zamandali vrata". U našim kraljičkim pismama zlato prodaju Marko i Dulićev Ive. ("Otmica Kate divojke", broj 99; "Učila je Mara", broj 100). Marko i Ive imali su istu sriću.

Primer požrtvovane ljubavi momka prema voljenoj dragoj susrećemo u pismama "Stipe i vila" (broj 103) i "Razboli se jedinica" (broj 104). Bolesna divojka je zažejala grožđa iz daleke zemlje, iz careva vinograda. Ljubav je sve opasnosti savladala i bolesnica je grožđe dobila, ali pisme ne kažu da li je ozdravila, i kako je ta ljubav završila.

I tako od pisme do pisme, a stalno nas prati vedrina narodnog duha i bliskost u slikovitom izrazu i u izražavanju melodioznom bunjevačkom ikavicom. Zato nam je sve to tako blisko i drago.

c) Žalosne kraljičke pisme

Žalosne kraljičke pisme imaju tužan sadržaj, jer pivaju o velikoj nesrići u obitelji. Najčešće pivaju o vojnicima koji su ostavili svoje najbliže i otišli u rat, a mnogi se nikada nisu vratili iz dalekog svita i grob im je ostao nepoznat.

Glavni cilj kraljičkih pisama je da razvesele slušaoce i da im pivaju o događajima koji će im biti zabavni i zanimljivi.

Kraljičke pisme u svom prvobitnom, najstarijem obliku imale su to značenje da je grupa divojaka, posebno lipo obučena i s krunama na glavi, išla od kuće do kuće i kroz pismu izražavala želju da ta kuća i svi njeni članovi imaju mnogo sriće, a osobito mladi, to jest: momci i divojke.

Najstarije kraljičke pisme su najčešće pivale o ljubavi mladih. Kad su "kraljice" pivale te pisme mladima, to je bio izraz želje da mladi dožive sriću u ljubavi.

Dakle, u najranijoj osnovi kraljičkih pisama je izražavanje želje za sriću mladih i ostalih članova kuće, prid koju su "kraljice" došle i pivale.

Postojalo je narodno virovanje da "kraljice" svojom pismom donose sriću.

Kraljičke pisme su tribale razveseliti slušaoce i zato iznenaduje koliko mnogo ima žalosnih kraljičkih pisama, koje su mogle samo ražalostiti i rasplakati svakog ko bi slušao kad su "kraljice" pivale te pisme.

Žalosnih pisama ima mnogo među bunjevačkim kraljičkim pismama, ali autori, koji su pisali o kraljičkim pismama, žalosne pisme posebno ne izdvajaju, nego pišu općenito o kraljičkim pismama, naglašavajući da ima pisama o nesrićnim vojnicima.

Zbog njihove izvanredne lipote i zbog potresnih ljudskih sudbina, ja sam žalosne kraljičke pisme posebno izdvojio i posebno opisao, pokušavajući objasniti zašto i kako su nastale među brojnim kraljičkim pismama. Zato je ovo poglavlje tako opširno.

-+-+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--

Samo po sebi nameće se pitanje: Kako i zašto su nastale žalosne pisme među bunjevačkim kraljičkim pismama, jer po svom sadržaju ne bi trebalo da se tamo nalaze, a razlikuju se od ostalih bunjevačkih kraljičkih pisama u melodiji i u načinu izvođenja.

Određen i dokazan odgovor na to pitanje je vrlo teško dati.

Većina žalosnih bunjevačkih kraljičkih pisama govori o nesrićnim vojnicima koji su otišli u rat i mnogi se nisu nikada vratili. Zato možemo reći kao sigurno da su na pojavu i razvitak žalosnih bunjevačkih kraljičkih pisama o vojnicima imale uticaj društveno-političke prilike, u kojima su bunjevački Hrvati živili tokom dugog niza godina od seobe u Bačku u 17. stoliću /1686. i 1687. godine/ pa sve do prvog svitskog rata /1914 - 1918. godine/.

Bunjevci - Hrvati su krenili iz južnih krajeva na daleke puteve seobe, gonjeni ratnim vihorom i zbog životne opasnosti u starom zavičaju. Kad su se u 17. stoliću doselili i raspršili u Bačkoj, nije ih tu čekao mir, nije bilo sigurnosti. To je doba stalnih ratova između Austrije i Turske priko panonske ravnice, a u te ratne događaje svojom sudbinom bili su uključeni i bunjevački Hrvati zajedno sa Srbima i drugim narodima, koji su tada živili u tim krajevima.

U prvo vrime, posli seobe Bunjevaca-Hrvata, još je trajao veliki rat Austrije i Turske, koji je počeo 1683. godine. Pretrpivši poraz kod Beča, turska vojska morala je povlačiti se i oslobođene su sve središnje pokrajine Ugarske i Budim. Posli nekoliko ponovnih turskih upada i bitaka, a osobito posli turskog poraza kod Sente 1697. godine, oslobođena je i Bačka.

U pojedinim bitkama borili su se i Bunjevci, predvođeni svojim kapetanima.

Turska je morala priznati poraz i sklopiti mir u Sremskim Karlovcima 1699. godine. Po ugovoru Karlovačkog mira oslobođena je cila Ugarska (Mađarska) sa Bačkom do Tise, Slavonija i jedan dio Srema.

Austrija je još u toku toga rata u Bačkoj osnovala Vojnu krajinu sa zadatkom da štiti južnu granicu od upada Turaka.

Posli sklapanja Karlovačkog mira (1699.) Austrija je izvršila preuređenje Vojne krajine na Dunavu, na Tisi i na Marošu u Banatu, tako da je obuhvatila velik dio Bačke sa Suboticom i Somborom.

Tako su Bunjevci zajedno sa Srbima, čija je glavna seoba također bila u to vrime, to jest 1690. god. pod vodstvom patrijarha Arsenija Crnojevića, bili uključeni u vojnu službu u Vojnoj krajini kao graničari pod vodstvom svojih kapetana. U Subotici su bunjevački kapetani bili Sučići.

Ali, Karlovački mir nije dugo trajao. Došlo je do novih ratnih sukoba između Austrije i Turske na teritoriji sjeverne Srbije od 1716. do 1718. god. i od 1736. do 1743. god.

U tim ratnim pohodima graničari su bili glavni dio austrijske vojske. Tako su Bunjevci ponovo zahvaćeni ratnim vihorom.

Pored toga, Austrija je nosila graničare na sva ratišta ako je došla u ratni sukob sa nekom evropskom zemljom. (Navedimo samo primer: ratovi protiv Pruske i Bavarske 1740-1743. god.). Teško je navesti sva mesta i bojišta na kojima su bunjevački graničari pali u borbi za odbranu tuđih koristi i prevlasti. Još je teže opisati sva stradanja koja su ih zadesila kroz to burno vrime.

Dok su bunjevački graničari ginuli na bližim ili daljim bojištima, u to vrime opće narodne nepismenosti i zbog nikakve poštanske veze, nije se moglo očekivati vojničko pismo, pa kod kuće nisu znali za sudbinu svojih u dalekom svitu. Mnogi vojnici nisu se nikada vratili, a nitko im nije pohodio nepoznat grob.

Kad ovo sve znamo, imamo odgovor na pitanje: Kako i zašto su nastale žalosne pisme među bunjevačkim kraljičkim pismama?

Te žalosne pisme o vojnicima su plač i jauk nesrićnog i patničkog naroda, koji je žalio svoje izgubljene sinove. U tim pismama narod je dao oduška svom bolnom srcu.

-+-+--+--+--+--+--+--+--

U historijskom sudu o tom vrimenu treba istaći nesriću bunjevačkih graničara. Oni gu bili ponosni kao čuvari granice, ali korišćeni su da se bore za korist Austrije i da stradaju na dalekim evropskim bojištima boreći se za tuđe političke ciljeve, koji su njima bili nepoznati i strani. Bili su zavisni od tuđe volje i sredstvo u tuđim rukama, ali nisu imali snage, znanja i mogućnosti da promine svoje stanje.

U odnosima tadašnjih vojnih sila, kao što su bile Austrija i Turska, bunjevački graničari i njihovi kapetani virovali su da su na pravoj strani, a mi danas sudimo da su bili veoma nesrićni zbog mnogih patnji koje su podneli.

To svidoče žalosne bunjevačke kraljičke pisme i bunjevačke epske narodne pisme "groktalice" o vojnicima.

-+-+--+--+--+--+--+--+--

Drugi sudbonosni događaj u životu bunjevačkih Hrvata u Bačkoj je strašni prvi svitski rat (1914 - 1918.) sa svojim velikim pustošenjem i stradanjima. Među milijunima nevinih žrtava svih naroda bilo je mnogo bunjevačkih sinova koji su podnosili nadljudske patnje na svim ratnim frontovima. Bili su bačeni u taj strašni ratni vihor da se bore protiv svoje slavenske braće na južnom frontu u Srbiji i na istočnom frontu u Galiciji.

Lemberg (danas Lavov) je grad koji je oplakan u mnogim bunjevačkim tužbalicama u tim tužnim danima.

Teško je naći bunjevačku kuću koja tada nije koga svoga izgubila. Tako je moj dida Beno Gabrić imao tri sina na frontu u Galiciji. Najstariji sin Bela je ostao negdje u neznanom grobu, a druga dvojica su pala u rusko zarobljeništvo. Od više hiljada nesritnih bunjevačkih obitelji navest ću samo obitelj Grge Tikvickog i Tone Kujundžić sa Pavlovca kod Subotice. U tom ratnom vihoru izgubila je dva sina i dva zeta pa je ostalo 13 siročadi. I tako redom mnogi žalosni primeri ljudske nesriće.

Na obični poziv seoskog dobošara naši momci i mladi ljudi su se poslušno skupljali i pokorno polazili kamo su ih drugi vodili.

Sigurno su mnogi uviđali kakav im je položaj, ali su se bespomoćno pripustili svojoj nesrići.

Vreme je prolazilo, a njihovi kod kuće svaki dan su sa strepnjom čekali hoće li poštar doneti pismo sa crnim rubom sa najcrnijim i najtužnijim vestima.

U mnoge bunjevačke kuće su stigle te tužne vesti koje su se brzo raširile po čitavom kraju i svi su ožalili tog nesrićnika koji je ostao daleko u nepoznatom grobu. Zato je na svakom groblju bio postavljen velik križ za sve te nepoznate grobove vojnika koji su poginuli u ratu. Tamo je svit nosio svetu vodu da križ poškropi i da zapali sviću za svoje najbliže čiji grob ne znaju i nikad ga neće pohoditi.

Ta velika bol i tuga naroda imala je odjek i u žalosnim kraljičkim pismama.

- + - + - + - + -

Prvi svitski rat zbog svojih strahota bio je dugo u sićanju i zato su posli rata "kraljice" pivale žalosne pisme o poginulom vojniku po želji domaćina ili domaćice u onim kućama koje su bile ožalošćene.

Kad su "kraljice" stigle, domaćica je kazala: "Pivajte žalosnu pismu o vojniku." (Rekla je ime vojnika koji se nije vratio.) Tada su "kraljice" prvo pivale pismu koja počinje:

Mi ode dođosmo,
Mi ode dođosmo - Ljeljo!
U žalosne dvore,
U žalosne dvore - Ljeljo!
U najžalosnije,
U najžalosnije - Ljeljo!
Brez . . . junaka,
Brez . . . junaka - Ljeljo! (broj 111)

Posli ovog tužnog uvoda pisma opisuje što je bilo posli smrti junaka:

Rusa mu se kosa,
Rusa mu se kosa - Ljeljo!
Kroz trnje provlači,
Kroz trnje provlači - Ljeljo
Crne su mu oči,
Crne su mu oči - Ljeljo!

Posisale sove,
Posisele sove - Ljeljo!
Bilo su mu lice,
Bilo su mu lice - Ljeljo!
Nagrdile tice,
Nagrdile tice - Ljeljo! (broj 111)

Svojom tužnom melodijom i tužnim sadržajem o stradanju i smrti vojnika, koji se nije vratio kući, te pisme su ražalostile slušaoce, koji su ih slušali suznih očiju, ili uz plač, jer nitko nije mogao ostati tvrda srca nad tom nesrećom.

-+--+--+--+--+--+--

Kao u veselim tako i u žalosnim kraljičkim pismama "kraljice" su mogle spomeniti ime o kome su pivala, pa je to slušaoce još više ožalostilo.

Osim ovakvih pisama, gdi se spominje ime, ima i takvih koje ne navode ime vojnika, ali govore o njegovim patnjama i stradanju daleko od svojih, a nikada se neće vratiti. (U ovoj knjizi pisme broj 115, 113, 112, 118, 123, 124, 125)

Sve te žalosne kraljičke pisme narod je rado slušao, jer su u njima opisane patnje bunjevačkih sinova. U tim pismama izražene su boli, patnje i žalost za onima koji su ostali daleko u tuđini. Te pisme su bile vapaj ožalošćenih, a žalost je stizala jedna drugu. Težak je bio rastanak vojnika, koji su u tuzi i u boli sve ostavljali. O tom tužnom času pisma kaže:

I crna će zemlja,
I crna će zemlja - Ljeljo!
Morat zaplakati,
Morat zaplakati - Ljeljo!
Kad se stane vojska,
Kad se stane vojska - Ljeljo!
S rodom rastajati,
S rodom rastajati - Ljeljo!
Ko od roditelja,
Ko od roditelja - Ljeljo!
Ko od brata, sele,
Ko od brata, sele - Ljeljo!
Ko od vrnog druga,
Ko od vrnog druga - Ljeljo!
(odlomak) (br. 112)

Naši bunjevački graničari bespomoćno su se pokorili svom nesrećnom položaju i nisu virovali da njim kogod može pomoći. Zato su ih svi njihovi najbliži žalili, jer su znali da je zemlja tvrda, a nebo visoko pa nema pomoći. Tu narodnu mudrost kazuju stihovi žalosne kraljičke pisme:

Strahota vas bije,
Strahota vas bije - Ljeljo!
Krv se vaša lije,
Krv se vaša lije - Ljeljo!
I zelena trava,
I zelena trava - Ljeljo!
Ostaje krvava,
Ostaje krvava - Ljeljo!
Zemlja vam je tvrda,
Zemlja vam je tvrda - Ljeljo!
Propast ne možete,
Propast ne možete - Ljeljo!
Nebo je visoko,
Nebo je visoko - Ljeljo!
Gori ne možete,
Gori ne možete - Ljeljo! (broj: 119.)

-+-+-+--+-+-+-

U to nesrećno vreme svi su patili, ali bol svake majke bila je najveća i zato je najlipče opisana u potresnim slikama u pismi "Vojnikova majka" (broj 126).

Nesrećna majka izrazila je bol svoga ranjenog srca u veoma lipoj narodnoj tužbalici (tužaljki):

"O moj mili sine,
O moj mili sine - Ljeljo!
Ti teško ranjeni,
Ti teško ranjeni - Ljeljo!
Alaj tebe majka,
Alaj tebe majka - Ljeljo!
Na žalost odrani,
Na žalost odrani - Ljeljo!
Da se može majka,
Da se može majka - Ljeljo!
Ticom učiniti,
Ticom učiniti - Ljeljo!

U kljunu bi majka,
U kljunu bi majka - Ljeljo!
Svete vode dala,
Svete vode dala - Ljeljo!
Pogubljenom sinu,
Pogubljenom sinu - Ljeljo!
Na grob bi odnela,
Na grob bi odnela - Ljeljo!
(broj: 126)

Dirljiv je opis ranjenog vojnika koji se prije smrti oprašta od svojih dragih, koji su mu u tom času vrlo daleko i svima bi želio poslati poslidnji poklon, poslidnju milošću. Ne zna kome će ostaviti svoga bojnog konja:

"Ako ću ga, nane,
Ako ću ga, nane - Ljeljo!
Ostaviti ljubi,
Ostaviti ljubi - Ljeljo!
Ljuba će ga vodit,
Ljuba će ga vodit - Ljeljo!
Na Dunav napojit,
Na Dunav napojit - Ljeljo!
Pa će zaplakati,
Pa će zaplakati - Ljeljo!
Suzama će ljuba
Suzama će ljuba - Ljeljo!
Vodu zamutiti,
Vodu zamutiti - Ljeljo!
Pa mi neće Šarac,
Pa mi neće Šarac - Ljeljo!
'Ladne vode piti,
'Ladne vode piti - Ljeljo! (odlomak)
(U ovoj knjizi pisma br. 124)

To je potresna slika, jedna od najžalosnijih u ovim pismama. Bol i žalost nesrićne žene je toliko velika da će svojim suzama Dunav zamutiti.

Narodni pivač je u svom stvaralaštvu znao naći izraz za najiskrenija osićanja.

Isto je tako potresna pisma o bespomoćnoj nesrići ranjenog vojnika koji je tužno osamljen u tuđini. Od nikoga nema pomoći

i u tom teškom času on misli na svoju zabrinutu majku, koja bi mu sigurno pomogla:

Da zna moja majka,
Da zna moja majka - Ljeljo!
Moja bi se majka,
Moja bi se majka - Ljeljo!
U 'ticu stvorila,
U 'ticu stvorila - Ljeljo!
Od perja bi majka,
Od perja bi majka - Ljeljo!
Krevet namišćala,
Krevet namišćala - Ljeljo!
U kljunu bi majka,
U kljunu bi majka - Ljeljo!
'Ladne vode dala,
'Ladne vode dala - Ljeljo!
Od krila bi majka,
Od krila bi majka - Ljeljo!
'Lada načinila,
'Lada načinila - Ljeljo!
Sama bi me na se,
Sama bi me na se - Ljeljo!
Bolnog naslonila,
Bolnog naslonila - Ljeljo!
/odlomak /
(U ovoj knjizi pisma broj: 122)

Tako se pred nama ređaju tužne slike boli osamljenog vojnika na samrti. Te slike u pismi su nenadmašne u svojoj ljudskoj boli i u najdubljem osićanju.

Sigurno je najpotresniji prizor kad ranjeni vojnik na samrti izražava svoju poslidnju želju da njegovo srce pošalju kući, jer je to srce svojom ljubavlju bilo uvijek vezano za svoje najbliže i neka to srce kaže koliko ih je volilo:

Srce mi vadite,
Srce mi vadite - Ljeljo!
Pa majki šalžite,
Pa majki šalžite - Ljeljo!
Neka majka znade,
Neka majka znade - Ljeljo!

Da sinak nestade,
Da sinak nestade - Ljeljo!
Nek i sele znadu,
Nek i sele znadu - Ljeljo
Da brata nemadu,
Da brata nemadu - Ljeljo!
Nek i ljuba znade
Nek i ljuba znade - Ljeljo!
Da muž joj nestade,
Da muž joj nestade - Ljeljo!
(odlomak)
(U ovoj knjizi pisma broj: 125)

Tako se prid nama ređaju tužni primeri ljudske nesriće i žalosti. Tužni primeri stradanja i patnje.

U tim nesigurnim vremenima i svatovsko veselje je moglo biti pomučeno. Mlada snaša je znala da svaki dan može doći poziv da dragi ide u carsku vojsku. Onda dolaze dugi dani čekanja.

Ovakve teške misli teretile su mladence u svatovskom veselju. Zato je svaka snaša plakala na polasku na vinčanje.

O tome svidochi žalosna kraljička pisma "Plakala je Stana":

Plakala je Stana,
Plakala je Stana - Ljeljo!
Na crkveni vrati,
Na crkveni vrati - Ljeljo!
Tišio je Pere,
Tišio je Pere - Ljeljo!
Svilenom maramom,
Svilenom maramom - Ljeljo!
"Ne plač, ne plač, Stane,
Ne plač, ne plač, Stane - Ljeljo!
Dosta ćeš plakati,
Dosta ćeš plakati - Ljeljo!
Dok ja u boj pođem,
Dok ja u boj pođem - Ljeljo!
Pa kući ne dođem,
Pa kući ne dođem - Ljeljo!
Ti ćeš ići, Stane,
Ti ćeš ići, Stane - Ljeljo!

Od druma do druma,
Od druma do druma - Ljeljo!
Pa ćeš pitat, Stane,
Pa ćeš pitat, Stane - Ljeljo!
Svakojeg putnika,
Svakojeg putnika - Ljeljo!
Jeste li vidili,
Jeste li vidili - Ljeljo!
Peru gospodara,
Peru gospodara - Ljeljo!
Jeste l' za njeg čuli
Jeste l' za njeg čuli - Ljeljo!
/Odlomak /
/U ovoj knjizi pisma broj: 120 /

Pere i Stana su znali kako njihova srića može biti brzo uništena. Tko bi mogao brojem obuhvatiti sve one nesritnice, koje su na drum izlazile i svoje vojnike čekale, ali ih nisu nikad dočekale, jer su ostali u tuđini, u nepoznatom kraju, u neznanom grobu?

Zato Pere tiši svoju Stanu na vinčanju da ne plače, jer još dosta će posli plakati kad ga bude čekala.

Takav je bio život, a narod je to ositio i u pismi je izrazio svoju bol i tugu.

I tako redom: žalosne i sve žalosnije pisme o našim nesrićnim vojnicima. Svaka pisma sadrži duboki ljudski osićaj. Narod je želio da kroz te pisme izrazi svoju žalost i boli. Zato su ove žalosne kraljičke pisme svidočanstvo o narodnom životu i o njegovim patnjama.

Lipota tih narodnih pisama je u tom da sa malo riči iskažu najdublja ljudska osićanja i veliko narodno iskustvo.

Ove žalosne kraljičke pisme mogle su ganuti i ražalostiti sve slušaoce, a osobito članove ožalošćene obitelji. Žalost svih prisutnih bila je još veća kad su "kraljice" u pismi spomenile ime vojnika, kojeg je ta obitelj žalila, jer se nije kući vratio.

Teško je reći koja je od tih pisama najlipča u opisu i najpotresnija u svojoj tuzi. To neka prosude čitaoci.

-+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+

Kada smo upoznali tužnu historiju bačkih Hrvata i sve njihove patnje kroz vikove i kada to sve znamo, onda imamo odgovor na pitanje: Zašto i kako su nastale žalosne pisme među

bunjevačkim kraljičkim pismama, jer u prvi mah smo mislili da im tamo nije msto.

-+--+--+--+--+--+--+--+--+

Osim ovih pisama o vojnicima, među bunjevačkim žalosnim kraljičkim pismama ima pisama o tužnoj sudbini sirotana ili sirotice, jer je narod nad njima uvijek osićeo veliko i iskreno sažaljenje.

Kad sam kao dite od devet godina sa mlađom braćom ostao siročče bez oca, vidio sam sažalne poglede koje nisam razumio. Često sam čuo da svit kaže: "Zbog siročadi sunce grije". Tada sam bio odviše mali i neuk da shvatim tu narodnu mudrost.

Što sam bivao stariji, sve više sam shvaćao kako svi oko mene s posebnom brigom prate siročad. Zato možemo zaključiti da je iz tog osićanja sažaljenja prema sirotici nastalo više žalosnih kraljičkih pisama. Spomenit ću samo ove: "Sirotica Marga" (u ovoj knjizi pisma broj 130.), "Sirotica Milka" (broj 131.), "Sirotica Ana" (broj 134.).

Sirotica Ana nigdi nikog nema, ni oca, ni majke, ni brata, ni sele, samo ima jednu ujnu koja je "zaujljiva" i strinu koja je "zastriljiva".

Pisma ništa ne govori o ujni, nego o strini koja vrlo grubo i brez srca postupa sa siroticom. Kad je budi, nema blage riči, nego "kandar vatra siva". Kad joj kruva daje, "pruža joj kamen", kad joj daje vode, "pruža joj čemera".

Ova je narodna pisma slikovito izrazila koliko je strina zagorčavala život Ane sirotice, ali dalje ne opisuje njezinu nesrićnu sudbinu. /U ovoj knjizi pisma br. 134./

U žalosnim pismama "Sirotica Marga" /broj: 130./ i "Sirotica Milka" /broj: 131./ opisano je kako su siroticu udali, za nemilog je dali i malo joj darova spremili.

Narod je imao sažaljenja na nesriću sirotice, a osobito je žalio kad je vidio da ona nema svojih najbližih da je isprate iz kuće na vinčanje. Nema oca da je isprati svojim brižnim pogledom, nema nane da je isprati toplim suzama, nema brata ni sele da je isprate svojim bratskim i sestrinskim poljupcem.

U spomenutim pismama sirotice Marga i Milka mole svatove da prođu pored groblja da se one oproste od svoje nane i da joj se u svojoj nesrići potuže.

U obadvi pisme vrlo lipo je opisan žalostan momenat kada se na grobu sirotica oprošćava od svoje nane.

Nad ovim tužnim prizorom sva je priroda ostala iznenađena i ganuta. Dok se sirotica Marga od nane oprašća:

I sunce je stalo,
I sunce je stalo - Ljeljo!
Nije više sjalo,
Nije više sjalo - Ljeljo!
I voda je stala,
I voda je stala - Ljeljo!
Nije proticala,
Nije proticala - Ljeljo!
I ribe su stale,
I ribe su stale - Ljeljo!
Nisu proplivale,
Nisu proplivale - Ljeljo!
I trava je stala,
I trava je stala - Ljeljo!
Nije iznicala,
Nije iznicala - Ljeljo!
I 'tice su stale,
I 'tice su stale - Ljeljo!
Nisu cvrkutale,
Nisu cvrkutale - Ljeljo!
I zvizde su stale,
I zvizde su stale - Ljeljo!
Nisu trepetale,
Nisu trepetale - Ljeljo!
Dok se nije Marga,
Dok se nije Marga - Ljeljo!
S majkom oprostila,
S majkom oprostila - Ljeljo!
Dok se nije Marga,
Dok se nije Marga - Ljeljo!
Majki potužila,
Majki potužila - Ljeljo!
/odlomak /
/U ovoj knjizi pisma broj: 130 /

Posli svoje žalosne tužbe Marga čuje glas mrtve nane, koja je bespomoćno tiši.

U žalosnim kraljičkim pismama o vojnicima teško je reći koji je prizor najlipče opisan, jer ima ih više i svi su opisani vrlo lipim slikama i potresnim, ganutljivim ričima. Narod je bio ožalošćen nesrićom vojnika, koji su u tuđini poginili ili ranjeni umrli u bespomoćnoj osamljenosti.

U žalosnim kraljičkim pismama o siroticama možemo reći da je najlipče opisan onaj prizor kad se sirotica Marga oprašća na groblju od svoje pokojne nane. To su potresne slike i lipi opisi kako je sva priroda stala i sve je u prirodi zanimilo od velikog ganuća nad tugom i nesrićom sirotice. Taj prizor ostavlja nezaboravan dojam svojom snagom opisa i naglašenim osićajima. To je nezaboravna slika velike ljudske patnje i boli. /U ovoj knjizi pisma "Sirotica Marga", broj: 130./.

Premda pisma "Sirotica Marga" ima vrlo lip opis prizora na groblju, završetak pisme gubi na snazi i lipoti, a očekivali bi smo da to bude najsnažnije opisano.

Žalosna pisma "Sirotica Milka" /broj:131./ opisuje isti događaj i u svemu je sličan pismi o sirotici Margi, ali je malo kraća. Prizor na groblju nije tako lipo opisan i nije toliko slikovit, jer je kraći. Istina je da su u ovoj pismi pojedini prizori izgubili na lipoti opisa, ali završetak je vrlo potresan i ganutljiv.

Milka je došla na grob svoje nane da se od nje oprost i da joj se potuži, ali u svojoj tuzi nije mogla izdržati, od žalosti je umrla na grobu svoje nane.

Smrt od žalosti najjače izražava kolika je ta žalost i tuga. Završetak ove pisme je potresan prizor bola i žalosti nesrićne sirotice.

Na kraju treba naglasiti da su ove žalosne kraljičke pisme vrlo snažno dilovala na slušaoce kad su ih "kraljice" pivala, a tim više što su "kraljice" mogle navesti ime sirotice o kojoj su pivala, ili kojoj je pisma naminjena.

-+-+-+-----+-----+-----+-----+-----+

Još treba napomeniti da je bilo veoma lipih žalosnih bunjevačkih kraljičkih pisama o nesritnoj ljubavi mladih. Posebno je lipa pisma "Nesudjenima" (u ovoj knjizi br. 137).

Stipe prosi Mandu, ali majka odbija prosca. Zato Manda daje savit Stipi da prosi njezinu drugaricu Anicu, koja je lipča, višlja i ruvom bogatija.

Kad je došlo vreme da se Stipe i Anica vinčaju, Manda se od žalosti obisila svilenim igračom. Mrtva glava, a jezik progovara:

"Raku mi kopajte,
Raku mi kopajte - Ljeljo!
Di će naić Stipe
Di će naić Stipe - Ljeljo!
I njegovi svatovi,
I njegovi svatovi" - Ljeljo!

Kad je Stipe naišao sa svatovima, došao je do Mandina groba. Kako grobu pristupi, tako dušu ispusti. Mrtva glava, jezik progovara:

Kraj Mande mi,
Kraj Mande mi - Ljeljo!
Raku iskopajte,
Raku iskopajte - Ljeljo!
I kroz zemlju,
I kroz zemlju - Ljeljo!
Ruke sastavite,
Ruke sastavite - Ljeljo!
I u ruke, nane,
I u ruke, nane - Ljeljo!
Zelenu jabuku,
Zelenu jabuku - Ljeljo! (broj 137)

Ova pisma slikovito govori o velikoj ljubavi. Stipe nije mogao prižaliti Mandu i zato želi da budu zajedno u raki kad im je u životu ljubav bila zapričena.

Još je potresnije opisana nesrićna ljubav momka Luke u pismi "Prosi Luka Jelu" (u ovoj knjizi br. 135).

Luka je prosio Jelu, ali nana ga odbija. Zato je Luka veoma žalostan i smišlja šta će učiniti kako bi Jela došla bliže da je vidi. Kopao je bunar pod pendžerom i rekao je majci da u bašči posadi svakojakog cvića i da sakupi kolo divojaka sve u nadi da će Jela doći. Ali, sve su divojke dolazile, samo Jela nije došla.

Kad je sunce bilo na zaodu, izašao je Luka pod pendžer na gredu i ugledao je Jeline svatove. Kad je to vidio, u svojoj tuzi je pao i dušu ispustio.

U ovoj pismi je posebno lipim slikama opisana Lukina upornost u svojoj ljubavi. On je sve učinio da Jela dođe i nije mogao podneti udarac svoje nesriće.

-+-+--+--+--+--

Također su potresne u svojoj tuzi pisme o preranoj smrti sina, na pr. pisme: "O đaku" (u ovoj knjizi br. 128, 129) i "Bolesno đače" (br. 127).

I te pisme ništa ne zaostaju po svojoj lipoti i vridnosti iza pisama o nesritnim vojnicima, o kojima sam ovdi pisao.

-+-+--+--+--+--

Na kraju treba istaći još jednu misao:

Na postanak i razvitak bunjevačkih kraljičkih žalosnih pisama,

osim društveno - političkih prilika, o kojima sm ranije ovdi pisao, imala je uticaj i druga vrsta bunjevačkih narodnih pisama, koje Bunjevci zovu "groktalice" zbog njihovog načina pivanja. Po svom sadržaju "groktalice" su epske pisme (povjestice), ali većinom su balade, jer opisuju nesriću, stradanje i smrt glavnih lica.

U bunjevačkim narodnim baladama, tj. u "groktalicama" opisani su nesrićni sukobi u obitelji i nesrićna ljubav mladih, nesrića momka i divojke.

Zbog niza nesrićnih okolnosti glavni junaci u baladi našli su se u bezizlaznom sukobu sa svojim najbližim. Oni to ne mogu podneti i umiru u žalosti i u svojoj nesrići.

Kad govorimo o uticaju bunjevačkih narodnih pisama "groktalice" na postanak žalosnih kraljičkih pisama, treba naglasiti da među "groktalicama" ima i takvih pisama koje opisuju odlazak vojnika u tuđinu, u carevu vojsku ("u katane").

U više pisama opisan je dirljiv rastanak vojnika i ljube. Majka je oženila sina, ali je od cara stigla knjiga da junak pođe u vojsku.

Onda dolaze teški dani čekanja, dugog vrnog čekanja i čežnje.

Ovom prilikom treba posebno istaknuti one bunjevačke narodne balade "groktalice" koje opisuju smrt vojnika u tuđini, daleko od svojih milih i dragih. Da navedem najlipči primer:

"Bolani junak u tuđini" ("Hrvatske narodne pjesme" knj. 10. sv. 6. str. 159.), i (Zagreb, 1942.).

Narodna pisma "groktalice" "Bolani junak u tuđini" priča o tužnoj sudbini Nikole, kojeg je majka blagoslovom ispratila u vojsku ("u katane"), ali odmah su ga zadesile nesriće i na kraju je teško obolio. Moli pomoć od svijuju, ali svi ga odbiju ričima: "Tuđ si junak, iz tuđe si zemlje".

Tada se bolani vojnik Nikola siti svoje majke i kaže:

"Da me čuje moja stara majka,
Ona bi se u tiku stvorila,
Pa bi meni bolnom doletila.
U kljunu bi vodice donila,
A od trave mekano sterala,
I od krila ladak načinila,
Sama bi me na se naslonila".
To izusti bolani Nikola,
To izusti i dušu ispusti.

Ova pisma "Bolan vojnik u tuđini" ima isti sadržaj kao žalosna kraljička pisma "Bolan vojnik", koja je malo opširnija (u ovoj knjizi br. 122).

(Po sadržaju vidimo da su bunjevačke narodne balade "groktalice" veoma stare po svom postanku, a zapisane su od sakupljača u drugoj polovini 19. stolića, ili u prvoj polovini 20. stolića.).

Kad pročitamo te bunjevačke "groktalice" - balade o nesrićnim vojnicima, možemo sa sigurnošću zaključiti da su te pisme imale uticaj na pojavu i razvitak bunjevačkih žalosnih kraljičkih pisama pored sudbonosnih uticaja društveno-političkih prilika toga doba, o kojima sam pisao na početku ovog poglavlja.

-+--+--+--+--+--+--+--+--+--+

Na taj način smo odgovorili na postavljeno pitanje: Zašto i kako su nastale žalosne bunjevačke kraljičke pisme?

Možemo zaključiti:

Bunjevačke žalosne kraljičke pisme nastale su zbog društvenih i političkih prilika u kojima je naš narod živio dugi niz godina. One su imale svoj određen sadržaj, ali na njih su uticale i epske narodne pisme - "groktalice".

Bunjevačke žalosne kraljičke pisme su plač i jauk našeg nesrićnog i patničkog naroda, koji je tako izrazio svoju bol i žalost za izgubljenim sinovima na svim ratnim bojištima.

Ostali su u nepoznatom grobu, koji nitko nije pohodio i po narodnom običaju svetom vodom poškropio.

- + - + - + -

Na kraju ovog prikaza možemo reći da su žalosne pisme najlipče među kraljičkim pismama zbog svog sadržaja i zbog naglašenih ljudskih osićanja tuge, boli i žalosti. Sve je to moralo dati svoj izraz u narodnom stvaralaštvu, pa je tako u tim žalosnim pismama izraženo ono što je narodu bilo najteže u pojedinim periodima burne prošlosti našeg naroda.

U ovoj knjizi te žalosne kraljičke pisme posebno sam izdvojio, istakao i opisao, jer do sada u svim opisima i prikazima bunjevačkih kraljičkih pisama nisu posebno isticane i opisane.

Njihovu lipotu i vridnost neka upoznaju i prosude čitaoci.

3. KAKO SE PIVAJU BUNJEVAČKE KRALJIČKE PISME

Bunjevačke kraljičke pisme pivaju se jednoglasno bez pratnje muzičkih instrumenata. Imaju jednostavnu melodiju, a stihovi su ispivani u šesteru, tj. u stihovima od šest slogova. To znači da je melodija bila ustaljena i imala je određeni ritam, a pojedini stihovi morali su biti tom prilagođeni po broju slogova i naglaskom pojedinih riči. Ako to nije bilo prilagođeno, došlo bi do nesklada, a to bi odmah ositili i pivači i slušaoci.

U pivanju se svaki stih ponovi, a posli ponavljanja se dodaje pripjev "Ljeljo". /Naime, kad kažemo da su stihovi bunjevačkih kraljičkih pisama u šesteru, onda pripjev "Ljeljo" ne brojimo./

Već smo rekli da bunjevačke kraljičke pisme možemo podeliti u tri grupe:

a/ koračnice, b/ vesele pisme, c / žalosne pisme.

Melodija koračnica je jednostavna, dosta živa i brzog ritma, koji je prilagođen hodu, jer te pisme "kraljice" su pivale kad su išle sokakom ili od kuće do kuće.

Kao i druge bunjevačke kraljičke pisme, tako su i koračnice ispivane u kratkom stihu od šest slogova, tj. u šesteru.

-+-+--+--+--+--+--+--+--+--+--

Melodija veselih bunjevačkih kraljičkih pisama je slična melodiji kraljičkih pisama koračnica, ali vesele pisme imaju svoju posebnu melodiju i svoj poseban način izvođenja.

Dok su koračnice dosta brze i prilagođene koraku u hodu, za vesele kraljičke pisme možemo reći da su nešto sporijeg ritma. Posebno je naglašena melodioznost i u pivanju blago povezivanje pojedinih slogova. U glasu je naglašena blagost i nježnost. Zbog toga su te pisme rado slušane i bile su drage svima slušaocima; izazivale su svečano i veselo raspoloženje.

Prof. Milivoje Knežević, kad u svom članku govori o melodiji kraljičkih pisama, kaže da kraljice pevaju pesme u ravnomernom šesteru, koji kao da je određen ritmom i arijom njihovog jednolikog pevanja uz pocupkivanje./časopis "Književni sever", Subotica, 1930. god. VI. knj. VI sv. 7-10. str. 281. /.

Na taj način je M. Knežević dao muzičko objašnjenje veselih kraljičkih pisama.

-+-+--+--+--+--+--+--+--+--+--

Melodija žalosnih bunjevačkih kraljičkih pisama se mnogo razlikuje od melodije veselih kraljičkih pisama i koračnica. Žalosne kraljičke pisme imaju tužnu melodiju, vrlo polaganog ritma. Pivaju se tužnim glasom da se naglasi sadržaj, koji govori

o nesrići i boli u žalosti.

I u načinu izvođenja mnogo se razlikuju vesele i žalosne bunjevačke kraljičke pisme.

Vesele pisme "kraljice" pivaju stojeći dvi po dvi, a okrenute su jedna prema drugoj. Dok pivaju, lagano pocupkuju, a na pripjev "Ljeljo" malo većma cupnu i naklone se jedna prema drugoj i u tom momentu đerdan na kruni lupi po staklu svete slike pa kao pratnja melodiji daje ritam pismi.

Dok pivaju žalosne pisme, "kraljice" stoje jedna prema drugoj, ali ne cupkaju i ne naklone se jedna prema drugoj na pripjev "Ljeljo". Pivaju polako tužnu melodiju i u ritmu pisme lagano se njišu u bokovima sa live na desnu stranu. Krunu skinu s glave i drže je sa strane kod pojasa u livoj ruci. / U novije vrime, "kraljice" nisu skidale krunu s glave dok su pivale žalosne pisme, jer bilo je teško opet sve udesiti kako treba da stoji. / (Vidi na kraju ove knjige muzičke zapise bunjevačkih kraljičkih pisama.)

Kakav je bio doček "kraljica" u kućama?

Domaćin ili domaćica su dočekali "kraljice" na sokaku, na vrataci ili na kapiji kuće. Kad su "kraljice" stigle, moglo je biti više načina kako će ih primiti.

U staro vrime "kraljice" su uveli u sobu da tamo pivaju. "Kraljice" bi stale nasrid sobe pod slime, jer slime je glavni dio kuće i sve drži. Ako "kraljice" pivaju pod slimenom, ta će kuća biti blagoslovljena, jer "kraljice" donose sriću i veselje.

U novije vrime, da bi i drugi mogli čuti pisme, domaćin ili domaćica doveli su "kraljice" u avliju prid kuću. Tu su pivale po želji svima redom: domaćinu, domaćici, momku, divojki, didi, nani itd. Tu su bile i bliže komšije da čuju pisme, a nije moglo biti brez znatiželjne dice.

Također je u novije vrime moglo biti da su domaćin ili domaćica sa članovima svoje obitelji ostali s "kraljicama" na sokaku prid vrataci ili prid kapijom kuće. Tamo su "kraljice" pivale svoje pisme po želji domaćina i članova njegove kuće, a okruživala ih je grupa komšija i znatiželjne dice, koja su pratila "kraljice" kroz čitav sokak.

"Kraljice" su želile svojim pismama razveseliti prisutne slušaoce i samo na želju domaćina ili domaćice pivale su i žalosne pisme. Ako je neka obitelj bila u žalosti, tada su domaćini tražili da "kraljice" pivaju žalosne pisme.

Na odlasku su domaćin ili domaćica darivali "kraljice" novcom,

a u starije vrime to su mogli biti i neki drugi darovi za jelo.

Kad su "kraljice" prošle, o njima je nastala pripovijetka kako su bile obučene, kome su pivale i šta su pivale. Svi su imali nekoliko dana o čemu će razvesti pripovijetku, a sigurno je koja mlada cura poželjela da na godinu i ona piva kraljičke pisme, pa se tako taj običaj mogao dugi niz godina sačuvati među narodom.

Kraljice se nisu rugale, a pogotovo se nisu rugale starijim, neudatim djevojkama. Teško bi to bilo shvatiti da kogod dođe priđ čiju kuću pa da im se izrugiva. To se protivi naravi našeg naroda. To je protivno narodnom poštivanju tuđe kuće i domaćina.

U koračnicama, koje su kraljice pivale dok su išle sokakom, moglo je biti malo šale na tuđ račun, na primer:

Redom, nane, redom,
Redom, nane, redom - Ljeljo!
Dulićevom gredom,
Dulićevom gredom - Ljeljo!
Dulićeve žene,
Dulićeve žene - Ljeljo!
Side na sokaku,
Side na sokaku - Ljeljo!
Sude neoprane,
Sude neoprane - Ljeljo!
Suknje uločkane,
Suknje uločkane - Ljeljo!
/U ovoj knjizi pisma broj: 12 /

Slična je koračnica u kojoj ima malo šale na račun Sarićevih i o njihovom zabatu:

Sarićevi, nane,
Sarićevi, nane - Ljeljo!
Zabat molovali,
Zabat molovali - Ljeljo!
I na zabat, nane,
I na zabat, nane - Ljeljo!
Katu našampali,
Katu našampali - Ljeljo!
/odlomak /
/U ovoj knjizi pisma broj: 13 /

Uveče u nedilju, na prvi dan D'ova /Duhova /, posli obilaska, grupa kraljica je išla kući kod one cure koja je u grupi bila "kraljica". Njezina nana je pripremila svima zajedničku večeru. Kad dođu, kraljice na sokaku prid kućom pivaju:

Kraljicina nane,
Kraljicina nane - Ljeljo!
Otvaraj nam dvore,
Otvaraj nam dvore - Ljeljo!
Idu vam kraljice,
Idu vam kraljice - Ljeljo!
Pa daruj kraljice,
Pa daruj kraljice - Ljeljo!

Prid kućom na sokaku kraljice su mogle pivati i ovu pismu:

Kraljicina nane,
Kraljicina nane - Ljeljo!
Izađi prid kralja,
Izađi prid kralja - Ljeljo!
Kralj se umorio,
Kralj se umorio - Ljeljo!
Sablju polomio,
Sablju polomio - Ljeljo!

Kad "kraljice" uđu u kuću, pozdrave sa "faljen Isus", a "kraljicina" nana uvodi "kraljice" u čistu sobu. Nasrid sobe je prostrt bili čaršap, a na čaršap metnuta velika uzgljanca, na koju sidne "kraljica", a druge cure iz grupe stoje oko nje. Uhvate se za ruke i u kolu se polako kreću pivajući:

Kraljicina nane,
Kraljicina nane - Ljeljo!
Otvaraj sanduke,
Otvaraj sanduke - Ljeljo!
Pa daruj kraljice,
Pa daruj kraljice - Ljeljo!
Kraljicina nane,
Kraljicina nane - Ljeljo !
Peči nam kajgane,
Peči nam kajgane - Ljeljo!
Kajgane i žmara,

Kajgane i žmara - Ljeljo!
I suvi' rebara
I suvi' rebara - Ljeljo!
Ako nećeš peći,
Ako nećeš peći - Ljeljo!
Sa tim nećeš steći,
Sa tim nećeš steći - Ljeljo!
Steći ni rasteći,
Steći ni rasteći - Ljeljo!
/zapisao
Ante Pokornik, Subotica, 1980./

Drugi dan D'ova /Duhova/, u ponedjeljak uveče, ova mala svečanost se ponavlja kod kuće cure koja je u grupi bila „diver”, ali u čistoj sobi na uzglanci side zajedno "diver" i "kraljica", a druge cure iz grupe uhvate se za ruke pa u kolu polako se kreću i pivaju istu pismu kao prvi dan.

-+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+

Danas mlađe generacije ne znaju ovaj bunjevački narodni običaj i ne znaju kraljičke pisme.

U ovoj knjizi bila mi je želja da se obnovi uspomena na ovaj narodni običaj i da opišem ono što je već gotovo zaboravljeno. Neka ova knjiga bude svjedočenje o prošlom vremenu i o našem narodnom blagu, koje ima trajnu vrijednost, pa je obaveza mladih da sve to čuvaju.

Kraljičke pisme su izraz narodnog života sa njegovim željama i stradanjima. U njima je narod izrazio svoje najplemenitije želje, najiskrenije osjećaje, najdublju ljudsku radost i žalost.

Bela Gabrić,

Subotica, 1. IX 1980.

P.S.

U najnovije vrime, kada su se u našem životu i društvu dogodile mnoge demokratske promine, sve više među mladima se javlja želja da obnove stare bunjevačke narodne običaje o kojima su samo čuli, ali ih ne poznaju.

Uz druge narodne bunjevačke običaje obnovljene su i "kraljice". Ovaj narodni običaj vratio se svom izvornom obliku da "kraljice" pivaju svoje pisme na prvi i drugi dan D'ova (Duhova).

U župi u Tavankutu časna s. Beata Zebić, u Subotici, u župi

sv. Roka časna s. Silvana Milan i u župi Marije Majke Crkve u Aleksandrovu časna s. Eleonora Merković uz pomoć pojedinih divojaka organiziraju grupu "kraljica" koje na Duhove u svojoj župi prid crkvom, a zatim sokakom i u kućama po želji domaćina pivaju kraljičke pisme.

Svit je to veoma rado prihvatio. Mladi su s velikim zanimanjem sve to gledali i slušali kao novost, a stariji su se suznih očiju sićali svoje mladosti i vremena koje je davno prošlo. Zato je za najveću pohvalu ovo nastojanje oko obnove narodnog običaja pivanja "kraljica".

Sada "kraljice" pivaju stare kraljičke pisme i nove pisme koje su za tu svečanost sastavile pisnikinje Kata Ivanković (1925.) i Đula Milodanović (1938.).

Sve ovo daje nadu da će se ovaj lip bunjevački narodni običaj sačuvati i za nove naraštaje.

Bela Gabrić

Subotica, 10. III 1996.

"kraljica" i čuvar

4. STVARAOCI I IZVODAČI BUNJEVAČKIH KRALJIČKIH PISAMA

Nije poznato kada su u Subotici nastale najstarije bunjevačke kraljičke pisme.

Prenošene su usmenim putem od generacije na generaciju do 19. i 20. stolića kada su ih sakupljači počeli zapisivati i sakupljati.

Prema zabilješkama sakupljača vidimo da je u Subotici bilo više žena koje su znale pivati bunjevačke kraljičke pisme i one su okupljale grupe cura, tj. "kraljice" i učile su ih pivati, pa su se na taj način kraljičke pisme sačuvale i prinosile.

Te žene, narodni stvaraoci, zaslužne su da su kraljičke pisme sačuvane kroz dugi niz godina.

Imena tih žena, narodnih stvaralaca, većinom su ostala nepoznata, ali pojedini sakupljači bunjevačkih kraljičkih pisama zapisali su imena žena koje su im pivale ili kazivale te pisme.

Jedan od najzaslužnijih sakupljača bunjevačkih kraljičkih narodnih pisama je Ive Prčić iz Subotice (1894-1959). On u svojoj knjizi "Bunjevačke narodne pisme" /Subotica, 1939./, pored drugih pisama, donosi 108 dužih i kraćih kraljičkih pisama i uvijek navodi ime žene od koje je pismu čuo i zapisao. Na primer: od Mande Baić iz Đurđina kraj Subotice zapisao je 21; od Kriste Ivanković iz Subotice zapisao je 24; od Marije Stantić iz Subotice zapisao je 14 dužih ili kraćih kraljičkih pisama. Pored ovih su i one žene od kojih je zapisao manji broj pisama.

Ja sam našao i zapisao nekoliko imena žena koje su znale pivati kraljičke pisme i učile su pojedine grupe "kraljica". Na primer, Teza Zvekanović rođena Vidaković /Subotica, 1870 - 1934. / učila je cure pivati kraljičke pisme u slipom sokačiću u današnjoj Gundulićevoj ulici, Stana Latki rođena Harkai /Subotica, 1860-1938./ učila je cure pivati u svojoj kući kod Kerskog groblja na kraju Dulićevog sokaka /danas ulica Marka Oreškovića /.

Ostali sakupljači bunjevačkih kraljičkih pisama, kao što su Milivoje Knežević, Julka Đelmiš, Mara Malagurska - Đorđević i dr. ne navode ime žene od koje su zapisali pojedine pisme.

U starim kalendarima i novinama ima primera bunjevačkih kraljičkih pisama, ali nije navedeno ime zapisivača i kazivača.

-+-+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+

Na žalost i sada možemo i moramo reći da, pored istraživanja, mnoge žene, stvaraoci i prenosiooci bunjevačkih kraljičkih

pisama, osobito one iz starijih generacija, ostale su zauvik nepoznate. Tokom dugog niza godina narod u svom stvaralaštvu nije smatrao da su važna imena stvaralaca, nego su pojedine pisme bile prihvaćene i prenošene kao narodna svojina, kao zajedničke, jer su bile usko povezane sa životom naroda i bile su izraz njegovih shvaćanja i osićanja.

Osim stvaralaca, treba istaći i izvođače bunjevačkih kraljičkih pisama, a to su "kraljice".

U Subotici je svakog blagdana "D'ova" /Duhova/ bilo više grupa cura, koje su kao "kraljice" pivale kraljičke pisme.

Njihova imena, osobito one iz starijih vremena, danas su nama nepoznata.

U istraživanju sam doznao neka imena "kraljica" iz novijeg vremena. Najstarija poznata imena žena koje su kao cure bile "kraljice" rođene su 1899. i 1900. god. pa onda sve bliže našem vremenu.

Navest ću imena žena za koje znam da su kao cure bile "kraljice" i pivale su kraljičke pisme.

(U zagradi je naznačena godina njihovog rođenja.)

a) Imena "kraljica" koje su pivale kraljičke pisme:

Aladžić Katica	(r. 1905.)
Andrašić Bara	(r. 1907.)
Babijanović Estera	(r. 1911.)
Bačić Ceja	(r. 1910.)
Bačić Mariška	(r. 1904.)
Bašić Klara	(r. 1939.)
Bašić Palković Krista	(r. 1908.)
Bašić Palković Ilonka	(r. 1908.)
Bašić Palković Krista	(r. 1911.)
Bašić Palković Marija	(r. 1908.)
Beneš Lozika	(r. 1908.)
Bošnjak Marga	(r. 1937.)
Budinčević Jaga	(r. 1911.)
Bukvić Ilka	(r. 1914.)
Bukvić Mara	(r. 1910.)
Crnjaković Ilonka	(r. 1932.)
Crnjaković Marga	(r. 1931.)
Dulić Amalka	(r. 1905.)
Evetović Marija	(r. 1915.)
Ferković Tereska	(r. 1906.)
File Jelisaveta	(r. 1911.)

Gabrić Đula	(r. 1908.)
Gabrić Marija	(r. 1911.)
Grac Eržika	(r. 1940.)
Hampelić Margita	(r. 1908.)
Hampelić Stana	(r. 1907.)
Išpanović Đula	(r. 1900.)
Ivković Iv. Krista	(r. 1908.)
Katančić Eleonora	(r. 1908.)
Katančić Krista	(r. 1915.)
Katančić Ruža	(r. 1902.)
Kikić Roza	(r. 1906.)
Kopunović Marija	(r. 1909.)
Kopunović Rozika	(r. 1900.)
Kopunović Zorica	(r. 1932.)
Kovač Paulina	(r. 1904.)
Kovačević Katica	(r. 1938.)
Kovačić Teza	(r. 1910.)
Kovačić Rozika	(r. 1920.)
Lipaić Jela	(r. 1914.)
Lučić Giza	(r. 1908.)
Lučić Kata	(r. 1909.)
Manić Roska	(r. 1912.)
Manić Jukić Marija	(r. 1906.)
Marinković Roza	(r. 1908.)
Marki Julka	(r. 1910.)
Mihajlović Etela	(r. 1911.)
Milašin Marija	(r. 1911.)
Milodanović Cilika	(r. 1911.)
Milodanović Giza	(r. 1909.)
Milodanović Katica	(r. 1912.)
Milodanović Marija	(r. 1910.)
Odvalić Manda	(r. 1904.)
Omerović Krista	(r. 1901.)
Omerović Marija	(r. 1908.)
Pavluković Mara	(r. 1908.)
Peić Kata	(r. 1908.)
Poljaković Roza	(r. 1911.)
Poljaković Marija	(r. 1913.)
Radak Tereska	(r. 1907.)
Rajčić Mara	(r. 1909.)
Rudić Vranić Jaga	(r. 1908.)
Sarić Cilika	(r. 1907.)
Stipić Bara	(r. 1910.)

Stipić Kata	(r. 1907.)
Šarčević Ruža	(r. 1933.)
Tikvicki Matilka	(r. 1909.)
Tonković Liza	(r. 1909.)
Tumbas Julija	(r. 1931.)
Tumbas Krista	(r. 1904.)
Tumbas Marija	(r. 1928.)
Tumbas Stana	(r. 1907.)
Ušumović Janja	(r. 1899.)
Valiček Janja	(r. 1904.)
Vidaković Ilka	(r. 1907.)
Vidaković Sibila	(r. 1912.)
Vojnić Kortmiš Katica	(r. 1899.)
Vujović Stana	(r. 1932.)
Vujković Bukvin Matija	(r. 1908.)
Vujković Bukvin Roza	(r. 1907.)
Vujković Lamić Marija	(r. 1909.)
Vukov Rozalija	(r. 1914.)
Zvekanović Jelisaveta	(r. 1906.)
Zvekanović Marija	(r. 1899.)
Žarić Anka	(r. 1907.)

b/ Od mnogih "čuvara" navodimo samo nekoliko:

Bašić Đuro	(r. 1937.)
Evetović Lajčo	(r. 1910.)
First Lacika	(r. 1908.)
Gugan Stipan	(r. 1908.)
Milodanović Marko	(r. 1914.)
Vidaković Geza	(r. 1910.)
Vojnić Geza	(r. 1909.)
Vujković Stipan	(r. - -)
Vujković Lamić Martin	(r. 1912.)

c / Poznata su mi dva slučaja kad su muškarci bili "diveri" pored "kraljice":

Evetović Blaško	(r. 1927.)	/diver: 1937. /
Tumbas Geza	(r. 1931.)	/diver: 1942. i 1943./

Na ovom mistu najlipče i od srca zahvaljujem svima koji su pomogli u sakupljanju ovih imena i starih fotografija "kraljica".

Ovo je samo mali dio imena cura koje su pivale bunjevačke kraljičke pisme.

Neka oprostite svi oni čija imena nismo saznali i nismo uvrstili, jer su svi zaslužni za čuvanje i prinošenje ovog lipog bunjevačkog običaja kroz dugi niz godina.

Ante Pokornik

Subotica, 22. XII. 1980.

Dužijanca 1968: „Kraljice” s Ivanom Kujundžićem, župnikom sv. Roka

a) KRALJIČKE PISME KORAČNICE (pisme u hodu)

1. MI SELU IDEMO

Mi selu idemo
Mi selu idemo - Ljeljo
Selo od nas biži
Selo od nas biži - Ljeljo
Mi mu ne idemo
Mi mu ne idemo - Ljeljo
Da ga porobimo
Da ga porobimo - Ljeljo
Već mu mi idemo
Već mu mi idemo - Ljeljo
Da ga veselimo
Da ga veselimo - Ljeljo

(kalendar "Danica"
XXXVII, Subotica,
1920. 47. str.)

1. MI SELU IDEMO

(Svaki stih kraljičkih
pisama piva se dva puta
i prilikom ponavljanja
dodaje se pripjev "Ljeljo".)

Mi selu idemo,
Selo od nas biži,
Mi mu ne idemo
Da ga porobimo,
Već mu mi idemo
Da ga veselimo.

(kalendar "Danica"
XXXVII, Subotica,
1920. 47. str.)

2. MI SELU IDEMO

Mi selu idemo,
Selo od nas biži.
Mi mu ne idemo
Da ga porobimo,
Već mu mi idemo
Da ga veselimo.
Mi ovde dođosmo,
Vode zaiskamo,
Vode nam ne dadu,
Već nam vina daju.
Vina ne pijemo
Da ne ludujemo,
Već vode pijemo
Pa da mudrujemo.
("Subotička Danica"
bunjevačko - šokački
kalendar za 1894. str 66.)

3. MI SELU IDEMO

Mi selu idemo,
Selo od nas biži,
A što od nas biži,
Mi mu ne idemo,
Da ga porobimo,
Već mu mi idemo,
Da ga veselimo,
Na svom selu voda,
I na vodi šajka,
U šajki divojka,
Nove pisme piva,
Dragom dovikiva.
(Kazivala Katica
Kulišić, Baja, 1911.)
(Ive Prčić:
"Bunjevačke narodne pisme"
Subotica, 1939. str. 35.)

4. OD DVORA DO DVORA

Od dvora do dvora,
Do careva stola,
'Di car vino pije.
Car carica budi,
U oke je ljubi:
"Ustaj, car - carice,
Čuju se kraljice.
Otvoraj sanduke
Pa vadi jabuke,
Pa daruj kraljice,
Kralja i kraljicu,
Bana i banicu,
Sva četir pivača
I dva rastavljača,
I sve kolo redom,
Kolo naokolo".

/ kalendar "Danica", XXXVII
1920. str. 48. /

5. TRI KRUMPIRA

Tri krumpira, nane,
I bokalić vina.
Mi vode ištemo,
Vode nam ne daju,
Već nam vina daju.
Vina ne pijemo,
Pa da ludujemo,
Već vode pijemo
Pa da mudrujemo.

(Zapisao Ante Pokornik,
Subotica, 1980.)

6. AJTE, CURE

Ajte cure mlade,
Da se revenamo,
Da svakoja dade
Po jednu krajcaru
Da kupimo grite
Da crtamo dite,
Caricino dite.

(Zapisao Ante Pokornik u
Subotici, 1980.)

7. DIKA TRAVA

Đika, đika trava
Za odžakom sama.
Ivo travu kosi,
Dragoj ručak nosi:
Kajgane i žmara
I malo rebara.

(Kazivala Polonija Vidović,
Čavolj)

(Etnografija Južnih Slavena,
Budimpešta, 1975. br. 1.
str. 89.)

8. KADA DODU U KOLO

Meni moja nana
Neda kolu doći
Ni kroz kolo proći,
A moje se oči
Kradom ukradoše,
U kolo odoše
Kroz kolo prodoše.

(Kazivala M. Pejagić,
Vancaga, 1873.)
(Ive Prčić: 35. str.)

9. KADA DODU U KUĆU

Mi ode dođosmo
U najlipče dvore
U najbogatije
Perom ometene
Vodom polivene.
Vode zaiskasmo,
Vode nam ne dadu,
Već nam vina daju,
Vina ne pijemo
Da se opijemo
Pa da ludujemo,
Već vode pijemo
Pa da mudrujemo.

(Kazivala Manda Bajić,
Đurđin, 1911.)
(Ive Prčić: 36. str.)

10. KADA IZLEZE IZ KUĆE

Ova j' kuća draga,
U njoj ima blaga,
Puštili Kraljice
Da njim vide lice.

(Etnografija Južnih Slavena,
Budimpešta, 1975.
br. 1. str. 91.)

11. PORED KUĆE U KOJOJ NISU PRIMLJENE

Ova kuća pusta,
U njoj nema društva.
Došla je kolera
Pa je sve odnela.

(Kazivala Matija Dujmov,
Gara)
(Etnografija Južnih Slavena,
br. 1. str. 108.)

12. REDOM - REDOM

Redom, nane, redom
Dulićevom gredom,
Dulićeve žene
Side na sokaku,
Sude neoprane,
Suknje uločkane.

(Zapisao Ante Pokornik,
Subotica, 1980.)

13. SARIĆEVI , NANE

Sarićevi, nane,
Zabat molovali,
I na zabat, nane
Katu naštopali,
Pokraj Kate, nane,
U dvi čaše cvića,
Ondud ide Đuro,
Pa besidi Đuro:
"Lipča j' Kata, nane
Neg' u čaši cviće".

(Zapisao Ante Pokornik,
Subotica, 1980.)

14. BARIŠINI, NANE

Barišini, nane
Zabat molovali
I na zabat, nane,
Mandu naštopali
I nuz Mandu, nane,
Peru naštopali
I nuz Peru, nane,
Dvi, tri čaše cvića.

("Književni sever" VI,
Subotica, 1930.
sv. 7 - 10. s. 285.)

15. SUBAČANI ZABAT MOLOVALI

Subačani, nane,
Zabat molovali
I na zabat, nane,
Lazu naštopali
I nuz Lazu, nane,
Dvi - tri čaše cvića.
Lud je Maća, nane,
Što sa Lazom neće,
Još je luđi Karlo
Što proti njeg kreće.

(Kazivala Manda Baić,
Đurđin, 1911.)
(Ive Prčić: "Bunjevačke
narodne pisme", Subotica,
1939. str. 85.)

16. IMALA SAM DEVET

Imala sam, nane,
Devet divojaka.
Svi devet sam dala
Za devet junaka,
Za Ivana bana,
Za popova đaka.

(Kazivala Kata Sekulić,
Vancaga)

(Etnografija Južnih Slavena,
Budimpešta, 1975.
br. 1. str. 88.)

17. U BUDIMU GRADU

U Budimu gradu
Novo čudo kažu:
Patka potkovana,
Guska osedlana,
Na kurjaku zvonce
Da polupa lonce.

(Kazivala Antona Patarica,
Čavolj)

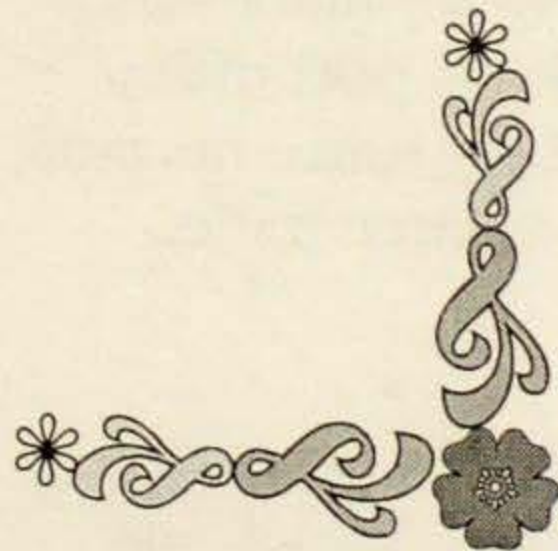
(Etnografija Juž. Slav.
br. 1. str. 89.)

18. U ŠIŠTAKU GRADU

U Šišťaku gradu
Novo čudo kažu:
Patka potkovana,
Guska osedlana,
Zeko boga moli,
Lisica ga dvori,
Na lisici perce,
Na kurjaku zvonce.

(Kazivala Katica Kulišić,
Baja, 1911.)

(Ive Prčić: 35. str.)

19. KAD SE "KRALJICE"
RAZILAZE

1.

Dolom, dolom, kralju,
Ispod vinograda,
Uzberi grančicu,
Vinovu lozicu,
Pa nakiti kralja,
Kralja i kraljicu,
Bana i banicu.

2.

Jorgavane bili,
Kad su tebe brali?
Sinoć su me brali,
U čašu mećali,
U Budim poslali
Banu i banici,
Kralju i kraljici.

3.

Skupite se i zberite!
Kada večer dođe,
Neka svaka pođe
Svojoj miloj nani,
Ja ću poći mojoj.
Dok sunce ne zađe,
A misec izađe.

4.

Kraljičina majko,
Izađi prid kralja.
Kralj se umorio,
Konja oznojio,
Sva kola obigro,
Samo jedno nije
I to će obigrat
Dok sunce ne zađe,
Misec ne izađe.

5.

Fala tebi, nane,
Koja si nam dala
Prvoga pivača.
Fala tebi, nane,
Koja si nam dala
Drugoga pivača.
Fala tebi, nane,
Koja si nam dala
Mudrog barjaktara.
Mudro barjak nosi,
Mudro podigrava.

(Kazivala Katica Kulišić,
Baja, 1911.)

(Ive Prčić: str. 85-86.)

6.

Kraljičina majko,
Peći nam kajgane,
Malo divenice,
Po jedno rebarce.

(Kazivala Petrona Petreš,
Kačmar)

(Etnografija Juž. Slav.,
Budimpešta, 1975.
br. 1. str. 109.)

b) VESELE KRALJIČKE PISME

20. STAREŠINI GRADA

Mi ode dođosmo
Mi ode dođosmo - Ljeljo
U najbolje dvore
U najbolje dvore - Ljeljo
Zlatom pokrивene
Zlatom pokrивene - Ljeljo
Srebrom pošivene
Srebrom pošivene - Ljeljo
Čaklom ograđene
Čaklom ograđene - Ljeljo
Odakle se šeće
Odakle se šeće - Ljeljo
Starešina grada
Starešina grada - Ljeljo
Mi smo vama došli
Mi smo vama došli - Ljeljo
Žito da pletemo
Žito da pletemo - Ljeljo
Krunu darujemo
Krunu darujemo - Ljeljo

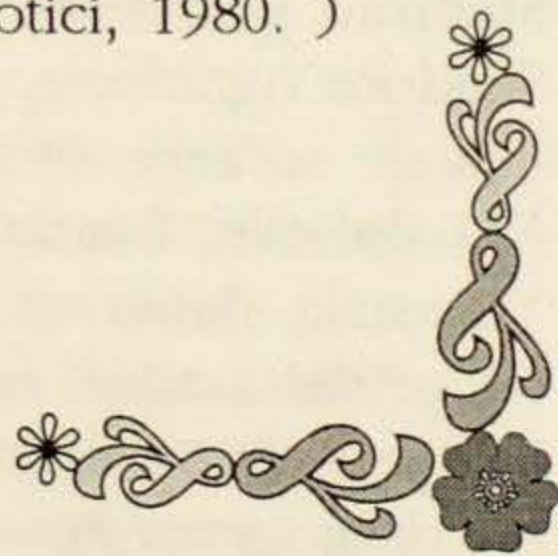
(Zapisao Ante Pokornik
u Subotici, 1980.)

20. STAREŠINI GRADA

(Svaki stih kraljičkih
pisama piva se dva puta i
prilikom ponavljanja
dodaje se pripjev "Ljeljo".)

Mi ode dođosmo
U najbolje dvore
Zlatom pokrивene,
Srebrom pošivene,
Čaklom ograđene,
Odakle se šeće
Starešina grada.
Mi smo vama došli
Žito da pletemo,
Krunu darujemo.

(Zapisao Ante Pokornik
u Subotici, 1980.)

21. ŽUPNIKU (1.)

Gospodin plebanoš,
Ustaj pa pošetaj
Iz cele u celu,
Iz bašče u bašču
Pod rumenu ružu.
Kud gospodin hodi
Za njim cviče rodi
Svakojake fele
Modre i zelene,
Žute i crvene.
Ruža se razvila,
U kalež savila
Na oltar nošena,
Misa govorena.

(Kazivala Manda Baić,
Đurđin, 1911.)
(Ive Prčić: 37. str.)

22. ŽUPNIKU (2.)

Mi ode dođosmo
U najbolje dvore
Zlatom pokrivene,
Srebrom pošivene,
Staklom ograđene,
Odkale se šeće
Naš duhovni otac.
Tri astala zlatna:
Na prvim astalu
Knjige neštivene,
Na drugom astalu
Zlato nebrojeno,
Na trećem astalu

Čoja nekrojena.
Mi smo vama došle
Da knjige štijemo.
Mi smo vama došli
Da zlato brojimo.
Mi smo vama došle
Da čoju krojimo.
Okreni se kralju
Poklon barjaktaru.
Poklon i veselje
Starom starešini
Kućnom domaćinu.

(Kazivala M. Pejagić,
Vancaga, 1873.)
(Ive Prčić: 37. str.)

23. ŽUPNIKU (3.)

Gospodin plebanoš,
Ustaj pa pošetaj,
Po bašči razgledaj,
Ruža se razvila,
U čašu savila.
Došle su kraljice,
Iz škole đaćice.
Otvaraj sanduke
I vadi jabuke
Pa daruj kraljice.

(Kazivala Petrona Petreš,
Kaćmar)
(Etnografija Juž. Slav.
br. 1. str. 107.)

24. ŽUPNIKU (4.)

Mi ode dođosmo
U najbolje dvore,
U najbogatije,
Zlatom pokrivene,
Srebrom pošivene,
Po njima se šeće
Naš gospodin popo.

(Kazivala Kata Budimac,
Baja)

(Etnografija Juž. Slav.
br. 1. str. 106.)

25. SVEĆENICIMA

Sad iz Rima pismo
Popovima stiglo.
Popovima kažu
Da se s pukom slažu,
Da nauke daju,
Viru ne izdaju,
Da naši popovi
Ne budnu robovi.

(Kazivala Manda Baić,
Đurđin, 1911.)

(Ive Prčić: "Bunjevačke
narodne pisme"
Subotica, 1939. str. 37.)

26. VOLARU

Volaru moj mladi,
Volovi su tvoji
Zeleni' rogova,
Šareni' jarmova,
Zeleni' palica,
Šareni' jarmica.
Žito kano zlato,
Zemlja kano biser
I po njoj se šeće
Kućni starešina
Pa biser rasipa,
Pa snaje doziva:
"K meni, k meni, snaje,
I biser kupite,
Pa na vrat nižite,
U kolo idite,
Kolo povedite,
Kolo naokolo."

(Kazivala Kata Budimac,
Baja)

(Etnografija Juž. Slav.
br. 1. str. 103.)

27. LOVCU

Lov lovio Ante,
Litnji dan do podne,
Ništa ne ulovi,
Klekne Boga moli,
Da lovak ulovi,
Ako neće zeku,
Bar Ilku divojku,
I što je molio,
Lov je ulovio,
Ilku divojčicu.

(Kazivala Jela Peić,
Bajmok, 1928.)

(Ive Prčić, str. 75.)

28. DIDINA KOLIBA

Izgorila, majko,
Didina koliba;
Silna se je, majko,
Šteta dogodila.
U kolibi, majko,
Šanta kvočka bila
I ćoravo pile
Krnja zdila
I kusa kašika,
I didina, majko,
Nova japundžija.
Kad je gledaš, majko,
Ni zakrpa nema;
Kad je miriš, majko,
Konci je pritežu.
(Kalendar Subotička
Danica", X 1893. s. 86.)

29. UDOVICI

Udovica Janja
Štetu štetovala:
Propala joj, nane,
Šantava kokoška
I ćoravo pile,
I stara kašika,
I kmjava zdila.
Nije žavo Janji
Ni ćoravo pile,
Ni stare kašike,
Ni kmjave zdile,
Već je žavo Janji
Šantave kokoške,
Jer bi mogla Janja
Sinove poženit,
A sa perjom, nane,
Ćeri razudavat,
S nogama bi Janja
Đubre čeprkala.
(Kazivala Jela Peić,
Bajmok, 1928.)
(Ive Prčić: Bunjevačke
narodne pisme" Subotica,
1939.76. str.)

30. IVANOVA PROJA

Sije Ivan proju
U Katinom dvoru.
Narasla je proja
Mišu do kolina,
Žabi do pojasa.
Skupi Ivan mobu
Da pokosi proju.
Zaklo Ivan mrava
Tog debelog brava.
Čudila se moba
Kaka j' masna čorba
Od tog malog mrava,
Tog debelog brava.
Ded pošetaj, kralju,
Poklon barjaktaru.

(Kazivala Petrona Petreš,
Kaćmar)
(Etnografija Južnih Slavena,
br. 1. str. 93.)

31. PIJANCU (1.)

Mi ode dođosmo,
I ode nama kažu
Da j' čovik pijanac.
Uvik pije vina,
Vina i rakije,
A kad kući dođe,
Onda ženu vija,
Ko da j' žena kriva
Što on pije vina,
Vina i rakije.
Ded pošetaj, kralju,
Poklon barjaktaru,
Okreni se kolo,
Kolo naokolo.

(Kazivala Petronija Petreš,
Kaćmar)
(Etnografija Južnih Slavena,
Budimpešta, 1975.
br. 1. str. 107.)

32. PIJANCU (2.)

Pijan čovik, nane,
Sio pa študira,
Na kašiki drima,
A žena mu, nane,
Buksu vizitira,
Kad vidila žena,
Da novaca nema,
Ona njega, nane,
S oklagijom lema,
S oklagijom, nane,
Njega priko leđa.

(Kazivala Marija Stantić,
Subotica, 1932.)

(Ive Prčić: Bunjevačke
narodne pisme",
Subotica, 1939.str. 77.)

33. STAREŠINA

Stari starešina
Kućni domaćine,
Što liti zaradi,
To zimi popije,
A kad kući dođe,
Oko kuće prođe
I u kuću uđe,
Pa on babu vija,
Kandar baba kriva
Što on pije vina.
Vina je popio,
Rakiju prolio,
A babu izvijo.
Baba pomoć zove:
"Uju, uju, žene,
Čovik tuče mene
Kandar sam mu kriva
Što on pije vina."
Baba zove ljude:
"Uju, uju, ljudi,
Moj čovik poludi."
(Književni sever", VI
Subotica, 1930.
sv. 7-8-9. 286. str.)

34. AJDE DA PIVAMO

Ajde da pivamo
Malo lakrdije
Od Bartula
I od mijandžije.
Bartul svu noć pije
I birtašu, nane,
Čini veresije,
Nana njega grdi,
Al' besidi Bartul:
"Ne srd' te se, nane,
Sve će brzo proći,
Kraj će brzo doći
Mome ludovanju.
Ja ću zato, nane,
Malo više radit,
Birtašu ću, nane,
Sve dugove platit."

(Zapisao Ante Pokornik
Subotica, 1980.)

35. BRAĆI (1.)

Ode nama kažu,
Dva brata jednaka,
Starijeg ženite,
Mlađeg kralju dajte,
Kralj će ga ženiti,
Budimkom divojkom,
Budimka divojka,
Mlogo dara nosi,
Tri tovara dara,
A četvrti blaga.
Prvi tovar dara
Svekru i svekrovi,
Drugi tovar dara
Diver i jetrovi,
Treći tovar dara
Ostalim svatima,
A četvrti blaga
Momku i divojki.
(Kazivala Katica Kulišić,
Baja, 1911.)
(Ive Prčić, str. 38 - 39.)

36. BRAĆI (2.)

Ode nama kažu:
Dva brata jednaka.
Starijeg ženite,
Mlađeg kralju dajte.
Kralj će ga oženit
Bajkinjom divojkom.
Bajkinja divojka
mlogo dara nosi:
Prvi tovar dara
Svekru i svekrvi.
Drugi tovar dara
Kumu i kumici.
Treći tovar dara
Diveru, jetrovi.
A četvrto blago
Ostalim svatima.

(Kazivala Marta Gilijan,
Vancaga)
(Etnografija Južnih Slavena,
Budimpešta, 1975.,
br. 1. str. 95.)

37. BRAĆI (3.)

Dva brata jednaka
Starijeg ženite,
Mlađeg nama dajte,
Car će ga ženiti
Jadrankom divojkom,
Koja ima dara.
Dara tri tovara,
Prvi tovar dara
Svekru i svekrvi,
Drugi tovar dara
Bratu i sestrici.
Treći tovar dara
Momku i divojki.

(Kazivala Petrona Petreš,
Kačmar)
(Etnografija Južnih Slavena,
br.1. str. 95.)

38. SESTRAMA (1.)

Ode nama kažu:
Dvi sele jednake.
Stariju udajte,
Mlađu kralju dajte.
Kralj će je udati
Za Ivana bana,
Za popovog đaka
Koji perom piše
Perom po papiru,
Po orlovom krilu.
Ded pošetaj, kralju,
Poklon barjaktaru,
Okreni se kolo,
Kolo naokolo.

(Kazivala Marija Rajić,
Gara)
(Etnografija J. Sl.
br. 1. str. 101.)

39. SESTRAMA (2.)

Ode nama kažu:
Dvi sele jednake.
Stariju udajte,
Mlađu caru dajte,
Car će je udati
Za Ivana bana,
Za carevog sina,
Koji perom piše,
Perom po papiru,
Po orlovom krilu.
Okreni se, kralju,
Poklon barjaktaru,
Poklon se veselo
Glavom starešini,
Kućnoj domaćici,
I u kući braći,
Nek im žao nije.

(Kazivala Marta Gilijan,
Vancaga)
(Etnografija J. Sl.
br. 1. str. 102.)

40. SESTRAMA (3.)

Ode nama kažu:
Dvi sele jednake.
Stariju udajte,
Mlađu nama dajte,
Mi ćemo je udat
Za Ivana bana,
Za popovog đaka
Koji ispisuje
Oke divojačke.
Okreni se, kralju,
Poklon barjaktaru
I ja ću se tebi,
Rozmarin zeleni.

(Kazivala Kata Budimac,
Baja)
(Etnografija J. Sl.
br. 1. str. 102.)

41. BRATU I SESTRU

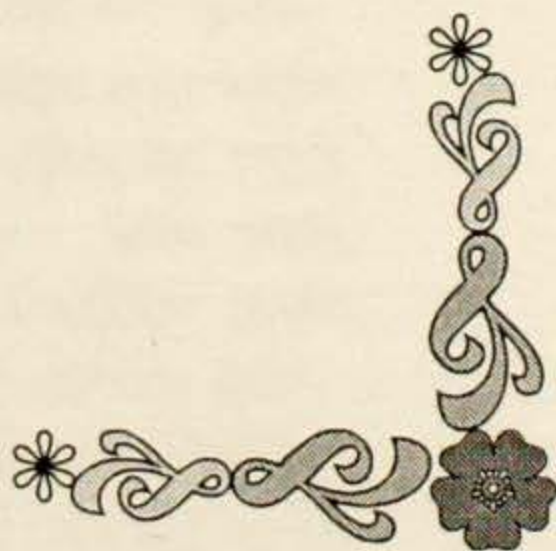
Ovde nama kažu:
Bratac i sestrice.
Blago onom bratu
Koji selu ima.
Blago onoj seli
Koja brata ima.
Bratac bi za selu
S carom vojsku bio.
Sestra bi za brata
Dunav priplivala.

(Kazivala Kata Budimac,
Baja)
(Etnografija J. Sl.
br. 1. str. 96.)

42. SIROTANU

Ode nama kažu
Jednog sirotana,
Je l' ga vi ženite,
Je l' ga kralju dajte,
Kralj će ga ženiti
Budimkom divojkom,
Budimka divojka
Mlogo dara nosi,
Tri tovara dara,
A četvrti blaga.
Prvi tovar dara
Svekru i svekrovi.
Drugi tovar dara
Diver i jetrovi,
Treći tovar dara
Ostalim svatima,
A četvrti blaga
Momku i divojki.

(Kazivala Katica Kulišić,
Baja, 1911.)
(Ive Prčić: "Bunjevačke
narodne pisme"
Subotica, 1939.38. str.)

43. SIROTICI (1.)

Bilila je Mara
Na moru darove,
Bileć utonula,
Toneć govorila:
"Jao, moji dari,
Na kim ostajete?
Ni oca, ni majke,
Ni brata, ni sele,
Već prokleta strina
Koja me je klela
Kad sam kosu plela.
I ja sam imala
Tri tovara dara:
Prvi tovar dara
Kumu i kumici,
Drugi tovar dara
Svekru i svekrovi,
Treći tovar dara
Momku i divojki."

(Kazivala Katica Kulišić,
Baja, 1911.)

(Ive Prčić: str. 45.)

44. SIROTICI (2.)

Sirotica Milka
Sidila u bašči.
Tica naletila,
Krilim udarila,
Ta je tica znala
Da je sirotica.
Kako j' tici, nane,
Letiti brez glave,
Tako j' Milki, nane,
Brez njezine nane.
Kako j' tici, nane,
Letiti brez oka,
Tako j' Milki, nane,
Brez njezinog oca.
Kako j' tici, nane,
Letiti brez vrata,
Tako j' Milki, nane,
Brez njezinih braća.
Kako j' tici, nane,
Letiti brez perja,
Tako j' Milki, nane,
Brez njezinih sela.
Kako j' tici, nane,
Letiti brez repa,
Tako j' Milki, nane,
Brez njezinih teta.
Kako j' tici, nane,
Letiti brez noga,
Tako j' Milki, nane,
Brez njezina roda.

(Kazival Kata Crnković,
Tavankut, 1922.)

(Ive Prčić: str. 46.)

45. MLADOJ SNAŠI

Ode nama kažu:
Mlado i zeleno,
Skoro dovedeno,
Nikome suđeno,
Ni ocu, ni majki,
Ni bratu, ni seli,
Već Ivi junaku.
Zovite mu majku
Da daruje snaju
I mladog junaka.

(Kazivala Kata Budimac,
Baja)
(Etnografija Juž. Sl.,
Budimpešta, 1975.,
br. 1. str. 102.)

46. DAKU (1.)

Ode nama kažu
Đaka sa nauka.
Sitnu knjigu štije,
Knjiga mu govori
Da konja ne jaše,
Da sablju ne paše,
Da ne cvili majku,
Majku i babajku.

(Kazivala Kata Budimac,
Baja)
(Etnografija J. Sl.
br. 1. str. 92.)

47. DAKU (2.)

Đače samouče
Sam knjigu nauči
Iz knjige mu kažu
Da lulu ne puši
Da konja ne jaše
Da sablju ne paše
Da curu ne ljubi.
A on lulu puši
Pa on konja jaši
Pa on sablju paše
Još i curu ljubi.

(Subotička Danica"
bunjevačko-šokački
kalendar za 1894. 66. str.)

48. DAČE SAMOUČE

Evo naših đaka-
Na izbor junaka
I med njima, nane,
Đače samouče.
Sam knjigu nauči.
Iz knjige mu kažu
Da lulu ne puši;
Iz knjige mu kažu
Da sablju ne paše
Da konja ne jaše,
Da cure ne ljubi.
Iz knjige mu kažu
Da majku ne cvili.
Al' on lulu puši,
Al' on sablju paše,
Al' on konja jaše,
Al' on curu ljubi
Pa on majku cvili.

(Zapisala Julka Đelmiš)
("Književni sever",
VI Subotica, 1930.
sv. 7-10. s. 291.)

49. DIVOJČICI (1.)

Oj, više višanja,
Više nego granja.
Savij svoje grane
Na sve četiri strane.
Tamo vile, nane,
Divno kolo vode
I u kolu, nane,
Divojčica Manda
Divno kolo vodi
I pisme izvodi.

(Kazivala Manda Baić,
Đurđin, 1911.)
(Ive Prčić: str. 40.)

50. DIVOJČICI (2.)

Oj ti naša drugo,
Alaj si ti lipa
Ko da ti je tato
Mladi misec bio.
Ko da ti je nana
Žarko sunce bila
"Al' mi nije, druge,
Tato misec bio.
Al' mi nije nana
Žarko sunce bila,
Već mene je riba
U vodi rodila.
Žuna me je tica
U kljunu iznela.
Tica lastavica
Bila dadiljica,
Rastova korica
Bila kolivčica."

(Kazivala M. Pejagić,
Vancaga, 1873.)
(Ive Prčić: "Bunjevačke
narodne pisme",
Subotica, 1939. 40. str.)

51. DICI (1.)

Narasla je trava
Za odžakom sama.
Pere travu kosi,
Voda otkos nosi,
Janja ručak nosi:
Kajgane i žmara
I malo rebara.
Tu njih dvoje sili
Pa ručak pojili.

(Kazivala Manda Baić,
Đurđin, 1911.)
(Ive Prčić: str. 41.)

52. DICI (2.)

Šipka majka Mandu
Zlačanom šipčicom:
"Rasti, rasti, Mando,
Uji u svatove,
Ujni u pohode,
A majki u goste.
Od uje ćeš dobit
Zlačano prstenje,
Od ujne ćeš dobit
Svilenu maramu.
Od majke ćeš dobit
Rumenu jabuku."

(Kazivala Krista Ivanković,
Subotica, 1932.)
(Ive Prčić: str. 41.)

53. DIVOJKI (1.)

Divojka je Krista
Roda bogatoga.
Bogati je prose
Što prstenje nose.
Sva je braća daju,
A najmlađi ne da:
"Nije moja sela
Još konja dorasla,
Već je moja sela
Bila pa rumena,
Mlada i zelena,
Da u kolo ide,
Da u kolu igra,
Da u kolu pleše
Da maramu veže."

(Kazivala Manda Baić,
Đurđin, 1911.)
(Ive Prčić: str. 43.)

54. DIVOJKI (2.)

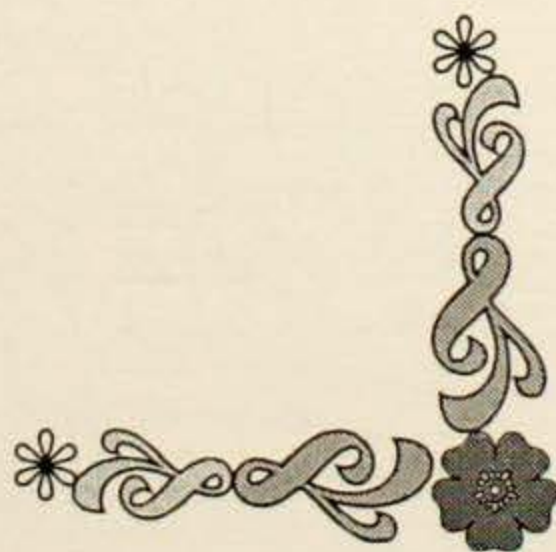
Mara je divojka
Roda bogatoga.
Bogati je prose
Što prstenje nose.
Sva je braća daju,
A najmlađi ne da:
"Nije naša Mara
Nuz konja odrasla,
Već je naša Mara
Nuz kolo odrasla
Da u kolo ide
Da se njome diče
Momčad i divojke
Da se njome diče
Otac pa i majka."

(Kazivala Katica Kulišić,
Baja, 1911.)
(Ive Prčić: str. 44.)

55. DIVOJKI (3.)

Izrasla se je ruža
Kati pod pendžerom,
Iz rakije rasla,
Iz vina cvatala.
Pod njim sidi Kata
Pa maramu veže.
Sridom izvezena,
Krajom opšivena,
Pa ona smotaje,
Dragom u džep daje:
"Evo, tebi dragi,
Marama vezena,
Sridom izvezena;
Krajem opšivena,
Pa ti idi kući,
Pa se ti pofali
I ocu i majki,
I bratu i seli
Šta ti Kata dala
I u džep smotala."

(Kazivala Katica Kulišić,
Baja, 1911.)
(Ive Prčić: str. 44.)

56. DIVOJKI (4.)

Čuva majka Katu
Ne da je viditi
Suncu ni misecu,
Ni bilome danu,
Ni s njom besiditi.
Okladi se Miša
Da će je viditi
I s njom besiditi.
Rano rani Mišo,
Još ranije Kata.
Kad Mišo u bašču,
A Kata u bašči.
Kata ružu bere,
U ruži s' umiva,
Rozmarin zaliva:
"Jao, rozmarine,
Ko će te zaliti
Kada mene mladu
Na jesen udadu?
S tobom će se moji
Svatovi kititi.
Kao paun perjem,
Golub golubicom."

(Kazivala Katica Kulišić,
Baja, 1911.)
(Ive Prčić: str. 51.)

57. STANA JEDINICA

Stana jedinica,
Navik bolesnica.
Čuvala je majka,
Ne da je viditi
Suncu ni misecu,
Ni bilome danu.
Kladio se junak
Da će je viditi
I s njom besiditi.
Rano rani junak,
Još ranije Stana.
Kad junak u bašču,
I Stana u bašči.
Rosnu kosu češlja,
Bilo lice žmiva,
Rozmarin zaliva:
"Jao rozmarine,
Ko će te zalivat
Kad menekar mladu
Na jesen udadu?
S tobom će se moji
Svatovi kititi.
Kao paun perjem,
Golub golubicom."

(Kazivala Antona Patarica,
Čavolj)
(Etnografija J. Sl.,
Budimpešta, 1975.
br. 1. str. 98.)

58. VEZILJI (1.)

Vežak vežla Ana
Srebrenom iglicom
I sa suvim zlatom
Po debeloj svili.
Sigrala se s Pajom
I u sigri Ana
Iglu polomila,
Zlato umrsila,
Svilu poderala.
Karala je majka
I nedilju dana
Na to veli Ana:
"Ne karaj me, majko,
Brat mi kujundžija,
Iglu će skovati.
Sela mi grkinja,
Zlato će odmrsit.
Pajo dućandžija
Svilu će poklonit,
Pa će opet biti
Ko što je i bilo."

(Kazivala Krista Ivanković,
Subotica, 1932.)
(Ive Prčić: str. 53.)

59. VEZILJI (2.)

Narasla narandža
Pokraj vinograda.
Pod njom sidi Ana,
Sitan vežak veže.
Njoj dolazi dragi,
Š njim se zasigrala,
Iglu izgubila,
Svilu ukršila,
Zlato umrsila.
Karala je majka
Sve dva po dva dana.
Odgovara Ana:
"Ne karaj, majko,
U mene su ujci
Na moru trgovci,
Iglu će skovati,
Svilu će kupiti,
Zlato odmotati."
Ded pošetaj, kralju,
Poklon barjaktaru,
Okreni se kolo,
Kolo naokolo.

(Kazivala Petrona Petreš,
Kačmar)
(Etnografija J. Sl.,
Budimpešta, 1975.
br. 1. str. 100.)

60. VEZILJI (3.)

Ode nama kažu
Vezilju divojku.
Vezilja divojka
Sitan vezak vezla,
Pod zelenom jelom
Iglu izgubila,
Derđef polomila.
Karala je majka
Kućni starešina.
Odgovara majki:
"Ne karaj me, majko,
Kućni starešina,
U mene su ujci
Na moru trgovci.
Iglu će skovati,
A derđef kupiti."

(Kazivala Kata Sekulić,
Vancaga)

(Etnografija J. Sl.
br. 1. str. 102.)

61. ZARUČNICIMA

Umiva se Liza
U Dunavoj vodi,
I skinila Liza
Svilenu maramu,
Pa metnila, nane,
Na zelenu travu.
Al' opazi Stipe
Od bilih ovaca
I od jaganjaca.
Pa ukrade Lizi
Svilenu maramu.
Ljuto klela Liza:
"Ko je ukro moju
Svilenu maramu,
Triput mu se, Bog da,
Ojagnjile ovce
U godini dana.
Svaka ovca, nane,
Dvoje jaganjaca.
Bliznjakuše, nane,
Dvoje i po troje."
Al' to čula, nane,
Stipanova nana,
Pa govori Stipi:
"Da mi je bar znati
Čija je to ćerka,
Što mi tako ljuto
Mog sina uklela."
Al' govori Stipe:
"Ne morate, nane,
Vi to tako znati.
Neće to bit dugo,
Pa ćete je, nane,
Snajom nazivati."

(Kazivala Krista Ivanković,
Subotica, 1932.)

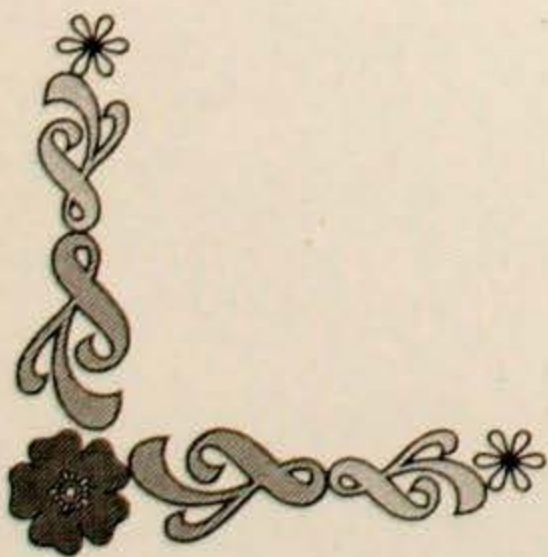
(Ive Prčić: "Bunjevačke
narodne pisme"
Subotica, 1939. str. 71.)

62. DRUGARICAMA

Dvi su druge, nane,
Virno drugovale,
U jednoj se, nane,
Vodi umivale,
Tu su vodu, nane,
Pod bor salivale,
Kad je boru, nane,
Voda dodijala,
Ispod bora, nane,
Ništo progovara:
"Je l' vi te dvi druge,
Virne rastavljajte,
Je l' menekar mladog,
Ovdud izbavljajte."
Žavo j' bilo nani,
Tog zelenog bora,
Već rastavlja nana,
Te dvi drugarice,
Maru su udali
Di sunce izlazi,
Katu su udali
Di sunce zalazi,
Po zlatnoj se zvizdi
Virno pozdravljale.

(Kazivala Marija Stantić,
Subotica, 1932.)

(Ive Prčić: str. 74.)

63. DVI DRUGE

Dvi su druge, nane,
Virno drugovale;
U jednoj se vodi
Navik umivale;
Tu su vodu, nane,
Pod or izlivale;
Kad je oru, nane,
Voda dodijala,
A or progovara:
"Il' vadite, nane,
Ora iz korena,
Il' rastavite, nane,
Virne drugarice."
Martu su udali
Gdi sunce izlazi;
Janju su udali
Gdi sunce zalazi.
Janja drugu, nane,
Po zvizdi pozdravlja:
"Jesi l' zdrava, Marto?"
Marta drugi, nane,
Na to odgovara:
"Ja sam zdrava, Janje,
Al' sam nevesela.
Bog mi dao, Janje,
Opaku svekrovu
I opakog svekra.
On u ponoć, Janje,
Na vodu me šalje."
Janja drugu, nane,
Po zvizdi svituje:
"Ja ću tebe, Marta,
Mladu naučiti.
Ti urani, Marta,
Pa vode donesi,
Pa je metni, Marto,
U zelenu bašču
Pod žutu narandžu.
Kad svekar zaište,
Ti vode donesi!"

(Kalendar Subotička
Danica", XX 1903. s. 53-54.)

64. UDAČI

Izrasla narandža
Na srid vinograda.
Višljinom je, nane,
Do neba narasla,
A širinom, nane,
Do careva grada.
Pod njom sidi Ana,
Sva je raščupana,
A i uplakana.
Ondud ide Marko
Na konju dogratu
I on nosi, nane,
Srebrne grebene
I zagladi Anu.
Kad je zagladio,
Triput poljubio.
Da je ko brojio,
I više bi bilo.
Pita Marko Anu:
"A šta si mi, Ane,
Tako uplakana?
Je l' žavo, Ane,
Dvora samotvora?
Je l' žavo, Ane,
Stare mile majke?
Je l' žavo, Ane,
Starog zavičaja?"
Odgovara Ana:
"Ni mi žavo, Marko,
Dvora samotvora,
Ni mi žavo, Marko,
Stare mile majke,
Ni mi žavo, Marko,

Starog zavičaja,
Već mi žavo, Marko,
Njige materine,
Što me njigovala.
Kad sam bila mala,
U zlatnoj me nana
Kolivki ljuljala,
U srebrn me nana
Povoj povijala,
A pelene bile
Od zelene svile."

(Kazivala Krista Ivanković,
Subotica, 1932.)

(Ive Prčić: str. 72.)

65. NARASLA NARANDŽA

Narasla narandža
Na srid vinograda,
Pod njom sidi Mara,
Sva je raščupana.
Ondud ide Pere
Sa zlatni grebeni,
Dvared zagladio,
Triput poljubio,
Da je ko brojio,
Bilo bi sto puta,
Majka je brojila,
Al' je stara bila,
Pa se zabunila.

(Kazivala Marija Stantić,
Subotica, 1932.)

(Ive Prčić: str. 58.)

66. LOPTALA SE JAGA

Łoptala se Jaga
Zlaćanom jabukom.
Naišli su, nane,
Ti Vranjini momci,
Pa su joj kećili
Zlaćanu jabuku
Gori med oblake.
Al' govori Jaga:
"Oj, oblaci đaci,
Po nebu vraćaci,
Vratite mi moju
Zlaćanu jabuku.
Došli su mi gosti,
Gosti od radosti.
Svekar i svekrva,
Diver i jetrova.
I Vranjini momci
Piju vino s lonci,
A sam Vranjo glavom
Pije vino s tavom."

(Kazivala Manda Baić,
Subotica, 1911.)
(Ive Prćić: str. 54.)

67. ZASPALA JE TEZA

Žaspala je Teza
Na drenku korenku,
Budila je majka
I dva i tri danka:
"Ajd, ustani, Tezo,
Zmija te izide,
Voda te odnese,
Sunce te opali."
Al' govori Teza:
"Nek me zmija ide,
Nek me voda nosi,
Nek me sunce pali
Što me niste dali
Za Ivana đaka,
Popinog nećaka,
Koji perom piše
Po orlovom krilu,
Krilu paunovom,
Koji ispisuje
Oke divojaćke
I lice junaćko."

(Kazivala Manda Baić,
Đurđin, 1911.)
(Ive Prćić: str. 50.)

68. ZASPALA JE MARGA

Zaspala je Marga
Pod ružom zelenom,
Pod đulom rumenom.
Budila je nana:
"Ustaj, ustaj, Margo,
Puna su ti nidra
Te zelene ruže,
Te đule rumene!"
Al' ne sluša Marga
Te nanine riči.
Ondud iđe Pajo,
Pa Margi besidi:
"Ustaj, ustaj, Margo,
Puna su ti nidra
Te zelene ruže,
Te đule rumene!"
Tad ustala Marga
Kao ožežena
Pa istrese Marga
Ruže iz nidara.

(Zapisao Nikola Ilanković)
("Književni sever", VI,
Subotica, 1930.
sv. 7-10. str. 291.)

69. SIJALA JE MARA

Sijala je Mara
Tatar i ružicu,
Bošnjak i metvicu.
Ondud iđu, nane,
Ti Markovi momci,
Pa joj pogaziše
Tatar i ružicu,
Bošnjak i metvicu,
Svu je izgrliše,
Svu je izljubiše.
Mara sudom traži,
Sud joj dosuđuje.
Da njim nisi draga,
Ne bi te grlili.
Da njim nisi mila,
Ne bi te ljubili."

(Kazivala Mariška Gabrić,
Subotica, 1932.)
(Ive Prčić: str. 54.)

70. ŽUTI ZUMBUL RASTE

Žuti zumbul raste
Na avlinski vrati.
Pod njim sidi Mara
Sva je raščupana.
Doletio soko
Soko iz visoka
Pa odnese Maru
Gori pod oblake.
Za njom trči Tuna
Iza glasa više:
Oj, oblaci, đaci,
Po Bogu vraćaci,
Vratite mi moju
Rođenu sestricu.
Ja ću vama dati
Pluge i volove
I volovske roge
I projino sime
Za Marino ime
I oraće gvožđe
Da mi Mara dođe."

(Kazivala Katica Kulišić,
Baja, 1911.)

(Ive Prčić: Bunjevačke
narodne pisme",
Subotica, 1939.str. 38.)

71. SIGRALA SE MARGA

Sigrala se Marga,
I u sigri Marga,
Suknju poderala,
Karala je majka,
I dva i tri dana,
Al' govori Marga:
"Ne karaj me, majko,
Ni jednoga dana,
Ja ću Janka ljubiti,
Pa će suknju kupiti."
Ona nosi Janku:
"Evo tebi, Janko,
Suknja poderana,
Je l' mi staru krpi,
Je l' mi novu kupi."
Al' govori Janko:
"Nisam krojač, Margo,
Da ti staru krpim,
Već gospodar, Margo,
Da ti novu kupim."
Ondud idu, nane,
Tri mlada dočara,
Oni nose, nane,
Cica i pargara.
Sitno šije Marga,
Da se Janko smije,
Još sitnije rubi,
Da je Janko ljubi,
Još sitnije bira,
Da je Janko dira.

(Kazivala Marija Stantić,
Subotica, 1932.)

(Ive Prčić: str. 67-68)

72. SAVILA SE VRIŽA

Savila se vriža,
Vriža oko križa,
Di j' zelena trava,
Di se Stipe valja
I košulju kalja,
Karala ga majka
Po dva po tri dana,
Al' besidi Stipe:
"Ne karaj me, majko,
Nećeš me ti prati,
Prati i štirkati,
Roljat i peglati,
I košulje dati,
Već će moja Manda,
Prati i štirkati,
Roljat i peglati,
I košulju dati."
(Kazivala Marija Stantić,
Subotica, 1932.)
(Ive Prčić: str. 52.)

73. IGRALA JE MARGA

Igrala je Marga
Sitno cupacaja,
Vidio se Margi
Kraj od šlingeraja,
Al' besidi nana:
"Digni, digni, Margo,
Kraj od šlingeraja,
Jel će naić Števo
Pa će ukaljati."
Al' njoj veli Marga:
"Neka, neka kalja,
Sama sam ga prala,
Prala i štirkala,
Roljala, peglala.
Nisam nikom dala
Žito iz ambara,
Ječam iz atara."

(Kazivala Marija Stantić,
Subotica, 1932.)
(Ive Prčić: str. 54.)

74. POTOPI SE ŠAJKA

Potopi se, nane,
Šajka divojaka.
I med njima Vita
Vikom dovikiva,
U pomoć doziva:
"Ko bi mene mladu
Odud izbavio,
Ja bi tome dala
Lice poljubiti."
Al' to misli Vita
Da niko ne čuje.
Al' to čuo Joso
S visokih pendžera,
On uzima lađu
Pa izbavi Vitu.
Kad je izbavio,
Na travu metnio,
Pa govori Joso:
"Znaš li, znaš li, Vito,
Šta si obećala?
Da ćeš dati, Vito,
Lice poljubiti."
Al' govori Vita:
"Ne ljubi se lice
Kraj ladne vodice,
Već se ljubi lice
Srid moje baštice."

(Kazivala Krista Ivanković,
Subotica, 1932.)
(Ive Prčić: str. 56.)

75. KLETVA POKUDENE DIVOJKE

Dva ti briga, nane,
Gorom pribigoše,
To ne bilo, nane,
Ta dva briga mlada,
Već to bila, nane,
Momak i divojka.
To je junak, nane,
Taj Stipićevo Pajo,
A divojka, nane,
Dulićevo Mara.
Umori se Pajo,
Razboli se Mara,
Al' besidi Pajo:
"Što si mi se, Mare,
Tužna razbolila?"
Odgovara Mara:
"Nisam ti se, Pajo,
Bolom razbolila,
Već te kušam, Pajo,
Jesam li ti draga?"
Al' besidi Pajo:
"Ti si meni, Mare,
Dosad draga bila,
Sad te kude, Mare,
Tvoji kudioci.
Prvi vele, Mare,
Sanjava divojka.
Drugi vele, Mare,
Da si uda roda.
Treći vele, Mare,
Da si ljuta guja."
Odgovara Mara:
"Ko govori, Pajo,
Sanjava divojka,
Taj ne imo, Pajo,
U bolesti sanko.
Ko govori, Pajo,
Da sam uda roda,

Uda mu se roda
U rod urodila.
Ko govori, Pajo,
Da sam ljuta guja,
Ljuta mu se guja
Okolo vrata vila,
I na srcu, Pajo,
Gnizdo načinila."

(Zapisala Julka Đelmiš)
("Književni sever", VI,
Subotica, 1930. sv. 7-8-9.
str. 299.)

76. ZASPALA JE MARA

Zaspala je Mara
Pokraj vode ladne.
Budila je majka:
"Hajd ustani, Maro,
Voda će te odnet,
Sunce će te ispeć."
Odgovara Mara:
"Nek me voda nosi,
Nek me sunce peče,
Što me niste dali
Za Ivana moga,
Za popovog đaka,
Koji perom piše,
Perom po papiru,
Po orlovim krilu."
Ded pošetaj, kralju,
Poklon barjaktaru,
Okreni se kolo,
Kolo naokolo.

(Kazivala Petrona Petreš,
Kaćmar)
(Etnografija J. Sl.,
Budimpešta, 1975.
br. 1. str. 100.)

77. SEDLA MATO KONJA

Sedla Mato konja,
Kata odsedlava,
Konj se zaigrava,
A Mato se maša
Priko njoj na sedla
U Katina nidra.
Klela ga je Kata:
"Cm ti obraz bio
Ko crne Ciganke,
A moje srdašce
Ko zelena trava."
Ded pošetaj kralju,
Poklon barjaktaru.

(Kazivala Petrona Petreš,
Kačmar)
(Etnografija J. Sl.
br. 1. str. 93.)

78. STRILJAO JE IVO

Striljao je Ivo
Strilom med divojke,
Pa usrili dragu
Pod livo pazuvo.
Al' besidi draga:
"Ne striljaj me, Ivo,
Jer ako ja tebe

S tunjom iz nidara,
Zlatom iz rukava,
Gore će ti pasti,
Nego meni strile."

(Kazivala Kata Budimac,
Baja)
(Etnografija J. Sl.
br. 1. str. 93.)

79. VOZIO SE IVO

Vozio se Ivo
Perom po Dunavu.
Desnom rukom gmi,
Livom dragu grli,
Pa njojzi besidi:
"Jao, moje drago,
Zelena jabuko,
Zelena uzbrana,
Al' ne dozrijana,
Na pazar vođena
Nikom ne suđena,
Već Ivi junaku,
Voliš li mu majku?"

(Kazivala Kata Sekulić,
Vancaga)
(Etnografija J. Sl.
br. 1. str. 93.)

80. KATA PATA

Kata, pata, Kata,
Na grančici zlata.
U petak se, nane,
Razbolila Kata.
U subotu, nane,
Bolom bolovala,
U nedelju nane
Rano umirala,
Avliju pomela
I vode donela.
Svojoj staroj majci
Noge je oprala.
Oj čubrova goro,
Čubor da beremo
Da kralja kitimo,
Bana i banicu,
I četir pivača
I tog rastavljača
Što kolo rastavlja.
Kolo naokolo
I sva kola redom.

(Kazivala Petrona Petreš,
Kaćmar)

(Etnografija J. Sl.
br. 1. str. 89.)

81. ANA JEDINICA

Ana jedinica
Navik bolesnica.
Nosila je nana
Do četri likara.
Prvi likar kaže:
"Umrit će vam Ana",
Drugi likar kaže:

Umrit će vam Ana."
Treći likar kaže:
"Nadigrat će Ana
Devet divojaka
I devet momaka."
Ded pošetaj, kralju,
Poklon barjaktaru,
Okreni se kolo,
Kolo naokolo.

(Kazivala Petrona Petreš,
Kaćmar)

(Etnografija J. Sl.
br. 1. str. 99.)

82. ZVONILA JE MARA

Zvonila je Mara
Gori u zvoniku
Da je čuje dragi.
To ne čuje dragi,
Već je čula majka.
Karala je majka
Sve dva i tri dana,
Al' govori Mara:
"Kad si mlada bila,
I ti si zvonila,
Dragog dozivala."
Ded pošetaj, kralju,
Poklon barjaktaru,
Okreni se kolo,
Kolo naokolo.

(Kazivala Petrona Petreš,
Kaćmar)

(Etnografija J. Sl.
br. 1. str. 99.)

83. INTALA SE MARA (1.)

Intala se Mara.
Kako se intala
Tako i ostala.
Al' iđu oblaci
Da odnesu Maru.
Za njom bratac viče:
"Oj, strašni oblaci,
Dajte natrag Maru,
Jer su došli gosti,
I otac i nana,
I bratac i sela."

(Kazivala Marta Gilijan,
Vancaga)

(Etnografija J. Sl.
br. 1. str. 98.)

84. INTALA SE MARA (2.)

Intala se Mara
Gori u oblaci.
Kako se intala
Tako je zaspala.
K njoj dolazi dragi
Pa je dovikiva:
"Oblaci, oblaci,
Dajte doli, Maru,
Gosti su joj došli,
Gosti od radosti,
I otac i majka,
I bratac i sela."

(Kazivala Katica Kulišić,
Baja, 1911.)

(Ive Prčić: str. 40.)

85. PLELA, PLELA MARTA

Plela, plela Marta
Tri zelena vinca.
Prvi vinac Marta
Bratu je dodala,
Drugi vinac Marta
Sestri je poslala,
Treći vinac Marta
Dunavom pušćala:
"Plivaj, plivaj, plivče,
Moj zeleni vinče,
Do dikinog dvora."

(Zapisao Antun Pokomik,
u Subotici, 1979.)

86. TRI VINCA

Plela, plela Jela,
Tri zelena vinca.
Kad prvog oplela,
Sebi ostavila,
Kad drugog oplela,
Bratu poklonila.
Kad treći oplela,
Nuz Dunav pušćala:
"Plivaj, plivaj, plivče,
Moj zeleni vinče,
Kad doplivaš, plivče,
Do Stipine majke,
Pa ti pitaj, vinče,
Od Stipine majke
Oće l' ženit Stipu.
Ako će ga ženit,
Nek ne traži, nane,
Snaju udovicu,
Već nek traži, nane,
Jelu divojčicu."

(Subotičke novine,
IV, 26. V 1923. br. 21. str. 2.)

87. PLELA JELA TRI VINCA

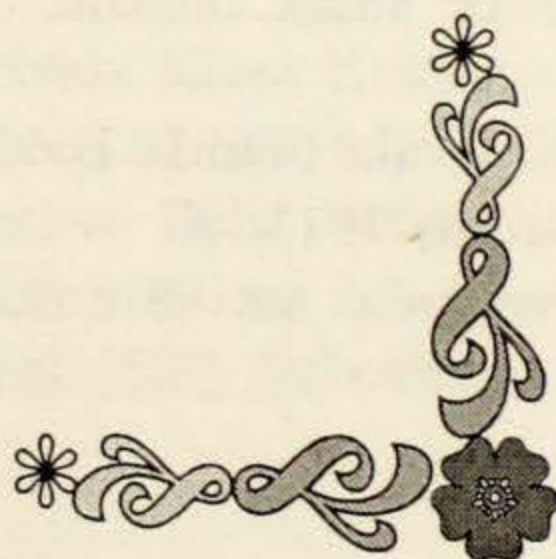
Plela, plela, Jela
Tri zelena vinca,
Kad prvog oplela,
Sebi ostavila,
Kad drugog oplela,
Bratu poklonila,
Kad trećeg oplela,
Nuz Dunav puštila:
"Plivaj, plivaj, plivče,
Moj zeleni vinče,
Kad doplivaš, plivče,
Do Tomine nane,
Ti upitaj, plivče,
Oće l' ženit Ranka,
Ako će ga ženit,
Nek ne prosi, plivče,
Mlade udovice,
Već nek prosi, plivče,
Mlade divojčice.
Udovici, nane,
Magla prid očima,
Divojčici, nane,
Sjajna misečina.

(Kazivala Manda Baić,
Đurđin, 1911.)
(Ive Prčić: Bunjevačke
narodne pisme"
Subotica, 1939. str. 50 - 51.)

88. STIPIN KONJ

Stipinog konja,
Žicom pripinjaše,
Žica se otkine,
Stipin konj pobigne
U Mandino žito,
Žito ražovito.
Skupo cini Manda,
Sve krst po šezdeset,
A vlat po žut dukat.
Čudili se ljudi,
To niko ne plaća,
Ali Stipe plaća,
Plaća i priplaća
Zbog Mande divojke.

(Kazivala Marija Stantić,
Subotica, 1932.)
(Ive Prčić: str. 55.)

89. JEDINKOVA MAJKA
(1.)

Jedinkova majka
Na drum kolo vodi,
Sve divojke fali,
A najlipču kudi:
"Kujo, kučko lipa,
Ne suš' mog jedinka."
"Ja ga i ne sušim,
Od mene ne vene,
Od ruže rumene,
Od trave zelene,
On se i sam suši,
Na me gledajući,
Bilu i rumenu,
Tanku pa visoku,
A ako vam žavo,
Vašega jedinka,
Vi ga zatvarajte,
Napolje ne dajte,
Kad na vodu pođem,
Moj će koršov zveknit,
Vaš će sinak dreknit."

(Kazivala Manda Baić,
Đurđin, 1911.)
(Ive Prčić: str. 48 - 49.)

90. JEDINKOVA MAJKA
(2.)

Jedinkova majka
Na drum kolo vodi.
Sve divojke fali,
A najlipču kudi:
"Kujo, kučko lipa,
Ne suš' mog jedinka."
"Ja ga i ne sušim,
On se i sam suši
Na me gledajući.
Kad na vodu pođem
Moja brondza zvekne,
Tvoj jedinak jekne.
Rozmarin zeleni
Privio se meni,
Al' ja ću se tebi,
Ružico rumena,
Prije svog vrimena,
Ostavit me nemoj
Do moga imena,
Do tvoga vrimena."

(Kazivala Kata Sekulić,
Vancaga)
(Etnografija J. Sl.,
Budimpešta, 1975.
br. 1. str. 92.)

91. SITNA KIŠA PADA (1.)

Sitna kiša pada,
I s njom krupna lupa,
Di je lipa Ana
Bilo lice prala,
Tamo je lipu Anu
Zabolila glava,
Vodila joj nana,
Fratra sa oltara,
Da joj Boga moli,
Boga od uroka,
Al' besidi Ana:
"Ne zovite, nane,
Fratra od oltara,
Već zovite, nane,
Peru gospodara,
Nek triput poljubi,
Pa će glava proći,
I veselje doći."

(Zapisao Ante Pokornik,
u Subotici, 1980. god.)

92. SITNA KIŠA PALA (2.)

Sitna kiša pala,
Načinila kvara,
Potopila, nane,
Lipe Kate bašču,
Di je lipa Kata
Lice umivala,
Di je lipa Kata
Bile noge prala.
Tamo lipu Katu
Zabolila glava.
Vodila je majka
Fratru od uroka,
Al' govori Kata:
"Ne vodi me, majko,
Fratru od oltara,
Da mi moli Boga.
Već dovedi, majko,
Ivu gospodara.
Čim će Ivo doći,
Glava će me proći."

(Pivala Klara Kozma,
Tavankut, 1985.
zapisao Bela Gabrić,
harmonizirao
Miloš Pilić, Subotica)

93. SITNA KIŠA PADA (3)

Sitna kiša pada
I š njom krupna lupa.
Potopila, nane,
Lipe kate bašču
Di je lipa Kata
Bile noge prala.
Tamo lipu Katu
Zabolila glava.
Pa govore žene
Katicinoj nani:
"Dozovite Kati
Fratra od oltara,
Pa nek moli, nane,
Boga od uroka,
Pa će glava proći
I veselje doći."
Al' govori Kata:
"Ne zovite, nane,
Fratra od oltara,
Već zovite, nane,
Matu gospodara,
Nek triput poljubi
Pa će glava proći
I veselje doći."

(Kazivala Krista Ivanković,
Subotica, 1932.)
(Ive Prčić: Bunjevačke
narodne pisme"
Subotica, 1939. str. 62.)

94. PROSI BELA VITU

Prosi Bela Vitu,
Pa besidi lipo:
"Pođi za me, Vito,
U mene su, Vito,

Dvori na stupove,
Iđu na krugove,
I u dvoru, Vito,
Devet paunova,
To su tvoji, Vito,
Devet diverova,
I u dvoru, Vito,
Devet paunica,
To su tvoji, Vito,
Devet jetrovica,
I u dvoru, Vito,
Guče golubica,
To je moja majka,
Tvoja svekrovica."

(Kazivala Jela Peić,
Bajmok, 1928.)
(Ive Prčić: str. 66.)

95. PITA MAJKA SINA

Pita majka sina:
"Di si Marijane?"
"Di sam bio, nane,
Dobro mi je bilo.
Kod Stanke sam bio,
Rujno vino pio.
Vidio sam, nane,
Stanka se ogleda
I na me pogleda.
Čini mi se, nane,
Da bi pošla za me,
Al' ne smi od nane.
Ukro bi je, nane,
Al' je čuva straža."

(Matija Poljaković:
"Č'a Bobina razgrala",
II slika)
(„kraljice”)

96. PITA MAJKA MILU

Pita majka Milu:
"Di si bio, Mile?"
On joj na to veli:
"Dobro mi je bilo,
Kod Stanke sam bio,
Rujna vina pio.
Vidio sam, nane,
Da bi pošla za me,
Al' ne smi od nane.
Ukro bi' je, nane,
Al' je čuva staža,
Mala straža, nane,
Devet kapetana.
Prid kućom njim, nane,
Tanak jablan raste.
Ja ću se popeti
Jablanu na granu,
Pa ću zapivati
Kano lastavica,
I zakukat, nane,
Kano kukavica,
Ne bi l' mi se, nane,
Ta Stankina nana
Mladom smilovala,
I tu lipu Stanku
Meni mladom dala."

(Kazivala Jela Peić,
Bajmok, 1928.)

(Ive Prčić: str. 57.)

97. FALILA SE MARA

Falila se Mara,
Da će sazidati
Pod Somborom kulu,
Troja vrata pravi
Od suvoga zlata,
Od dragog kamena.
U pendžer je Mara
Ružu usadila,
Naišo je Stipe
Na vrancu konjicu,
Pa govori Stipe:
"Pusti, ružo, vrižu,
Da uđem u kulu,
Pa da vidim, ružo,
Šta mi Mara radi,
Je l' mi Mara spava,
Je l' o meni sanja.
Borme Mara spava
I o meni sanja,
Žavo mi je buditi,
Od mirisa ljubiti,
Puna su joj nidra
Majkine dušice,
Rumene ružice."

(Kazivala Manda Baić,
Subotica, 1911.)

(Ive Prčić: str. 51-52.)

98. HVALILA SE FANA

Hvalila se Fana
Da j' na glasu prelja,
Prelja i vezilja,
Tkalja i šivalja,
Al' to čuo Joso,
Pa uzima Joso
Jedno povisamce:
"Evo Tebi, Fane,
Jedno povisamce
Pa opredi, Fane,
Gaće i košulju,
A što ti ostane,
To tebi u dare."
Al' besidi Fana:
"Šta sam čula, Joso?
Da si kujundžija.
Evo tebi, Joso,
Prsten s ruke moje
Pa ti otkuj, Joso,
Puca krekećuša,
Sablju zvekećušu,
A što ti ostane,
Potkuj konja vrana.
Na njemu mi, Joso,
U svatove dođi.
Puca će krekećat,
Sablja će zvekećat,
A ploča će sjati,
Kolo će igrati."

(Kalendar "Danica", VI,
Subotica, 1889.s. 72.)

99. OTMICA KATE DIVOJKE

Vezak vezla Kata
Po zlatnom derđepu-
'Itar vezak bili
Po toj biloj svili.
Kada nesta Kati
Tog suvoga zlata,
Tada ide Kata
U nove dućane,
Sobom vodi Kata
Devet divojaka,
Devet drugarica.
Kad je došla Kata
U prve dućane,
U dućane, nane,
Taj Dulićev Ive
I sa njim, nane,
Do devet drugara.
Kad vidio Ive
Među divojkama
Katu divojčicu,
On zatvara, nane,
Devetora vrata,
Pa besidi Ive:
"Evo nama, braćo,
Svakom po divojka,
A menikar, braćo,
Kata divojčica!"

(Zapisala Julka Đelmiš)
(Književni sever",
VI Subotica, 1930.
sv. 7-10. s. 297.)

100. UČILA JE MARA

Učila je Mara
Devet divojaka.
Učila je vezti
Po bijeloj svili
Srebrnom iglicom
I sa suvim zlatom.
Kad nestalo Mari
Tog suvoga zlata,
Ode Mara, nane,
Prid nove dućane
I pavela s njom
Devet divojaka.
I zaište Mara
Iz novih dućana:
"Iznesi mi, Marko,
Tog suvoga zlata."
Al' govori na to
Dućandžija Marko:
"Ne miri se, Mare,
Zlato prid dućanom
Na tom suncu žarkom,
Već se miri, Maro,
Zlato u dućanu
U debelom ladu."
Privari se Mara
I ona uvede
Devet divojaka
U nove dućane.
A zatvara Marko
Na dućanu vrata
I dovede Marko
Devet svojih kalfa
Pa njim govorio:
"Evo vama, momci,
Svakom po divojka,
A meni će, momci,
Majstorica Mara,
Koji sam ja lani,
Od majke prosio,
Ja je nisam, momci,
Od majke dobio."
(Kazivala Krista Ivanković,
Subotica 1932.)
(Ive Prčić: str. 62.)

101. KLADIO SE PERE

Kladio se Pere,
Da j' njegova Mara,
Kladio se Mate,
Da j' njegova Mara,
Al' govori Mara:
"Ja ću se popeti,
Jablanu na granu,
Pa ću zamavati,
Svilenom maramom,
Koji prvi dođe,
Toga je divojka
Koji drugi dođe,
Toga je marama."
Pere prvi došo,
Njegova divojka,
Mate drugi došo,
Njegova marama,
Al' govori Mate:
"Lipča je marama,
Neg' tvoja divojka."
Al' govori Pere:
"Maramu ću kupit,
A Maru ću ljubiti."

("Književni sever" III,
Subotica, 1927.
sv. 3-4. str 99.)

102. OKLADA ZA DIVOJKU

Kladila se, nane,
Dva mlada junaka
Pere kaže, nane,
Da j' njegova Kata;
Mate kaže, nane,
Njegova j' divojka.
Al' besidi Kata:
"Neću tako, momci,
Već ovako žajte:
Ja ću se popeti
Jablanu na granu,
Zamavat ću, momci,
Svilenom maramom
Koji prija dođe-
Toga je divojka;
Koji posli dođe-
Toga je marama."
Pere prija dođe,
Njegova j' divojka;
Mate posli dođe,
Njegova j' marama.
Iđe kući Pere
Kući pivajući.
Iđe kući Mate,
Kući plakajući.
Al' besidi Mate:
"Alaj lipa ova
Katina marama."
Al' besidi Pere:
"Još je lipša, moja
Kata divojčica.
Maramu ću kupit,
Kupit pa izgubit,
A Katu ću zato
Zagrlit' pa ljubit' ."

(Zapisao:
Nikola Ivanković)
("Književni sever", VI,
Subotica, 1930.
sv. 7-10. s. 297.)

103. STIPE I VILA

Razboli se Kata
Pa zaželi Kata
Burundžuka grožđa
Iz careva, nane,
Nova vinograda,
Što je carić, nane,
Rukom posadio
I srebrnom, nane,
Žicom povezao,
I zlačanom, nane,
Lecom ogradio.
Al' to čuo Stipe
Pa on jaše, nane,
Konja šarenoga,
Pa on leti, nane,
Priko polja ravna
Kao zvizda, nane,
Priko neba sjajna
Da uzbere Kati
Burundžuka grožđa
Iz careva, nane,
Nova vinograda,
Pa on biži, nane,
Priko polja ravna.
Al' besidi, nane,
Beogradska vila,
Beogradska vila,
Vila zagorkinja:
"Mol' se Bogu, Stipe,
Što si pritrčao
Priko polja ravna,
Ja bi' tebi Stipe,
Odšalila šalu!"

(Zapisala Julka Đelmiš)
("Književni sever", VI,
Subotoca, 1930. sv. 7-10.
s 293 - 294.)

104. RAZBOLI SE JEDINICA

Razboli se, nane,
Jedinica Julka,
Pa zaželi, nane,
Bendiluka grožđa
Iz careva toga
Nova vinograda,
Što je carić, nane,
Rukom posadio
I srebrmom, nane,
Žicom ogradio.
Ona misli, nane,
Da niko ne čuje,
Al to čuo Joško,
Pa uzjaši oma
Konja velikoga,
Pa on leti, nane,
Priko polja ravna
Kano zvizda, nane,
Priko neba sjajna.
Kad je došo Joško
Do careva toga
Nova vinograda
I nabro je Julki
Bendiluka grožđa.
(...)
Kad je došo
Do Julkina dvora,
I dono je Julki
Bendiluka grožđa.
Pa govori Joško:
"Evo tebi, Julka,
Bendiluka grožđa.
Alaj sam se, Julka,
Namućio muka.
Spazila me tamo
Pudaruša Mara.
Za bendiluk grožđe
Mal mi nije Mara
Glavu pogubila."

(Kazivala Krista Ivanković,
Subotica, 1932.)
(Ive Prčić: str. 60.)

105. VIČE MAJKA MARU

Viče majka Maru,
Priko bilog grada,
"Jesi l', jesi l', Mare,
Ubilila dare?"
"Nisam, nisam, nane,
Ni do vode došla.
Gledala sam, nane,
Di s' bratac i sela
Strašno omraziše,
Da j' za čega, nane,
Ne bi ni žalila,
Već za jednu, nane,
Tananu košulju.
Sela ište njojzi,
A bratac joj ne da,
Al' besidi sela:
"Neću te se, brate,
Skoro zaželiti,
Dok gavranu, brate,
Ne pobili perje,
Dok ne rodi, brate,
Javor jabukama,
Dok zapiva, brate,
Riba u Dunavu."
Nije prošla, nane,
Ni nedelja dana,
Al' se sela, nane,
Brata zaželila.
Ona ide, nane,
Tom crnom gavranu:
"Je l' tebi, gavro,
Pobililo perje?"
"Borme nije, sele,
Još mi crnje raste."
Ona kiti, nane,
Javor jabukama,
Vitar dune, nane,
Jabuke se krune.
Ona ide, nane,
Ribi u Dunavu:
"Zapivaj, ribice,
Po Bogu sestrice,
Tanko, glasovito,
Vrlo žalovito,

Nek se čuje riba
Čak do brata moga,
Brata rođenoga."
Riba odgovara:
"Ne možem ti, jadna,
Tužna zapivati."
Kad ribica ziva,
Voda je zaliva,
Ostala je sela,
Bez brata rođena.

(Kazivala Manda Baić,
Đurđin, 1911.)

(Ive Prčić: Bunjevačke
narodne pisme"
Subotica, 1939. str. 39.)

106. NALETILA DVA GAVRANA

Naletila, nane,
Dva vrana gavrana,
I leteći, nane,
Sebi govoreći:
"Jao, oči naše,
Kud nas zavodite,
Jao, krila naša,
Kud nas zanosite,
U to selo malo,
Selo neveselo,
U tom selu, nane,
Nigdi ništa nema,
Drva ni kamena,
Samo jedna, nane,
Grana jorgovana,
Pod njom sidi Jaga,
Bilu svilu prede,
A brišim pripređa.

Svilu stere Jaga,
Na zelenu goru,
Brišim stere Jaga,
Na zelenu travu.
Sterajući Jaga,
Hitro ožednila,
Uzme vidro Jaga,
Pa na vodu ode,
Pa vode donese,
Pa s' Jaga sagnila,
Da s' vode napije,
Opazi je Ivša,
Ivša od ovaca,
I od jaganjaca,
Al' podvikne Ivša:
"Ne pij vodu, Jago,
Sa toga bunara,
Tu su vodu, Jago,
Vile otrovale,
U njojzi su, Jago,
Čedo okupale,
Nit' kršteno, Jago,
Nit' od zla miveno."
Al' odvikne vila,
Vila sa planine:
"Mol' se Bogu, Ivša,
Što te sačuvala
Majka od uroka.
Ja bi tebi, Ivša,
Odšalila šalu,
Triput bi te bile
Progonila ovce,
Četvrti put tebe
Smrtno pogodila."

(Kazivala Krista Ivanković,
Subotica, 1932.)

(Ive Prčić: str. 55 - 56.)

107. PROSI ALBE JELU

Prosi Albe Jelu,
I isprosio je,
I prsten metnio,
I u grad doveo,
Al' se nanainja,
I po dvoru šeta,
Al' besidi Albe:
"A šta je to, nane,
Šta se vi injate,
Po dvoru šetate,
Je l' vam nisu, nane,
Po volji snašica?"
Odgovara nana:
"Sve mi jeste, Albe,
Samo jedno nije,
Sirota je, Albe,
Jelica divojka,
A silne si, Albe,
Svate sakupio,
Pa ko će im, Albe,
Nadiliti dara."
Nana misli sama
Da niko ne čuje,
Al' to čula Jela:
"Ako sam ja, nane,
Sirota divojka,
Meni j' moja nana,
Saložila dara,
Đuvegiji, nane,
Sa zlatom košulju,
Diverov'ma, nane,
Konja pod oružjom,
Jetrovama, nane,
Crne merceline,
Zauvama, nane,

Šator bile svile,
Svekru babi, nane,
Zlačanu stolicu,
Srebrnu nožicu,
A svekrovi, nane,
Tunju od sto listi,
Od devet vrvova,
Od deset krajova."
Ne čudi se nana,
Tolikome daru,
Već se čudi nana,
Tunji od sto listi,
"Di li je narasla,
Di li napupala,
Di li procvatala,
Di li sazrijala."
Odgovara Jela:
"Narasla je, nane,
U carevoj bašči,
Napupala, nane,
Caru na armaru,
Procvatala, nane,
Caru na pendžeru,
Sazrijala, nane,
Carici u ruki."

(Kazivala Marija Stantić,
Subotica, 1932.)

(Ive Prčić: str. 63 - 64.)

108. DIVOJKA NEĆE ZA NEDRAGOG

Zaspala je Kata
Gori, na čardaku.
Kraj nje sidi majka,
Bile dare slaže:
"Spavaj, spavaj, Kato,
Moje dite drago!
Kome te je, Kato,
Obećao babo!
Stipićevom Josi.
Al' besidi Kata:
"Kad vidite, nane,
Josine svatove,
Iznes'te me, nane,
Prid dvor na sunašce,
Pokrite me, nane,
Bilim burundžukom,
Podviknite, nane,
Tanko glasovito,
Vrlo žalovito:
"Umrta mi Kata!"
Kad je došo Joso
S njegovi svatovi,
Ali ide Joso
U zelenu goru,
Pa privrće Joso
Drvlje i kamenje,
Pa on traži, nane,
Zmiju šarovitu,
Šarovitu, nane,
Vrlo jadovitu,
Pa on meće, nane,
Kati oko vrata
Ne bi l' mu se Kata
Mlada nasmijala.
Al' se nije Kata
Mlada nasmijala.
A on meće, nane,
Uglja - vatre žive
Kati na srdašce
Ne bi l' mu se Kata
Mlada odgrijala.
Al' se nije Kata
Mlada odgrijala.

A on meće, nane,
Tu junačku ruku
Kati u nidarce
Ne bi l' mu se Kata
Mlada nasmijala.
Al' se nije Kata
Mlada nasmijala.
Ali ide Joso
Kući plakajući,
Ali ide Kata
Kući pivajući.
Pita majka Katu:
"Koja l' ti je, Kate,
Veća muka bila?"
"Kad pitate, majko,
Pravo ću vam kazat:
Kad metnio, nane,
Zmiju šarovitu,
Mislila sam, nane,
Da je niz dukata;
Kad metnio, nane,
Uglja - vatre žive,
Malo sam se, majko,
Mlada zagrijala,
Al' prokleta, nane,
Ta junačka ruka-
Mal se nisam, nane,
Na nju nasmijala."

(Zapisala Julka Đelmiš)
(Književni sever". VI,
Subotica, 1930.
sv. 7 - 10. s. 301 - 302.)

109. VOJNICIMA (1.)

Šetalo se, nane,
Dva cuka katana
Ispod Vukovara.
I med njima Joso
Vikom dovikiva:
"Jao, sunce žarko,
Vidiš li me, majko
Kako sam ti, jao
Tanak u pojasu?
Kano jablan, majko,
Od godine dana.
Po nedilju dana
Ne jidem kuvanja,
A po misec dana
Ne pušim duvana.
A kad dođe, majko,
Ta nedilja sveta,
A ja kupim, majko,
Za krajcaru masti,
Pa se najidem
Svakojake slasti.

(Kazivala Krista Ivanković,
Subotica, 1932.)

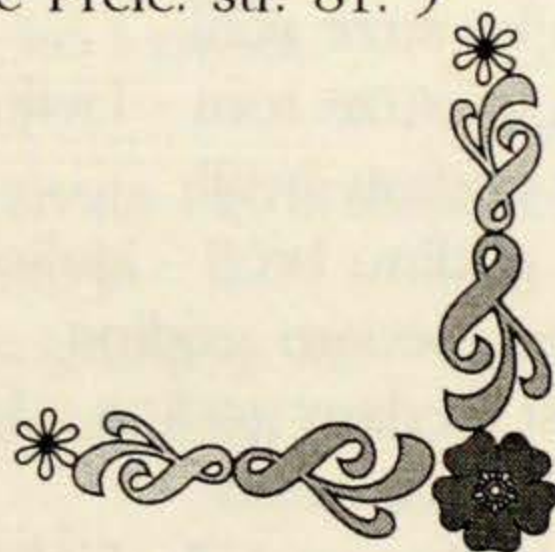
(Ive Prčić: Bunjevačke
narodne pisme"
Subotica, 1939. str. 80.)

110. VOJNICIMA (2.)

Oj, Stipe katana,
Žalosna ti nana.
Je l' je tvoja, Stipe,
Na moru mijana
Puna Talijana.
I med njima, majko,
Jedna Talijanka,
I ta miri, majko,
Vodice na ice.
Profuntu na funtu.
Danas ćemo, majko,
Fasung fasovati,
Sutra ćemo, majko,
Zbogom putovati.
Zbogom svi ostajte,
Mene ne čekajte.

(Kazivala Klara Dulić,
Subotica, 1916.)

(Ive Prčić: str. 81.)

c) ŽALOSNE KRALJIČKE PISME

111.VOJNICIMA

Mi ode dođosmo
Mi ode dođosmo - Ljeljo
U žalosne dvore
U žalosne dvore - Ljeljo
U najžalosnije
U najžalosnije - Ljeljo
Brez Ive junaka
Brez Ive junaka - Ljeljo
Žalosna mu majka
Žalosna mu majka - Ljeljo
Majka suze roni
Majka suze roni - Ljeljo
Pa godinu broji
Pa godinu broji - Ljeljo
"Šest, sedam godina
Šest, sedam godina - Ljeljo
Kako Ive nema
Kako Ive nema" - Ljeljo
Britka mu se sablja
Britka mu se sablja - Ljeljo
Kroz zemlju prosica
Kroz zemlju prosica - Ljeljo
Rusa mu se kosa
Rusa mu se kosa - Ljeljo
Kroz trnje provlači
Kroz trnje provlači - Ljeljo

Vranac mu se konjic
Vranac mu se konjic - Ljeljo
Po tom gradu šeće
Po tom gradu šeće - Ljeljo
Pa on žali svoga
Pa on žali svoga - Ljeljo
Mlada gospodara
Mlada gospodara - Ljeljo
Crne su mu oči
Crne su mu oči - Ljeljo
Posisale sove
Posisale sove - Ljeljo
Bilo su mu lice
Bilo su mu lice - Ljeljo
Nagrdile tice
Nagrdile tice - Ljeljo
Njegove su rane
Njegove su rane - Ljeljo
Raskopale vrane
Raskopale vrane - Ljeljo

(Kazivala Kata Budimac,
Baja)

(Etnografija Juž. Slavena,
Budimpešta, 1975.
br. 1. str. 104.)

111. VOJNICIMA (1.)

(Svaki stih kraljičkih
pisama piva se
dva puta i prilikom
ponavljanja dodaje
se pripjev "Ljeljo")

Mi ode dođosmo
U žalosne dvore,
U najžalosnije,
Brez Ive junaka.
Žalosna mu majka,
Majka suze roni,
Pa godine broji:
"Šest, sedam godina
Kako Ive nema."
Britka mu se sablja
Kroz zemlju prosica,
Rusa mu se kosa
Kroz trnje provlači,
Vranac mu se konjic
Po tom gradu šeće
Pa on žali svoga
Mlada gospodara.
Crne su mu oči
Posisale sove,
Bilo su mu lice
Nagrdile tice
Njegove su rane
Raskopale vrane.

(Kazivala Kata Budimac,
Baja)

(Etnografija Juž. Slva.
br. 1. str. 104.)

112. VOJNICIMA (2.)

Velik bubanj buba
Velikim sokakom,
Sjajna truba svira
Sakupljena vojska
U boj da maršira.
I crna će zemlja
Morat zaplakati
Kad se stane vojska
S rodom rastajati,
Ko od roditelja,
Ko od brata, sele,
Ko od virnog druga
I od svoga društva,
Tužno govoreći:
"Zbogom, roditelji,
Na domu temelji,
Zbogom, mile majke,
Tužne domovine,
Zbogom svi ostajte,
Stari ko i mladi."

(Kazivala Petrona Petreš,
Kačmar)

(Etnografija J. Sl.
br. 1. str. 105.)

113. VOJNICIMA (3.)

Sinoć kasno knjiga
Iz Budima stigla
Dulićevom Ivi:
"Kupi, kupi, Ive,
Momke u katane.
'Di jedan kod nane,
Ne vodi od nane,
A 'di su dvojica,
Braću ne rastavljaj;
A 'di su trojica,
Otud po jednoga;
'Di su četvorica,
Otud po dvojicu."
Rano rani Ive,
Rano u nedilju
Prija mise, nane,
Prija blagosova,
Baš kada su momci
Na blagosov pošli,
Pa on kupi, nane,
Momke u katane.
'Di jedan u nane,
On vodi od nane,
A ždi su dvojica,
On braću rastavlja,
A 'di su trojica,
Otud po dvojicu;
'Di su četvorica,
Otud po trojicu.
Kad su očli mladi
Na budimske ravni,
Al' besidi Ive:
"Okren'te se, braćo,
Našem bilom dvoru,
Kako nam je, braćo,
Dvore potavnilo,
A sad naše majke
U srcu su prazne;
Sada naše sele
Venu kao jele;
Sad naša dičica
Sinja kukavica,
Nit' po svitu smidu,

Niti krušca jidu,
Nit' vodice piju
Da krušac zaliju."

(Kazivala Klara Dulić,
Subotica, 1916.)

(Ive Prčić: Bunjevačke
narodne pisme",
Subotica, 1939. str. 78.)

114. O VOJNIKU (1.)

Opravljala majka,
U katane Ranka,
Dok ga opravljala,
Triput poljubila,
Pa ga lipo pita:
"Oćeš znati, sine,
Konja nazobati,
'Oćeš znati, sine,
Konja napojiti,
'Oćeš znati, sine,
Na konju jašiti."
"Sve ću znati, majko,
Samo jedno neću,
U ratu pucati."
Kad je stigo sinak,
Prid careve dvore,
Puče puška, nane,
I pogodi sinka,
Sinak progovara:
"Kopajte mi raku,
Ko puška duboko,
Ko sablja široko,
Srce mi vadite,
U svilu zavite,
Pa majki šalžite,
Neka nana znade,
Da sinak nestade,
Nek i sela znade,
Da brata nestade."

(Zapisao Ante Pokornik,
Subotica, 1980. god.)

115. O VOJNIKU (2.)

Velik bubanj buba,
Majka sinka spravlja,
Sinka u katane.
Kad ga je spravila,
Stala pa ga pita:
"Oćeš li znat, sinko,
Konja osedlati?"
Sinak odgovara:
"Znaću, znaću, majko,
Konja osedlati,
Znaću, znaću, majko,
Konju zobi dati,
Samo jedno neću:
Sa puškom pucati."
Zatim sinak ode
Pod budimske gore.
Kad je sinak stigo
Prid careve dvore,
Istrčale, nane,
Budimske divojke,
Pa one beside:
"Gle, onog junaka,
Kako ga je majka
Znala opraviti,
Lipo opraviti,
Caru pokloniti."
Al' potrebi kugla
Materina sina.
Mrtav pade sinak
Na zelenu travu,
Ali jezik sinka
Vako progovara:
'Srce mi vadite,
U svilu zavite,
Pa nani šalžite.
Neka nana znade
Da sinak nestade.
Nek' i sele znadu
Da brata nemadu."

(Kazivala Polonija Vidović,
Čavajlj)

(Entografija J. Sl.,
Bubimpešta, 1975.
br. 1. str. 104.)

116. ISPRAĆAJ VOJNIKA

Ispraćala majka,
U katane Ranka,
Kad ga ispratila,
Triput poljubila,
Triput zagrlila,
P' onda sila majka,
Pa ga blagosiva:
"Oćeš znati, rano,
Rano uraniti,
Konja nazobati,
Konja napojiti,
Konja osedlati,"
"Oćeš znati, rano,
Sablju pripasati,"
"Oćeš znati, rano,
Iz puške pucati".
"Sve ću znati, majko,
Samo jedno neću,
Iz puške pucati,
Jer će puška puknit,
Pa tvog Ranka ubit,
Zemlja će se tresti,
Ja ću se pripasti,
Pa ću s konja pasti."

(Kazivala Krista Ivanković,
Subotica, 1932.)

(Ive Prčić: Bunjevačke
narodne pisme",
Subotica, 1939. str. 80.)

117. SIROTANU VOJNIKU

Svakoga je Ranka,
Ispratila majka,
Samo Blaška nije,
Jel mu nije živa,
A njega će sela,
Misto roditelja.
Kad su očli, nane,
Do gvozdeni kola,
Al' govori sela:
"Okreni se, brate,
Da ti vidim oko."
Al' povika Blaško:
"Ne dadu se, selo,
Vojski okreniti,
Kake oke, sele,
U laneta moga,
Take oke, sele,
I u brata tvoga."

(Kazivala Krista Ivanković,
Subotica, 1932.)
(Ive Prčić: str. 48.)

118. VELIK BUBANJ BUBA

Velik bubanj buba,
Velikim sokakom,
Sjajni šipoš svira,
Sad Pere mašira,
Grozne suze liva,
Tri milošće šalje,
Prvu šalje majki,
Zelenu jabuku,
Drugu šalje seli,
Svilenu maramu,

Treću šalje ljubi,
Sjajno ogledalce,
Da s' na njegov ogleda,
Da ga ne pogleda,
Da je poginio,
Glavu izgubio.

(Kazivala Klara Dulić,
Subotica, 1916.)
(Ive Prčić: str. 84.)

119. OJ, BORCI VOJNICI

Oj, borci vojnici,
Tužne majke sinci,
Kako vam je stanje
U polju bojnome,
Tužnom ledenome,
Strahota vas bije,
Krv se vaša lije,
I zelena trava
Ostaje krvava,
Zemlja vam je tvrda,
Propast ne možete,
Nebo je visoko,
Gori ne možete,
Kad sunce ograne,
Ogrije vam rane,
Misec se promine,
I pokaže vrime,
Da prolazu dani,
Proć' će i mejdani,
Kad tako mislimo,
So tim se tišimo.

(Kazivala Klara Dulić,
Subotica, 1916.)
(Ive Prčić: str. 81.)

120. PLAKALA JE STANA

Plakala je Stana
Na crkveni vrati,
Tišio je Pere
Svilenom maramom:
"Ne plači mi, Stane,
Dosta ćeš plakati,
Kad ja u boj pođem,
Pa kući ne dođem.
Ti ćeš ići, Stane,
Od drumu do drumu,
Pa ćeš pitat, Stane,
Svakojeg putnika:
"Jeste li vidili,
Peru gospodara,
Jeste l' za njeg čuli?"
Svi će tebi kazat:
"Nismo ga vidili,
Već smo za njeg čuli
Da je poginio,
Glavu izgubio,
Rusa mu se glava
Po trnju povlači,
Britka mu se sablja,
Kroz zemlju prosica,
Konjic mu se, nane,
Po obali šeta,
Zob zobati neće
Brez svog gospodara,
Vode neće piti
Bez svoje gospoje."

(Kazivala Marija Stantić,
Subotica, 1932.)
(Ive Prčić: str. 73.)

121. SPREMANJE U VOJSKU

Opravljala majka
U katane Ranka;
Bilu svilu majka
Konju do kopita,
Zlatnu uzdu majka
Konju do kolina,
A sedlo je majka
Konju do prsiju.
Kad ga opravila,
Triput poljubila;
Kad ga poljubila,
Caru poklonila.
Kad je očo Ranko
U careve dvore,
Sve carice, majko,
Izašle pa glede:
"Gle lipa junaka!
Kako ga je mogla
Prigoriti majka,
Caru pokloniti."
Kad je očo Ranko
Na prve konake:
"Oj, vi tuđe majke,
Krevet namišćajte!"
"Ne mogu ti ,Ranko,
Krevet namišćati.
Tuđ si sinak, Ranko,
Iz tuđe si zemlje."
Kad je očo Ranko
Na druge konake:
"Oj, vi tuđe sele
'Ladne vode dajte!"
"Ne mogu ti, Ranko,
'Ladne vode dati;
Tuđ si bratac, Ranko,
Iz tuđe si zemlje."
Kad je očo Ranko
Na treće konake:
"Oj, vi tuđa braćo,
Konja pri'vatite."
"Ne mogu ti, Ranko,
Konja pri'vatiti,

122. BOLAN VOJNIK

Tuđ si bratac, Ranko,
Iz tuđe si zemlje."
Al' besidi Ranko:
"Dodajte mi barem
Pero i papira
Da napišem pismo
Mojoj miloj majki
Nek Ranka ne čeka.
Kako j' 'tici, nane,
Brez zelene grane,
Tako j' Ranku, nane,
Brez njegove majke.
Kako j' 'tici, nane,
Brez njezinog oka,
Tako j' Ranku, nane,
Brez njegovog oca.
Kako j' 'tici, nane,
Brez njezinog perja,
Tako j' Ranku, nane,
Brez njegovih sela.
Kako j' 'tici, nane,
Brez njezinih krila,
Tako j' Ranku, nane,
Brez brataca mila,"

(Kalendar "Subotička
Danica", XLVIII, 1931.
s. 77 - 78.)

Opravljala majka,
U katane Ranka,
Bilu svilu majka,
Konju do kopita,
Zlatnu uzdu majka,
Konju do kolina,
Sitan biser majka,
Konju u po grive,
A sedlo je majka,
Konju do prsiju,
Kad ga opravila,
Triput poljubila,
Kad ga poljubila,
Caru poklonila,
Kad je očo Ranko,
U careve dvore,
Sve carice, majko,
Izašle, pa glede,
"Gle lipa junaka,
Kako ga je mogla,
Prigoriti majka,
Prigoriti, nane,
Caru pokloniti."
Kad je očo Ranko,
Na prve kvartilje,
Sablju j' polomio,
Kad je očo Ranko,
Na druge kvartilje,
Konj se razbolio,
Kad je očo Ranko,
Na treće kvartilje,
I sam se je, nane,
Bolom razbolio,
Al' govori Ranko:
"Jao, tuđe ljube,
Krevet namišćajte."
Tuđa mu se ljuba,
Sa zlim odgovara:
"Tuđ si ženik, Ranko,
Iz tuđe si zemlje,
Ne mogu ti, Ranko,
Krevet namišćati."
"Oj, vi tuđe sele,

123. PORUKA VOJNIKA

'Ladne vode dajte."
"Tuđ si bratac, Ranko,
Iz tuđe si zemlje,
Ne mož'mo ti, Ranko,
'Ladne vode dati."
"Oj, vi tuđa braća,
Način'te mi 'lada."
"Tuđ si bratac, Ranko,
Iz tuđe si zemlje,
Ne mož'mo ti, Ranko,
Načiniti 'lada."
"Oj, vi tuđe majke,
Naslon'te me na se."
"Tuđ si sinak, Ranko,
Iz tuđe si zemlje,
Ne mogu te, Ranko,
Nasloniti na se."
Al' govori Ranko:
"Da zna moja majka,
Moja bi se majka,
U 'ticu stvorila,
Od perja bi majka,
Krevet namišćala,
U kljunu bi majka,
'Ladne vode dala,
Od krila bi majka,
'Lada načinila,
Sama bi me majka,
Bolnog naslonila."
To Ranko izusti,
A dušu ispusti.

(Kazivala Klara Dulić,
Subotica, 1916.)
(Ive Prčić: str. 78 - 79.)

Šetalo se, majko,
Tri cuka katana,
Ispod vinograda,
Debeloga 'lada,
I međ njima Marko,
Vikom podvikiva:
"Jao, sunce žarko,
Da me vidiš, majko,
Kako sam ti, majko,
Tanak u pojasu,
Kano jablan, majko,
Od godine dana."
I međ njima Dančo
Vikom povikiva:
"Jao, sunce žarko,
Da me vidiš, majko,
Kako mi je, majko,
Uvenilo tilo,
Vene tilo, majko,
K'o u jesen sino."
I međ njima Albe
Vikom podvikiva:
"Jao, sunce žarko,
Da me vidiš, majko,
Kako mi je, majko,
Uvenilo lice,
Baš ko zemlja, majko,
Kad je kiše žedna."

(Kazivala Krista Ivanković,
Subotica, 1932.)
(Ive Prčić: str. 82 - 83.)

124. VOJNIKOVA LJUBA

"Evo danas, nane,
Već devet godina,
Kako sam katana,
Pa me nije nikad,
Zabolila glava.
Danas me u Rimu,
Zabolila glava,
Ni mi žavo, nane,
Ni što ću umriti,
Već ja nemam na kim
Šarca ostaviti,
Na kim ću ga, nane
Jadan ostaviti.
Ako ću ga, nane,
Ostaviti na majki,
A majka je stara,
Neće moći, nane,
Konja nazobati,
Konju vode dati.
Ako ću ga, nane,
Ostaviti na seli,
Sela mi je mlada,
Pa ć' na divan poći,
Pa će zaboraviti
Konja nazobati,
Konju vode dati.
Ako ću ga, nane,
Ostaviti na ljubi,
Ljuba će ga voditi,
Na Dunav napojiti,
Pa će zaplakati,
Suzama će ljuba
Vodu zamutiti,
Pa mi neće šarac
Ladne vode piti,
Pa ga nemam, nane,
Na kim ostaviti."
To izusti, nane,
I dušu ispusti.

(Kazivala Krista Ivanković,
Subotica, 1932.)
(Ive Prčić: str. 84.)

125. ŽELJA MRTVOG VOJNIKA

Opravljala majka,
Belu u katane,
Bilu svilu majka
Konju do kopita,
Zlatnu grivu majka
Konju do kolina.
Kad je očo Bela
Na budimske ravni,
Istrčale, nane,
Budimske divojke,
Sve divojke, nane,
Stale pa gledale:
"Gle, lipog junaka,
Kako ga je mogla
Prigoriti majka,
Prigoriti, nane,
Caru pokloniti."
Kad je strigo Bela
Na to bojno polje,
Pukla puška, nane,
Pukla iznenada
I pogodi Belu,
Careva junaka.
Teško pogodila,
Mrtav pade Bela
Na zelenu travu,
Zelena je trava
Ostala krvava.
Mrtva glave, nane,
Jezik progovara:
"Srce mi vadite,
U svilu mećite
Pa majki šalžite.
Neka majka znade
Da sinak nestade,
Nek i sele znadu
Da brata nemadu,
Nek i ljuba znade
Da joj muž nestade."

(Zapisao Ante Pokornik,
Subotica, 1980.)

126. VOJNIKOVA MAJKA

Glas dolazi nani
sa bojnoga polja
Da je teške rane
Ranko zadobio.
Teške rane, Ranko,
Nije pribolio,
U dalekoj zemlji
Dušu ispustio.
Kad je čula nana
Te žalosne glase,
U srce je bolna
Strila udarila,
Pa je govorila:
"O, moj mili sine,
Ti, teško ranjeni,
Alaj tebe majka
Na žalost odrani.
Da se može majka
Ticom učiniti
U kljunu bi majka
Svete vode dala,
Pogubljenom sinu
Na grob poslala."
Ded pošetaj, kralju,
Poklon barjaktaru,
Okreni se kolo,
Kolo naokolo.

(Kazivala Petrona Petreš,
Kačmar)

(Etnografija J. Sl.,
Budimpešta, 1975.
br. 1. str. 103.)

127. BOLESNO DAČE

Bolesno je dače,
Majku ostavljalo:
"Kad ja umrem, nane,
Kraj glave mi, nane,
Crkvu sazidajte,
Čelo noga, nane,
Bunar iskopajte,
S desne strane, nane,
Klupicu metnite,
S live strane, nane,
Ružu usadite,
Ko je grišan, nane,
Nek' u crkvu ide,
Ko je žedan, nane,
Nek' vodice pije,
A ko je umoran,
Nek' na klupu sidne,
Ko je mlađan, nane,
Nek' se ružom kiti."

(Kazivala Krista Ivanković,
Subotica, 1932.)

(Ive Prčić: "Bunjevačke
narodne pisme",
Subotica, 1939. str. 42.)

128. DAKU (1.)

U petak se, nane,
Đače razbolilo,
U subotu, nane,
Bolom bolovalo,
U nedilju, nane,
Đače umiralo,
Ne 'tila ga majka,
U groblje mećati,
Već u bašču, nane,
Pod žutu nerandžu,
Svako jutro majka,
Na grob mu 'odila,
"Je l' ti teška, đaće,
Zelena travica?"
"Ni mi teška, nane,
Ta crna zemljica,
Zelena travica,
Već su teške, nane,
Suze materine."

(Kalendar "Subotička
Danica"
XX, 1903. str. 54.)

129. DAKU (2.)

U petak se, nane,
Đače razbolilo,
U subotu, nane,
Bolom bolovalo,
U nedilju, nane,
Dušu ispustilo.
Pita majka đaka:
"A šta ti je, đaće,
Najteže na svitu?
Je l' ti teška, đaće,
Ta crna zemljica?
Je l' ti teška, đaće,
Zelena travica?"
Mrtva glava, nane,
Jezik progovara:
"Ni mi teška, nane,
Ta crna zemljica,
Ni mi teška, nane,
Zelena travica,
Već mi teška, nane,
Divojačka kletva,
Što su me uklele
Moje mile sele."

(Kazivala Krista Ivanković,
Subotica, 1932.)

(Ive Prčić: "Bunjevačke
narodne pisme"
Subotica, 1939. str. 42.)

130. SIROTICA MARGA

Sirotica Marga,
Nigdi nikog nema,
Ni oca, ni majke,
Ni brata, ni sele,
Pa su je udali,
Za nemilog dali,
Malo su joj, nane,
Saložili dara,
Sam' devet sukanja,
I devet pregača,
I sedam marama,
I četiri peškira,
Da se paradira.
Kad su došli svati
Rad Marge divojke,
Al' besidi Marga:
"Vodite me, svati,
Kraj staroga groblja."
Kad su došli svati
Kraj staroga groblja,
Al' besidi, nane,
Sirotica Marga:
"Stante, stante, moji,
Kićeni svatovi,
Da se idem, svati,
S majkom oprostiti."
Svi su svati stali,
Pa se zagledali,
Di se njeva Marga
S majkom oprošćava,

I sunce je stalo,
Nije više sjalo,
I voda je stala,
Nije proticala,
I ribe su stale,
Nisu proplivale,
I trava je stala,
Nije iznicala,
I 'tice su stale,
Nisu cvrkutale,
I zvizde su stale,
Nisu trepetale,
Dok se nije Marga
S majkom oprostila,
Dok se nije Marga,
Majki potužila:
"Jao, moja majko,
Nigdi nikog nemam,
Pa su me udali,
Za nemilog dali,
Malo su mi, nane,
Saložili dara."
Mrtva glava, nane,
Jezik progovara:
"Pođi sritno, Margo,
Drago dite moje,
Mol' se dragom Bogu,
Pomoć' ti ne mogu."

(Kazivala Krista Ivanković,
Subotica, 1932.)

(Ive Prčić: str. 72.)

131. SIROTICA MILKA (1.)

Sirotica Milka,
Nigdi nikog nema,
Pa su je udali,
Za nemilog dali.
Malo su joj, nane,
Saložili dara,
To devet marama,
I deset pregača.
Kad su došli svati,
Kraj novoga groblja,
Al' besidi, nane,
Sirotica Milka:
"Stan'te, stan'te, moji,
Kićeni svatovi,
Da se idem, svati,
S majkom oprostiti."
Svatovi su stali,
Milku su čekali,
I sunce je stalo,
Nije više sjalo,
I misec je stao,
Nije trepećao,
I 'tice su stale,
Nisu zapivale,
Dok se nije Milka,
S majkom oprostila,
Čim rič izustila,
Dušu ispustila,
Lipo su je svati,
Saraniti znali,
Sa sabljama svati,
Sanduk otesali,
A nadžacima svati,
Raku iskopali,
Čelo glave Milki,
Ružu usadili,
'Di li je izrasla,
'Di li je procvatala,
Izrasla je nane,
U carevoj bašči,
Napupala, nane,
Caru u pendžeru,

Procvatala, nane,
Caru na armaru,
Sazrijala, nane,
Carici u ruci.

(Subotičke novine, IV,
26. V 1923.br. 21. str. 2)

132. SIROTICA MILKA (2.)

Sirotica Milka
Nigdi nikog nema,
Samo jednu ujnu
I još jednu strinu.
Kad joj kosu plete,
Guštera uplete.
Kad je opasiva,
Zmijom potpasiva.
Kad joj kruva daje,
Čemera joj daje.
Kad na vodu šalje,
Vragu je pridaje.
Pa su je udali,
Za nemilog dali.
Malo su joj, nane,
Založili dara:
Sam' devet sukanja
I devet pregača,
I devet košulja.
Kad su došli svati
Kraj novoga groblja,
Al' besidi, nane,
Sirotica Milka:
"Stante, stante, moji
Kićeni svatovi,
Da se idem, svati,
S nanom oprostiti."
I otide Milka
Na grob svojoj nani.
Svatovi su stali,
Milku su čekali.
I sunce je stalo,
Nije više sjalo,
I zvizde su stale

Nisu trepetale,
I voda je stala
Nije proticala.
I ptice su stale,
Nisu cvrkutale
Dok se nije Milka
S nanom oprostila:
"Mila moja majko,
Nigdi nikog nemam,
Pa su me udali,
Za nemilog dali."
To Milka izusti
I dušu ispusti.
Lipo su je, nane,
Sa'raniti znali:
Čelo glave, nane,
Crkvu sagradili,
Pokraj crkve, nane,
Bunar iskopali.
S desne strane, nane,
Klupe pomećali,
S live strane, nane,
Ružu usadili:
Ko je grišan, nane,
Nek' se Bogu moli,
Ko je žedan, nane,
Nek' vodice pije,
Ko j' umoran, nane,
Nek' na klupi sidi,
Ko je mlađan, nane,
Nek' se ružom kiti.

(Zapisala: Mara Malagurska
- Đorđević)

(Književni sever", VI,
Subotica, 1930.
sv. 7 - 10. s. 298.)

133. SIROTICA MARA

Sirotica Mara
Nigdi nikog nema,
Ni sele, ni brata,
Samo jednu strinu
I još jednu ujnu.
Strina „zastriniva”,
Ujna „zaujniva”:
Kad joj kruva daju,
Kamena joj dadu;
Kad joj kosu pletu,
Guštera upletu;
Kad na vodu šalju,
Vragu je pridaju.
Nigdi nikog nema,
Ni sele, ni brata,
Samo jednu strinu
I još jednu ujnu.

(Zapisao: Nikola Ilanković)

(Književni sever", VI,
Subotica, 1930.
sv. 7 - 10. s. 297.)

134. SIROTICA ANA

Sirotica Ana,
Nigdi nikog nema,
Ni oca, ni majke,
Ni brata, ni sele,
Samo jednu ujnu,
Samo jednu strinu,
Ujna zaujljiva,
Strina zastriljiva,
Kad je ujutru budi,
Kandar vatra siva,
Kad je opasiva,
Zmijom potpasiva,
Kad joj kosu plete,
Guštera uplete,
Kad joj kruva daje,
Kamena joj daje,
Kad joj vode daje,
Čemera joj daje,
Kad na vodu šalje,
Vragu je pridaje:
"Evo tebi, vraže,
Jedno sirotanče,
Nigdi nikog nema,
Ni oca, ni majke,
Ni brata, ni sele."

(Kazivala Manda Baić,
Đurđin, 1911.)

(Ive Prčić: "Bunjevačke
narodne pisme"
Subotica, 1939. str. 45.)

135. PROSI LUKA JELU

Prosi Luka Jelu,
A nana je ne da,
Iđe kući Luka,
Kući plakajući,
Pa besidi Luka:
"Kopaj, kopaj, nane,
Bunar pod pendžerom,
Ne bi l' došla, nane,

Jelica divojka."
Sve su cure, nane,
Redom dolazile,
I vode nosile,
Ne dolazi, nane,
Jelica divojka,
Al' besidi Luka:
"Gradi, gradi, nane,
Pod pendžerom bašču,
Pa nasadi, nane,
Svakojakog cvića,
Za najviše, nane,
Biloga ljiljana,
Žutog tulipana,
Ne bi l' došla, nane,
Jelica divojka."
Sve su cure, nane,
Redom dolazile,
Cvićom se kitile.
Ne dolazi, nane,
Jelica divojka,
Al' besidi Luka:
"U subotu, nane,
Kolo sakupite,
U nedilju, nane
Neka kolo igra,
Ne bi l' došla, nane,
Jelica divojka."
Sve su cure, nane,
Redom dolazile,
U kolu igrale,
Ne dolazi, nane,
Jelica divojka.
Kad je bilo, nane,
Sunce na za'odu,
Kolu raziodu,
Al' izašo luka
Pod pendžer na gredu,
Pa s' obazre Luka,
Na sve četiri strane,
Pa besidi Luka:
"Ondud idu, nane,
Jelini svatovi,
Ne vidi se Jeli,

Toga bilog lica,
Ispod toga, nane,
Zelenoga vinca,
Nit se vidi Jeli
Ti' crni' očica,
Izned' trepavica."
To Luka izusti,
Pa dušu ispusti,
Jela pritrčala,
Dušu pridržala,
U bili keceljac,
U zeleni vinac.

(Kazivala Mariška Gabrić,
Subotica, 1932.)
(Ive Prčić: str. 52 - 53.)

136. NESUDENIMA (1.)

Jabukino lišće,
Stipe Mandu ište,
Mandu ne da nana,
Al' besidi Manda:
"Ako mene, Stipe,
Baš ne dala nana,
A ti prosi, Stipe,
Moju drugaricu,
Divojku Anicu,
Ana je i lipča,
I od mene višlja,
A ruvom bogatija."
Kad je došlo, nane,
Vrime od vinčanja,
Al' besidi Manda:
"Daj mi, daj mi, nane,
Ključić od armara,
Da se idem, nane,
Ja malo obući,
Jer će naić, nane,
Stipini svatovi."
Privari se nana,
Pa joj dade nana
Ključić od armara,
Al' ti vadi Manda

Svilene igrače,
Pa se viša Manda
Gori u armare,
Mrtva glava, nane,
Jezik progovara:
"Raku mi kopajte,
Raku na sokaku,
Di će naić Stipe
S njegovi' svatovi."
Kad su došli svati,
Al' besidi Stipe:
"Stante, stante, moji,
Kićeni svatovi."
Čim Stipe izusti,
Na zemlju se spusti,
Mrtva glava, nane,
Jezik progovara:
"Kraj Mande mi, nane,
Raku iskopajte,
I kroz zemlju, nane,
Ruke sastavite,
I u ruke, nane,
Zelenu jabuku."

(Kazivala Mariška Gabrić,
Subotica, 1932.)
(Ive Prčić: str. 70 - 71.)

137. NESUDENIMA (2.)

Jabukino lišće-
Joso Rozu išće,
Al' besidi Roza:
"Ako mene, Joso,
Baš ne dala nana,
A ti prosi, Joso,
Anku Serbijanku,
Anka je i lipča
I od mene višlja,
Ruvom bogatija."
Kad je došlo, nane,
Vrime od vinčanja,
Al' besidi Roza:
"Daj mi, daj mi, nane,
Ključić od ormara,
Da se idem, nane,
Ja malo obući,
Naići će, nane,
Josini svatovi."
Privari se nana
Pa joj ona dade
Ključče od ormara,
Al' se viša Roza
Gori u ormare.
Mrtva glava, nane,
Jezik progovara:
"Raku mi kopajte,
Raku na sokaku
Di će naić Joso
S njegovi svatovi."
Kad naišo Joso
S njegovi svatovi,
Al' besidi Joso:
"Stante, stante moji
Kićeni svatovi,
Jer ovo je raka
Moje lipe Roze!"
To Joso izusti
Pa dušu ispusti.
Mrtva glava, nane,
Jezik progovara:
"Raku mi kopajte,

Raku na sokaku,
Baš nuz moju Rozu,
I kroz zemlju naše
Ruke sastavite
I u ruke naše
Zelene jabuke."

(Zapisao V. M. K.)
(Književni sever, IV
Subotica, 1928.
sv. 10. str. 444.)

DODATAK

d) NOVE BUNJEVAČKE - KRALJIČKE PISME

Ivan Prčić

1. PROCVATALA ZOVA

Procvatala zova
Procvatala zova - Ljeljo
Na prvi dan D'ova
Na prvi dan D'ova - Ljeljo
Nakitila grane
Nakitila grane - Ljeljo
Prije zore rane
Prije zore rane - Ljeljo
Lipim bilim cvitom
Lipim bilim cvitom - Ljeljo
I budi mirisom
I budi mirisom - Ljeljo
Bunjevačku nanu
Bunjevačku nanu - Ljeljo
"Ustaj, ustaj, nane
Ustaj, ustaj, nane - Ljeljo

Lomi moje grane
Lomi moje grane - Ljeljo
Kiti s njima dvore
Kiti s njima dvore - Ljeljo
Striju i prozore
Striju i prozore - Ljeljo
Da ne gine, nane
Da ne gine, nane - Ljeljo
Običaj nam stari
Običaj nam stari - Ljeljo
Budi momke, nane
Budi momke, nane - Ljeljo
Momke i divojke
Momke i divojke - Ljeljo
Da umiju lice
Da umiju lice - Ljeljo
Da vide kraljice
Da vide kraljice" - Ljeljo

Tavankut, 1960.

Ivan Prčić

2. ZAPITO SIN NANU
(spomen Blašku Rajiću)

Zapito sin nanu
Zapito sin nanu - Ljeljo
"Zašto zvona, nane,
Zašto zvona, nane, - Ljeljo
Tako tužno zvone
Tako tužno zvone - Ljeljo
Ko da suze rone,
Ko da suze rone." - Ljeljo
Kroz plač zbori nana
Kroz plač zbori nana - Ljeljo
Sinu odgovara
Sinu odgovara: - Ljeljo
"Zvona suze rone
Zvona suze rone - Ljeljo
Jer u grob sad prate
Jer u grob sad prate - Ljeljo
Najdičnijeg sina
Najdičnijeg sina - Ljeljo
Bunjevačke nane,
Bunjevačke nane- Ljeljo

Bunjevačke grane
Bunjevačke grane - Ljeljo
Roda našeg cviće
Roda našeg cviće - Ljeljo
Blaška nam Rajića
Blaška nam Rajića - Ljeljo
Dragog nam župnika
Dragog nam župnika - Ljeljo
Župe svetog Roke
Župe svetog Roke" - Ljeljo
Nek se suze moje
Nek se suze moje - Ljeljo
I moje i tvoje
I moje i tvoje - Ljeljo
S plačom zvona spoje
S plačom zvona spoje - Ljeljo
Da čuvaju spomen
Da čuvaju spomen - Ljeljo
Njegova imena
Njegova imena - Ljeljo
U beskraj vrimenta
U beskraj vrimenta - Ljeljo

Tavankut, 31.VII 1981.

Ivan Prčić

3. VILA SE UMIVA

Srid prolićna žita
Srid prolićna žita - Ljeljo
Zdila mlika bila
Zdila mlika bila - Ljeljo
I u mliku ruža
I u mliku ruža - Ljeljo
Rujna ruža pliva
Rujna ruža pliva - Ljeljo
Tim se mlikom vila
Tim se mlikom vila - Ljeljo
U zoru umiva
U zoru umiva - Ljeljo
Pa je zato vila
Pa je zato vila - Ljeljo
U mlađanom licu
U mlađanom licu - Ljeljo
Rumena i bila
Rumena i bila - Ljeljo

To ne bila vila
To ne bila vila - Ljeljo
Ni u zdili mliko
Ni u zdili mliko - Ljeljo

U kom ruža pliva
U kom ruža pliva - Ljeljo
Već divojka mila
Već divojka mila - Ljeljo
Bunjevačke nane
Bunjevačke nane - Ljeljo
Koja lice mije
Koja lice mije - Ljeljo
Prije zore rane
Prije zore rane - Ljeljo
U rosnom žitu
U rosnom žitu - Ljeljo
U nedilju Cvitnu
U nedilju Cvitnu - Ljeljo
Da bi lipča bila
Da bi lipča bila - Ljeljo
Nego što je vila
Nego što je vila - Ljeljo

Tavankut, 1982

Ivan Prčić

4. JUBILARNA 75.
DUŽIJANCA

Sedamdeset peta
Sedamdeset peta - Ljeljo
Sad je godišnjica
Sad je godišnjica - Ljeljo
Što se javno slavi
Što se javno slavi - Ljeljo
Naša dužijanca
Naša dužijanca - Ljeljo
Običaj nam sveti
Običaj nam sveti - Ljeljo
Virnih Bunjevaca
Virnih Bunjevaca - Ljeljo
Da se i u crkvi
Da se i u crkvi - Ljeljo
Kod svetog oltara
Kod svetog oltara - Ljeljo
Bogu hvala daje
Bogu hvala daje - Ljeljo

Na njegovom daru
Na njegovom daru - Ljeljo
Zrilom žitnom zrnu
Zrilom žitnom zrnu - Ljeljo
Kruhu svagdanjemu
Kruhu svagdanjemu - Ljeljo
Daj nam, dragi Bože
Daj nam, dragi Bože - Ljeljo
Da Bunjevac može
Da Bunjevac može - Ljeljo
U slobodi slaviti
U slobodi slaviti - Ljeljo
I sto godišnjicu
I sto godišnjicu - Ljeljo
Naše dužijance
Naše dužijance - Ljeljo
Slavlje Bunjevaca
Slavlje Bunjevaca - Ljeljo

Tavankut, 19. VII 1986.

Ivan Prčić

5. TRISTA LITA

Uži dio davne
Uži dio davne - Ljeljo
Panonije ravne
Panonije ravne - Ljeljo
Dunav Tisa grle
Dunav Tisa grle - Ljeljo
Tamo od Budima
Tamo od Budima - Ljeljo
Pa do Varadina
Pa do Varadina - Ljeljo
Na toj ravni ima
Na toj ravni ima - Ljeljo
Ljudskih naselbina
Ljudskih naselbina - Ljeljo
Od davnih davnina
Od davnih davnina - Ljeljo
Ljudi razna soja
Ljudi razna soja - Ljeljo
Govora i lica
Govora i lica - Ljeljo
Ko u šumi ptica
Ko u šumi ptica - Ljeljo
Svudan Bunjevaca
Svudan Bunjevaca - Ljeljo
Al' najviše ima
Al' najviše ima - Ljeljo
Subotica bila
Subotica bila - Ljeljo
Turskog zla ih krila
Turskog zla ih krila - Ljeljo
Rit i zemunica
Rit i zemunica - Ljeljo
A žitno im zrno
A žitno im zrno - Ljeljo
Da bi imo kruva
Da bi imo kruva - Ljeljo
Žitna jama čuva
Žitna jama čuva - Ljeljo
Turski zulum slomi
Turski zulum slomi - Ljeljo

I naša vojnica
I naša vojnica - Ljeljo
U sastavu vojske
U sastavu vojske - Ljeljo
Eugena princa
Eugena princa - Ljeljo
Tad od rike Bune
Tad od rike Bune - Ljeljo
Sa zemlje Hercega
Sa zemlje Hercega - Ljeljo
Nov roj Bunjevaca
Nov roj Bunjevaca - Ljeljo
Vođen od otaca
Vođen od otaca - Ljeljo
Ujka - franjevaca
Ujka - franjevaca - Ljeljo
Kreće put ravnice
Kreće put ravnice - Ljeljo
Sve do Subotice
Sve do Subotice - Ljeljo
Baje - Segedina
Baje - Segedina - Ljeljo
Da popuni mista
Da popuni mista - Ljeljo
Gdi Bunjevaca ima
Gdi Bunjevaca ima - Ljeljo
Kada je to bilo
Kada je to bilo - Ljeljo
Ako te ko pita
Ako te ko pita - Ljeljo
Ti mu reci s mista
Ti mu reci s mista - Ljeljo
"To se, brate, zbilo
To se, brate, zbilo - Ljeljo
Prije lita trista
Prije lita trista" - Ljeljo
I neka ti oko
I neka ti oko - Ljeljo
Od radosti blista
Od radost blista - Ljeljo

Tavankut, 8/9. VII 1986.

Ivan Prčić

6. NAŠ KARDINAL FRANJO

Tisuću i trista
Tisuću i trista - Ljeljo
Minulo je lita
Minulo je lita - Ljeljo
Kako Hrvat slidi
Kako Hrvat slidi - Ljeljo
Evandjelje Krista
Evandjelje Krista - Ljeljo
Čvrsta mu je vira
Čvrsta mu je vira - Ljeljo
Uz dobra pastira
Uz dobra pastira - Ljeljo
Tako i Bunjevci
Tako i Bunjevci - Ljeljo
Već više stolića
Već više stolića - Ljeljo
Virni svojoj viri
Virni svojoj viri - Ljeljo
Vole našu Bačku
Vole našu Bačku - Ljeljo
Oru polja ravna
Oru polja ravna - Ljeljo
Siju žitno zrno
Siju žitno zrno - Ljeljo

Kose zlatno klasje
Kose zlatno klasje - Ljeljo
Posli teške žetve
Posli teške žetve - Ljeljo
Slave dužijancu
Slave dužijancu - Ljeljo
Sad na naše slavlje
Sad na naše slavlje - Ljeljo
I nadpastir dođe
I nadpastir dođe - Ljeljo
Naš kardinal Franjo
Naš kardinal Franjo - Ljeljo
Da nas blagoslovi
Da nas blagoslovi - Ljeljo
Da nas prati srića
Da nas prati srića - Ljeljo
Triput trista lita
Triput trista lita - Ljeljo

Tavankut, 1986.

(Kardinal Franjo Kuharić
nije mogao
doći u Suboticu na
dužijancu 15. VIII 1986.
god. Došao je na dužijancu
15. VIII 1990.)

Amalija Gabrić

7. DANAS NAM JE, RODE

Danas nam je, rode
Danas nam je, rode - Ljeljo
Lip dan osvanio
Lip dan osvanio - Ljeljo
I pun je veselja
I pun je veselja - Ljeljo
Srca razdragana
Srca razdragana - Ljeljo
Srca raspivana
Srca raspivana - Ljeljo
Tristo već godina
Tristo već godina - Ljeljo
Kako naši stari
Kako naši stari - Ljeljo
Naši pradidovi
Naši pradidovi - Ljeljo
U Bačku su stigli
U Bačku su stigli - Ljeljo
Jedna slavna grana
Jedna slavna grana - Ljeljo
Naših Bunjevaca
Naših Bunjevaca - Ljeljo
Druga slavna grana
Druga slavna grana - Ljeljo

Dičnih nam Šokaca
Dičnih nam Šokaca - Ljeljo
Težak put im bio
Težak put im bio - Ljeljo
U tu ravnu Bačku
U tu ravnu Bačku - Ljeljo
Zemlju nepoznatu
Zemlju nepoznatu - Ljeljo
Evo danas, rode
Evo danas, rode - Ljeljo
Sad se navršava
Sad se navršava - Ljeljo
Već tristo godina
Već tristo godina - Ljeljo
Od tih davnih dana
Od tih davnih dana - Ljeljo
Mi se sad sićamo
Mi se sad sićamo - Ljeljo
Slavnih tih junaka
Slavnih tih junaka - Ljeljo
I naših predaka
I naših predaka - Ljeljo

Subotica, 15. VIII 1986.

Kata Ivanković

8. BUNJEVAČKOJ NANI

Zapivajmo nani
Zapivajmo nani - Ljeljo
Pravoj bunjevačkoj
Pravoj bunjevačkoj - Ljeljo
I pravoj kršćanskoj
I pravoj kršćanskoj - Ljeljo
Desetero dice
Desetero dice - Ljeljo
Hranila je Bogu
Hranila je Bogu - Ljeljo
I svome narodu
I svome narodu - Ljeljo
Posebno joj sada
Posebno joj sada - Ljeljo
I slava i dika
I slava i dika - Ljeljo
Što je othranila
Što je othranila - Ljeljo
Sina svećenika
Sina svećenika - Ljeljo
Crkvi službenika
Crkvi službenika - Ljeljo
I časnu sestricu
I časnu sestricu - Ljeljo
Božju službenicu
Božju službenicu - Ljeljo
Bog joj plaća bio
Bog joj plaća bio - Ljeljo
U vičnosti dio
U vičnosti dio - Ljeljo

(1964.)

Kata Ivanković

9. U BAJMOKU SELU

U Bajmoku selu
U Bajmoku selu - Ljeljo
Bunjevačka nana
Bunjevačka nana - Ljeljo
Odhranila sina
Odhranila sina - Ljeljo
Crkvi službenika
Crkvi službenika - Ljeljo
Narodu pastira
Narodu pastira - Ljeljo
Ponosi se s njime
Ponosi se s njime - Ljeljo
Subotica bila
Subotica bila - Ljeljo
Ravna Bačka cila
Ravna Bačka cila - Ljeljo
Sav ga narod voli
Sav ga narod voli - Ljeljo
Za njeg Boga moli
Za njeg Boga moli - Ljeljo
Svi molimo skupa
Svi molimo skupa - Ljeljo
Za svoga biskupa
Za svoga biskupa - Ljeljo
Poživi nam, Bože
Poživi nam, Bože - Ljeljo
Još puno godina
Još puno godina - Ljeljo
Našeg natpastira
Našeg natpastira - Ljeljo
Bunjevačke nane
Bunjevačke nane - Ljeljo
Bunjevačkog sina
Bunjevačkog sina - Ljeljo

(Biskupu Lajči Budanoviću)

Kata Ivanković

10. BAČKA RAVNICA

Oj, mila ravnico,
Oj, mila ravnico - Ljeljo
Bačvanska žitnico
Bačvanska žitnico - Ljeljo
Po tebi su stari
Po tebi su stari - Ljeljo
Salaše dizali
Salaše dizali - Ljeljo
Od tebe živili
Od tebe živili - Ljeljo
Zadovoljni bili
Zadovoljni bili - Ljeljo
Dicu su učili
Dicu su učili - Ljeljo
Voliti ravnicu
Voliti ravnicu - Ljeljo
Znali su sve radit
Znali su sve radit - Ljeljo
Žito, kuruz sadit
Žito, kuruz sadit - Ljeljo
Kada se ovrše
Kada se ovrše - Ljeljo
Svako se raduje
Svako se raduje - Ljeljo
Dužijancu slavi
Dužijancu slavi - Ljeljo
Bogu se zahvali
Bogu se zahvali - Ljeljo
On nas uzdržava
On nas uzdržava - Ljeljo
Nek Mu vična slava
Nek Mu vična slava - Ljeljo
Nek Mu trajna hvala
Nek Mu trajna hvala - Ljeljo

Subotica, 1992.

Kata Ivanković

11. ZA DUŽIJANCU

Svaka dužijanca
Svaka dužijanca - Ljeljo
Zahvalnost srdaca
Zahvalnost srdaca - Ljeljo
Bogu za darove
Bogu za darove - Ljeljo
Zemaljske plodove
Zemaljske plodove - Ljeljo
Jer sve nam Bog daje
Jer sve nam Bog daje - Ljeljo
Zemlju uzdržaje
Zemlju uzdržaje - Ljeljo
Osobito žito
Osobito žito - Ljeljo
Žito plemenito
Žito plemenito - Ljeljo
Od njega krev bude
Od njega krev bude - Ljeljo
Za nas grišne ljude
Za nas grišne ljude - Ljeljo
I hostija sveta
I hostija sveta - Ljeljo
Za spasenje svita
Za spasenje svita - Ljeljo
Bogu hvala budi
Bogu hvala budi - Ljeljo
Od nas sviju ljudi
Od nas sviju ljudi - Ljeljo
Sa zemlje do neba
Sa zemlje do neba - Ljeljo
Jer se veselimo
Jer se veselimo - Ljeljo
Dužijancu slavimo
Dužijancu slavimo - Ljeljo
Običaj čuvamo
Običaj čuvamo - Ljeljo

Subotica, 15. VIII 1993.

Kata Ivanković

12. DUŽIJANCA NAŠA

Dužijanca naša
Dužijanca naša - Ljeljo
Jeste sa salaša
Jeste sa salaša - Ljeljo
Kad smo ris radili
Kad smo ris radili - Ljeljo
Boga smo molili
Boga smo molili - Ljeljo
Da nas blagoslovi
Da nas blagoslovi - Ljeljo
Risari su kosili
Risari su kosili - Ljeljo
Snoplje su snosili
Snoplje su snosili - Ljeljo
U krtine su dili
U krtine su dili - Ljeljo
Kad je ris završen
Kad je ris završen - Ljeljo
Vinac je opleten
Vinac je opleten - Ljeljo
I na salaš nošen
I na salaš nošen - Ljeljo
Bandaš svima zbori
Bandaš svima zbori: - Ljeljo
"Faljen Isus, gazda,
Faljen Isus, gazda - Ljeljo

Ris je naš završen
Ris je naš završen - Ljeljo
Krtine složene
Krtine složene" - Ljeljo
Gazda vinac prima
Gazda vinac prima - Ljeljo
Onda vodu liva
Onda vodu liva - Ljeljo
Risare poliva
Risare poliva - Ljeljo
Zatim daje vina
Zatim daje vina - Ljeljo
Svi se počastili
Svi se počastili - Ljeljo
Svi se veselili
Svi se veselili - Ljeljo
Vodom polivali
Vodom polivali - Ljeljo
Dužijancu slavili
Dužijancu slavili - Ljeljo
Običaj naš stari
Običaj naš stari - Ljeljo
Da mi sačuvamo
Da mi sačuvamo - Ljeljo

Subotica, 15. VIII 1993.

Kata Ivanković

13. ZA DUŽIJANCU

Došle su kraljice
Došle su kraljice - Ljeljo
Sa naše ravnice
Sa naše ravnice - Ljeljo
Bogu hvalu dati
Bogu hvalu dati - Ljeljo
I lipo pivati
I lipo pivati - Ljeljo
Za rod ovog lita
Za rod ovog lita - Ljeljo
Plemenita žita
Plemenita žita - Ljeljo
I za sve darove
I za sve darove - Ljeljo
Zemaljske plodove
Zemaljske plodove - Ljeljo
Bog nam sve to daje
Bog nam sve to daje - Ljeljo
Sav svit uzdržaje
Sav svit uzdržaje - Ljeljo
Njemu hvala budi
Njemu hvala budi - Ljeljo
Od sviju nas ljudi
Od sviju nas ljudi - Ljeljo
Od zemlje do nebesa
Od zemlje do nebesa - Ljeljo
Bog stvara čudesna
Bog stvara čudesna - Ljeljo

(1994.)

Kata Ivanković

14. KRALJICE

Mi nismo kraljice
Mi nismo kraljice - Ljeljo
Što kraljuju svitom
Što kraljuju svitom - Ljeljo
Već smo mi kraljice
Već smo mi kraljice - Ljeljo
Što se kite cvitom
Što si kite cvitom - Ljeljo
Mi krune nosimo
Mi krune nosimo - Ljeljo
Al' bose hodimo
Al' bose hodimo - Ljeljo
Pismom kraljujemo
Pismom kraljujemo - Ljeljo
Da vas radujemo
Da vas radujemo - Ljeljo
Jer je dosta jada
Jer je dosta jada - Ljeljo
Pa neko i strada
Pa neko i strada - Ljeljo
Na prvi dan D'ova
Na prvi dan D'ova - Ljeljo
Molba nam je ova
Molba nam je ova - Ljeljo
Stvoritelju mili
Stvoritelju mili - Ljeljo
Svitu mir udili
Svitu mir udili - Ljeljo
Da složno živimo
Da složno živimo - Ljeljo
I ljubav širimo
I ljubav širimo - Ljeljo

Subotica, 1993.

Kata Ivanković

15. PIVAJU KRALJICE

Pivaju "kraljice"
Pivaju "kraljice" - Ljeljo
Nasrid Subotice
Nasrid Subotice - Ljeljo
Isprid katedrale
Isprid katedrale - Ljeljo
Da Bogu zahvale
Da Bogu zahvale - Ljeljo
Za dar Svetog Duha
Za dar Svetog Duha - Ljeljo
Da nas On očuva
Da nas On očuva - Ljeljo
Svakog zla i tame
Svakog zla i tame - Ljeljo
Za lipče nam dane
Za lipče nam dane - Ljeljo
Na prvi dan D'ova
Na prvi dan D'ova - Ljeljo
Dužnost nam je ova
Dužnost nam je ova - Ljeljo
Bogu hvalu dati
Bogu hvalu dati - Ljeljo
Rodu svom pivati
Rodu svom pivati - Ljeljo
Dragi rode, čuvaj
Dragi rode, čuvaj - Ljeljo
Običaje naše
Običaje naše - Ljeljo
Obradivaj zemlju
Obradivaj zemlju - Ljeljo
Obnavljaj salaše
Obnavljaj salaše - Ljeljo
Podiži sinove
Podiži sinove - Ljeljo
Na čast zemlje ove
Na čast zemlje ove - Ljeljo
Na kojoj živimo
Na kojoj živimo - Ljeljo
Više od tri vika
Više od tri vika - Ljeljo
A sada nastala

A sada nastala - Ljeljo
Dioba velika
Dioba velika - Ljeljo
Mnogi otiđoše
Mnogi otiđoše - Ljeljo
Iz svog zavičaja
Iz svog zavičaja - Ljeljo
Razišo se narod
Razišo se narod - Ljeljo
Iz rodnoga kraja
Iz rodnoga kraja - Ljeljo
Ovdi smo živili
Ovdi smo živili - Ljeljo
Sa svakim u miru
Sa svakim u miru - Ljeljo
Poštivali svima
Poštivali svima - Ljeljo
Kulturu i viru
Kulturu i viru - Ljeljo
Želimo i odsad
Želimo i odsad - Ljeljo
Neka tako bude
Neka tako bude - Ljeljo
Ne želimo otić
Ne želimo otić - Ljeljo
Sa rođene grude
Sa rođene grude - Ljeljo
Nek nestane mržnja
Nek nestane mržnja - Ljeljo
Neka ljubav vlada
Neka ljubav vlada - Ljeljo
Neka sloga bude
Neka sloga bude - Ljeljo
Geslo našeg grada
Geslo našeg grada - Ljeljo
Bože, blagoslovi
Bože, blagoslovi - Ljeljo
Našu milu Bačku
Našu milu Bačku - Ljeljo
Kraljice i lipu
Kraljice i lipu - Ljeljo
Pismu bunjevačku
Pismu bunjevačku - Ljeljo
Subotica, 1993.

Kata Ivanković

16. NA MATERICE

Uranila nana
Uranila nana - Ljeljo
Prije bilog dana
Prije bilog dana - Ljeljo
Peče divenice
Peče divenice - Ljeljo
Jer su materice
Jer su materice - Ljeljo
Kad dica ustanu
Kad dica ustanu - Ljeljo
Nek se naručaju
Nek se naručaju - Ljeljo
Ona ručat neće
Ona ručat neće - Ljeljo
U crkvu se kreće
U crkvu se kreće - Ljeljo
Svilu je uzela
Svilu je uzela - Ljeljo
Lipo se obukla
Lipo se obukla - Ljeljo
I na glavu veže
I na glavu veže - Ljeljo
Maramu atlasku
Maramu atlasku - Ljeljo
Otunku oblači
Otunku oblači - Ljeljo
Posli svete mise
Posli svete mise - Ljeljo

Kada se vratila
Kada se vratila - Ljeljo
Dica se skupila
Dica se skupila - Ljeljo
Nani govorila
Nani govorila - Ljeljo
Čestitamo, nane
Čestitamo, nane - Ljeljo
Materice slavne
Materice slavne - Ljeljo
Nana sve miluje
Nana sve miluje - Ljeljo
I dinare vadi
I dinare vadi - Ljeljo
U jabuku stavlja
U jabuku stavlja - Ljeljo
I ora pripravlja
I ora pripravlja - Ljeljo
Sve u maramicu
Sve u maramicu - Ljeljo
Nana dici veže
Nana dici veže - Ljeljo
Voli ona dicu
Voli ona dicu - Ljeljo
Dica se vesele
Dica se vesele - Ljeljo
Jer su materice
Jer su materice - Ljeljo

(1994.)

Kata Ivanković

17. NA OCE

Na salašu čiča
Na salašu čiča - Ljeljo
Po sobama šeta
Po sobama šeta - Ljeljo
Na pendžer pogleda
Na pendžer pogleda - Ljeljo
Nestrpljivo čeka
Nestrpljivo čeka - Ljeljo
Hoće l' doći dica
Hoće l' doći dica - Ljeljo
Danas mu iz grada
Danas mu iz grada - Ljeljo
Nije lipo vrime
Nije lipo vrime - Ljeljo
A Oce su danas
A Oce su danas - Ljeljo
Ali iznenada
Ali iznenada - Ljeljo
Evo sonce banu
Evo sonce banu - Ljeljo
U avliji stanu
U avliji stanu - Ljeljo

Skoro pune sonce
Skoro pune sonce - Ljeljo
Svi u glas viču
Svi u glas viču - Ljeljo
Da pozdrave čiču
Da pozdrave čiču - Ljeljo
"Faljen Isus, čiča
Faljen Isus, čiča - Ljeljo
Čestitamo Oce
Čestitamo Oce - Ljeljo
Čestitamo svima
Čestitamo svima" - Ljeljo
Čiča odgovara
Čiča odgovara - Ljeljo
"Živi, zdravi bili
Živi, zdravi bili - Ljeljo
Veliki i mali
Veliki i mali - Ljeljo
I još dugo čiči
I još dugo čiči - Ljeljo
Oce čestitali
Oce čestitali." - Ljeljo

(1994.)

Kata Ivanković

18. BLAGDAN BOŽIĆA

Kršćani se danas
Kršćani se danas - Ljeljo
Raduju od srca
Raduju od srca - Ljeljo
Jer je to rođendan
Jer je to rođendan - Ljeljo
Dragoga Isusa
Dragoga Isusa - Ljeljo
U crkvu idemo
U crkvu idemo - Ljeljo
Na veliku misu
Na veliku misu - Ljeljo
Danas kao da su
Danas kao da su - Ljeljo
Dobri nam svi ljudi
Dobri nam svi ljudi - Ljeljo
Zato posli mise
Zato posli mise - Ljeljo
Čestitamo svima
Čestitamo svima - Ljeljo
Svaki u svom srcu
Svaki u svom srcu - Ljeljo
Dobre želje ima
Dobre želje ima - Ljeljo
U crkvi svakojoj
U crkvi svakojoj - Ljeljo

Betlehem se pravi
Betlehem se pravi - Ljeljo
Najlipči je onaj
Najlipči je onaj - Ljeljo
U duši kršćanskoj
U duši kršćanskoj - Ljeljo
Kada se iz crkve
Kada se iz crkve - Ljeljo
Svi kući vraćamo
Svi kući vraćamo - Ljeljo
Domaćin će žitom
Domaćin će žitom - Ljeljo
Sve nas blagoslovit
Sve nas blagoslovit - Ljeljo
Mi mu govorimo
Mi mu govorimo - Ljeljo
"Čestit vam bio Božić
Čestit vam bio Božić - Ljeljo
Porodenje Krista
Porodenje Krista" - Ljeljo
A u duši svakoj
A u duši svakoj - Ljeljo
Nek radost zablista
Nek radost zablista - Ljeljo

(1994.)

Kata Ivanković

19. PRELO

Skupilo se prelo
Skupilo se prelo - Ljeljo
Veliko veselo
Veliko veselo - Ljeljo
Kolo se isplelo
Kolo se isplelo - Ljeljo
Kolo od momaka
Kolo od momaka - Ljeljo
I od divojaka
I od divojaka - Ljeljo
Tu je sad sve naše
Tu je sad sve naše - Ljeljo
I ljudi i snaše
I ljudi i snaše - Ljeljo
To je naš običaj
To je naš običaj - Ljeljo
Na prelo se kupit
Na prelo se kupit - Ljeljo
Tu su naši stari
Tu su naši stari - Ljeljo
Lipo se preljali
Lipo se preljali - Ljeljo
Od srca veselili
Od srca veselili - Ljeljo
U vrimena ova
U vrimena ova - Ljeljo
Moramo se složiti
Moramo se složiti - Ljeljo
Ne smimo se dilit
Ne smimo se dilit - Ljeljo
Bunjevci Hrvati
Bunjevci Hrvati - Ljeljo
Jedna nam je mati
Jedna nam je mati - Ljeljo

(1994.)

Milka Bilinc

20. JUBILEJ CRKVE SV. ROKA

Naša župa slavi
Naša župa slavi - Ljeljo
Stopedeset lita
Stopedeset lita - Ljeljo
Svoga postojanja
Svoga postojanja - Ljeljo
Bog je naše pretke
Bog je naše pretke - Ljeljo
Uvik blagosivo
Uvek blagosivo - Ljeljo
Milosti i zdravlje
Milosti i zdravlje - Ljeljo
Njima je darivo
Njima je darivo - Ljeljo
Sve do naših dana
Sve do naših dana - Ljeljo
U to davno doba
U to davno doba - Ljeljo
Teška kuga stigla
Teška kuga stigla - Ljeljo
Zato naši stari
Zato naši stari - Ljeljo
Svečan zaviti dali
Svečan zaviti dali - Ljeljo
Na svetoga Roku
Na svetoga Roku - Ljeljo
Pokoru činili
Pokoru činili - Ljeljo
Cili dan postili
Cili dan postili - Ljeljo
I Boga molili
I Boga molili - Ljeljo
Bog im molbu prima
Bog im molbu prima - Ljeljo
Zdravlje njima daje
Zdravlje njima daje - Ljeljo
Zato Bogu danas
Zato Bogu danas - Ljeljo
Za dar hvalu dajmo
Za dar hvalu dajmo - Ljeljo

Dula Milodanović

21. KERČANI SU

Blagoslov molimo
Blagoslov molimo - Ljeljo
Blagoslovi, Bože
Blagoslovi, Bože - Ljeljo
Ovaj mali narod
Ovaj mali narod - Ljeljo
I sve one ljude
I sve one ljude - Ljeljo
Koji milost mole
Koji milost mole - Ljeljo
U svojoj nevolji
U svojoj nevolji - Ljeljo
Sveti Roko dobri
Sveti Roko dobri - Ljeljo
Ti nama pomози
Ti nama pomози - Ljeljo
Svojim zagovorom
Svojim zagovorom - Ljeljo
Zlo i bolest tešku
Zlo i bolest tešku - Ljeljo
Da ne dobijemo
Da ne dobijemo - Ljeljo
I da jednog dana
I da jednog dana - Ljeljo
U nebeskoj slavi
U nebeskoj slavi - Ljeljo
Bogu hvalu damo
Bogu hvalu damo - Ljeljo

(Ovu pismu „kraljice” su
pivale
16. kolovoza 1992. u crkvi
na proslavi jubileja 150.
obljetnice osnivanja župe
sv. Roke u Subotici.)

Kerčani su, nane,
Kerčani su, nane - Ljeljo
Kuće molovali
Kuće molovali - Ljeljo
I na kuće, nane,
I na kuće, nane - Ljeljo
Dva bila goluba
Dva bila goluba - Ljeljo
Dva Bunjevca mlada
Dva Bunjevca mlada - Ljeljo
I dvi golubice
I dvi golubice - Ljeljo
Ko dvi Bunjevčice
Ko dvi Bunjevčice - Ljeljo
U svakomu kljunu
U svakomu kljunu - Ljeljo
Dvi zlačane grane
Dvi zlačane grane - Ljeljo
Jedna grana, nane,
Jedna grana, nane - Ljeljo
Dični' nam Kerčana
Dični' nam Kerčana - Ljeljo
Druga grana, nane,
Druga grana, nane - Ljeljo
Svi' naši' Bačvana
Svi' naši' Bačvana - Ljeljo
Golub grane nosi
Golub grane nosi - Ljeljo
I mir svud pronosi
I mir svud pronosi - Ljeljo
Mir i ljubav svima
Mir i ljubav svima - Ljeljo
Svim dobrim ljudima
Svim dobrim ljudima - Ljeljo
Veselje i slogu
Veselje i slogu - Ljeljo
Da se mole Bogu
Da se mole Bogu - Ljeljo

Subotica, 14. IX 1994.

Dula Milodanović

22. SUNCE JE ŽARILO

Sunce je žarilo
Sunce je žarilo - Ljeljo
Žito nam sazrilo
Žito nam sazrilo - Ljeljo
Bandaš žito kosi
Bandaš žito kosi - Ljeljo
Bandašica snosi
Bandašica snosi - Ljeljo
Diju u krstine
Diju u krstine - Ljeljo
Kupe mršavine
Kupe mršavine - Ljeljo
Risaruše mlade
Risaruše mlade - Ljeljo
Vrlo vridno rade
Vrlo vridno rade - Ljeljo
Krunu su isplele
Krunu su isplele - Ljeljo
Gazdi je donele
Gazdi je donele - Ljeljo
On je vinom zali
On je vinom zali - Ljeljo
I Bogu zahvali
I Bogu zahvali - Ljeljo

Za stol su svi sili
Za stol su svi sili - Ljeljo
Pa se pogostili
Pa se pogostili - Ljeljo
I svi se veseli
I svi se veseli - Ljeljo
Žito su požnjeli
Žito su požnjeli - Ljeljo
Dužijancu slave
Dužijancu slave - Ljeljo
I perlice prave
I perlice prave - Ljeljo
Perlama kićeni
Perlama kićeni - Ljeljo
Vodom poliveni
Vodom poliveni - Ljeljo
Do zore igraju
Do zore igraju - Ljeljo
Bogu hvalu daju
Bogu hvalu daju - Ljeljo
I tambura svira
I tambura svira - Ljeljo
Nikom ne da mira
Nikom ne da mira - Ljeljo

Subotica, 29. XI 1994.

Dula Milodanović

23. U BUNJEVAČKOM KRAJU

U našem Keru
U našem Keru - Ljeljo
Bunjevačkom kraju
Bunjevačkom kraju - Ljeljo
Lipo ko u raj
Lipo ko u raj - Ljeljo
Tu su naše grane
Tu su naše grane - Ljeljo
Bunjevačke nane
Bunjevačke nane - Ljeljo
Tu divojke mlade
Tu divojke mlade - Ljeljo
Vrlo vridno rade
Vrlo vridno rade - Ljeljo
Bašče prikopaju
Bašče prikopaju - Ljeljo
Gdi ruže cvataju
Gdi ruže cvataju - Ljeljo
Ker je srce Bačke
Ker je srce Bačke - Ljeljo
Jer tu ljudi vole
Jer tu ljudi vole - Ljeljo
Nošnje bunjevačke
Nošnje bunjevačke - Ljeljo
Ko god u Ker dođe
Ko god u Ker dođe - Ljeljo
Svi se nama dive
Svi se nama dive - Ljeljo
I svi nama kliču
I svi nama kliču - Ljeljo
"O, Kerčani mili
O, Kerčani mili - Ljeljo
Zdravi, živi bili
Zdravi, živi bili - Ljeljo
Lipo se slažite
Lipo se slažite - Ljeljo
I Boga molite
I Boga molite" - Ljeljo

Subotica, 10. V 1994.

Dula Milodanović

24. NAŠ GOSPODIN ŽUPNIK

Naš gospodin župnik
Naš gospodin župnik - Ljeljo
Rani svakog dana
Rani svakog dana - Ljeljo
Čim je zora rana
Čim je zora rana - Ljeljo
Pa po bašči šeta
Pa po bašči šeta - Ljeljo
Rosa mu ne smeta
Rosa mu ne smeta - Ljeljo
Čisti zrak udiše
Čisti zrak udiše - Ljeljo
I ruže miriše
I ruže miriše - Ljeljo
Sve Kerčane voli
Sve Kerčane voli - Ljeljo
Za nji' Boga moli
Za nji' Boga moli - Ljeljo
Da mu čuva stado
Da mu čuva stado - Ljeljo
I staro i mlado
I staro i mlado - Ljeljo
Misu prikaziva
Misu prikaziva - Ljeljo
Krista nam dariva
Krista nam dariva - Ljeljo
Blagoslov nam dili
Blagoslov nam dili - Ljeljo
Jer smo mu svi mili
Jer smo mu svi mili - Ljeljo
Mi njega volimo
Mi njega volimo - Ljeljo
Za njeg se molimo
Za njeg se molimo - Ljeljo
"Čuvaj nam ga, Bože
Čuvaj nam ga, Bože - Ljeljo
Da ti služit može
Da ti služit može" - Ljeljo

Subotica, 29. XI 1994.

Dula Milodanović

25. IZIŠLI SMO

Išli smo po Keru
Išli smo po Keru - Ljeljo
Tražiti večeru
Tražiti večeru - Ljeljo
Nismo našli ništa
Nismo našli ništa - Ljeljo
Mara se udala
Mara se udala - Ljeljo
Odveo je Pišta
Odveo je Pišta - Ljeljo
A znate šta rade
A znate šta rade - Ljeljo
Te kerčanske mlade
Te kerčanske mlade - Ljeljo
Niti kruva peku
Niti kruva peku - Ljeljo
Nit košulje peru
Nit košulje peru - Ljeljo
Već se metlom tuku
Već se metlom tuku - Ljeljo

I za kose vuku
I za kose vuku - Ljeljo
A muževi piju
A muževi piju - Ljeljo
Tu ljutu rakiju
Tu ljutu rakiju - Ljeljo
I slatko se smiju
I slatko se smiju - Ljeljo
To se tako radi
To se tako radi - Ljeljo
Dok im ne dosadi
Dok im ne dosadi - Ljeljo
A kad je gotovo
A kad je gotovo - Ljeljo
Tad počnu ponovo
Tad počnu ponovo - Ljeljo

Subotica, 10. V 1994.

Dula Milodanović

26. KERČANI

Kerčani su, nane
Kerčani su, nane - Ljeljo
Rano uranili
Rano uranili - Ljeljo
Boga su molili
Boga su molili - Ljeljo
Svetkuju Duhove
Svetkuju Duhove - Ljeljo
Nabrali su zove
Nabrali su zove - Ljeljo
Pa su okitili
Pa su okitili - Ljeljo
Svoje kuće bile
Svoje kuće bile - Ljeljo
I sokake cile
I sokake cile - Ljeljo
Kudan svit prolazi
Kudan svit prolazi - Ljeljo
U crkvu dolazi
U crkvu dolazi - Ljeljo

Da žrtvu žrtvuje
Da žrtvu žrtvuje - Ljeljo
Bogu prikazuje
Bogu prikazuje - Ljeljo
Pa i oltar cili
Pa i oltar cili - Ljeljo
Od zove se bili
Od zove se bili - Ljeljo
Svudan mriši zova
Svudan mriši zova - Ljeljo
Jer je dan Duhova
Jer je dan Duhova - Ljeljo
Pa kršćanin pravi
Pa kršćanin pravi - Ljeljo
Boga dragog slavi
Boga dragog slavi - Ljeljo
Moli Svetog Duha
Moli Svetog Duha - Ljeljo
Da mu viru čuva
Da mu viru čuva - Ljeljo
Da po viri mogu
Da po viri mogu - Ljeljo
Doći u raj Bogu
Doći u raj Bogu - Ljeljo

Subotica, 25. V 1995.

Dula Milodanović

27. U KERSKOM KRAJU

U kerskome kraju
U kerskome kraju - Ljeljo
Novo čudo kažu
Novo čudo kažu - Ljeljo
Narasla je trava
Narasla je trava - Ljeljo
Mišu do kolina
Mišu do kolina - Ljeljo
Žabi do ramena
Žabi do ramena - Ljeljo
Zec Boga moli
Zec Boga moli - Ljeljo
Lisica ga dvori
Lisica ga dvori - Ljeljo
Na lisici perce
Na lisici perce - Ljeljo
A na pivcu zvonce
A na pivcu zvonce - Ljeljo
Mačak meso čuva
Mačak meso čuva - Ljeljo
Patka čorbu kuva
Patka čorbu kuva - Ljeljo
Šarov kola vuče
Šarov kola vuče - Ljeljo
Komarac ga tuče
Komarac ga tuče - Ljeljo
Svi su se vozali
Svi su se vozali - Ljeljo
Za koli trčali
Za koli trčali - Ljeljo
Riba pismu piva
Riba pismu piva - Ljeljo
To j' istina živa
To j' istina živa - Ljeljo

Subotica, 10. V 1994.

Dula Milodanović

28. ŽITNO KLASJE

Žitno klasje malo
Žitno klasje malo - Ljeljo
Zlatom se zasjalo
Zlatom se zasjalo - Ljeljo
Njim se okitila
Njim se okitila - Ljeljo
Naša crkva mila
Naša crkva mila - Ljeljo
Kruna ispletena
Kruna ispletena - Ljeljo
U crkvu donešena
U crkvu donešena - Ljeljo
Na oltar stavljena
Na oltar stavljena - Ljeljo
I blagoslovljena
I blagoslovljena - Ljeljo
I žito su zrilo
I žito su zrilo - Ljeljo
Tu blagoslovili
Tu blagoslovili - Ljeljo
Naše cure mile
Naše cure mile - Ljeljo
Obukle su svile
Obukle su svile - Ljeljo
Da po crkvi žito
Da po crkvi žito - Ljeljo
Virnom puku dile
Virnom puku dile - Ljeljo
Tu se pisma ori
Tu se pisma ori - Ljeljo
Sve do neba gori
Sve do neba gori - Ljeljo
Slava Bogu budi
Slava Bogu budi - Ljeljo
Od svi' virni' ljudi
Od svi' virni' ljudi - Ljeljo

(1995.)

Dula Milodanović

29. DVI SU DRUGE

Dvi su druge, nane
Dvi su druge, nane - Ljeljo
Virno drugovale
Virno drugovale - Ljeljo
Jedno lipa Ana
Jedno lipa Ana - Ljeljo
A drugo Mirjana
A drugo Mirjana - Ljeljo
Zajedno su, nane
Zajedno su, nane - Ljeljo
Svaki dan ručale
Svaki dan ručale - Ljeljo
Pa i svako veče
Pa i svako veče - Ljeljo
Skupa večerale
Skupa večerale - Ljeljo
U crkvu su išle
U crkvu su išle - Ljeljo
Zajedno molile
Zajedno molile - Ljeljo
I jednoga momka
I jednoga momka - Ljeljo

One zavolile
One zavolile - Ljeljo
Zbog toga se one
Zbog toga se one - Ljeljo
Ljuto zavadile
Ljuto zavadile - Ljeljo
Momka briga nije
Momka briga nije - Ljeljo
On se njima smije
On se njima smije - Ljeljo
Jer on drugu prosi
Jer on drugu prosi - Ljeljo
Drugoj prsten nosi
Drugoj prsten nosi - Ljeljo
One su vidile
One su vidile - Ljeljo
Da su pogrišile
Da su pogrišile - Ljeljo
Pa se pomirile
Pa se pomirile - Ljeljo
Sad su opet mile
Sad su opet mile - Ljeljo
Kao što su bile
Kao što su bile - Ljeljo

(1995.)

Ana Balažević

30. ZA 300. GODIŠNJICU

Raduje se , nane
Raduje se, nane - Ljeljo
Bunjevačka grana
Bunjevačka grana - Ljeljo
Slavi tristo lita
Slavi tristo lita - Ljeljo
Svoga doseljenja
Svoga doseljenja - Ljeljo
Iz južni' krajeva
Iz južni' krajeva - Ljeljo
U severnu Bačku
U severnu Bačku - Ljeljo
Radosnu su Gospu
Radosnu su Gospu - Ljeljo
Sa sobom poneli
Sa sobom poneli - Ljeljo
Sa Radosnom Gospom
Sa Radosnom Gospom - Ljeljo
Viru sačuvali
Viru sačuvali - Ljeljo

U ravnici, nane
U ravnici, nane - Ljeljo
Zemlju nabijali
Zemlju nabijali - Ljeljo
Salaše pravili
Salaše pravili - Ljeljo
Trskom pokrivali
Trskom pokrivali - Ljeljo
Muška čeljad, nane
Muška čeljad, nane - Ljeljo
Njive uzaorali
Njive uzaorali - Ljeljo
Obitelj 'ranili
Obitelj 'ranili - Ljeljo
Graničari bili
Graničari bili - Ljeljo
Ognjište branili
Ognjište branili - Ljeljo

Tavankut, srpanj - juli 1986.

SPISAK BUNJEVAČKIH KRALJIČKIH PISAMA

koje su objavljene u ovoj knjizi

a) KORAČNICE (pisme u hodu)

1. Mi selu idemo
2. Mi selu idemo
3. Mi selu idemo
4. Od dvora do dvora
5. Tri krumpira
6. Ajte, cure
7. Đika trava
8. Kada dođu u kolo
9. Kada dođu u kuću
10. Kada izlaze iz kuće
11. Pored kuće u kojoj nisu primljene
12. Redom - redom
13. Sarićevi, nane
14. Barišini, nane
15. Subaćani zabat molovali
16. Imala sam devet divojaka
17. U Budimu gradu
18. U Šištaku gradu
19. Kad se "kraljice" razilaze

b) VESELE KRALJIČKE PISME

20. Starešina grada
21. Župniku (1.)
22. Župniku (2.)
23. Župniku (3.)
24. Župniku (4.)
25. Svećenicima
26. Volaru
27. Lovcu
28. Didina koliba
29. Udovici
30. Ivanova proja
31. Pijancu (1.)
32. Pijancu (2.)
33. Starešina
34. Ajde da pivamo
35. Braći (1)
36. Braći (2)
37. Braći (3)
38. Sestrama (1)
39. Sestrama (2)
40. Sestrama (3)
41. Bratu i sestri
42. Sirotanu
43. Sirotici (1)
44. Sirotici (2)
45. Mladaj snaži
46. Đaku (1)
47. Đaku (2)
48. Đače samouče
49. Divojčici (1)
50. Divojčici (2)
51. Dici (1)
52. Dici (2)
53. Divojki (1)

54. Divojki (2)
55. Divojki (3)
56. Divojki (4)
57. Stana jedinica
58. Vezilji (1)
59. Vezilji (2)
60. Vezilji (3)
61. Zaručnicima
62. Drugaricama
63. Dvi druge
64. Udavači
65. Narasla narandža
66. Loptala se Jaga
67. Zaspala je Teza
68. Zaspala je Marga
69. Sijala je Marga
70. Žuti zumbul raste
71. Sigrala se Marga
72. Savila se vriža
73. Igrala je Marga
74. Potopi se šajka
75. Kletva pokuđene divojke
76. Zaspala je Marga
77. Sedla Mato konja
78. Striljao je Ivo
79. Vozio se Ivo
80. Kata pata
81. Ana jedinica
82. Zvonila je Mara
83. 'Intala se Mara (1)
84. 'Intala se Mara (2)
85. Plela, plela Marta
86. Tri vinca
87. Plela Jela tri vinca
88. Stipin konj
89. Jedinkova majka (1)
90. Jedinkova majka (2)
91. Sitna kiša pada (1)
92. Sitna kiša pada (2)
93. Sitna kiša pada (3)
94. Prosi Bela Vitu
95. Pita majka sina
96. Pita majka Milu
97. Falila se Mara
98. Hvalila se Fana

99. Otmica Kate divojke
100. Učila je Mara
101. Kladio se Pere
102. Oklada za divojku
103. Stipe i vila
104. Razboli se jedinica
105. Viče majka Maru
106. Naletila dva gavrana
107. Prosi Albe Jelu
108. Divojka neće za nedragog
109. Vojnicima (1)
110. Vojnicima (2)

c) ŽALOSNE KRALJIČKE PISME

111. Vojnicima (1)
112. Vojnicima (2)
113. Vojnicima (3)
114. O vojniku (1)
115. O vojniku (2)
116. Ispraćaj vojnika
117. Sirotanu vojniku
118. Velik bubanj buba
119. Oj, borci vojnici
120. Plakala je Stana
121. Spremanje u vojsku
122. Bolan vojnik
123. Poruka vojnika
124. Vojnikova ljubav
125. Želja mrtvog vojnika
126. Vojnikova majka
127. Bolesno đaće
128. Đaku (1)
129. Đaku (2)
130. Sirotica Marga
131. Sirotica Milka (1)
132. Sirotica Milka (2)
133. Sirotica Mara
134. Sirotica Ana
135. Prosi Luka Jelu
136. Nesuđenima (1)
137. Nesuđenima (2)

DODATAK

d) NOVE KRALJIČKE PISME

1. Ivan Prčić: Procvatala zova
2. Ivan Prčić: Zapito sin nanu
3. Ivan Prčić: Vila se umiva
4. Ivan Prčić: Jubilarna 75. dužijanca
5. Ivan Prčić: Trista lita
6. Ivan Prčić: Naš kardinal Franjo
7. Amalija Gabrić: Danas nam je, rode
8. Kata Ivanković: Bunjevačkoj nani
9. Kata Ivanković: U Bajmoku selu
10. Kata Ivanković: Bačka ravnica
11. Kata Ivanković: Za dužijancu
12. Kata Ivanković: Dužijanca naša
13. Kata Ivanković: Za dužijancu
14. Kata Ivanković: Kraljice
15. Kata Ivanković: Pivaju kraljice
16. Kata Ivanković: Na Materice
17. Kata Ivanković: Na Oce
18. Kata Ivanković: Blagdan Božića
19. Kata Ivanković: Prelo
20. Milka Bilinc: Jubilej crkve sv. Roka
21. Đula Milodanović: Kerčani su
22. Đula Milodanović: Sunce je žarilo
23. Đula Milodanović: U bunjevačkom kraju
24. Đula Milodanović: Naš gospodin župnik
25. Đula Milodanović: Išli smo po Keru
26. Đula Milodanović: Kerčani
27. Đula Milodanović: U kerskom kraju
28. Đula Milodanović: Žitno klasje
29. Đula Milodanović: Dvi su druge
30. Ana Balažević: Za 300. godišnjicu

Obnovljen običaj pivanja kraljičkih pisama u Subotici

MUZIČKI ZAPISI BUNJEVAČKIH KRALJIČKIH PISAMA

Pisme je pivala Zorka Tikvicki rođ. Kopunović (1932.).

Na kazetofon su snimili Bela Gabrić i Ante Pokornik u Subotici, 15. IV 1980. god.

Muzički zabilježio Pavao Bačić u Subotici, 1980. god.

PJESMA KORAČNICA

PJEVALA:
ZORKA TIKVICKI

ZABILJEŽIO:
PAVAO BAČIĆ

UMJERENO KORAČAJUĆI

MI SE-LU I-ĐE-MO, MI SE-LU I-ĐE-MO, LJE-LJO!
SE-LO OD NAS BI-ŽI, SE-LO OD NAS BI-ŽI LJE-LJO!

MI SELU IĐEMO

Mi selu idemo
Mi selu idemo - Ljeljo!
Selo od nas biži
Selo od nas biži - Ljeljo!
A što od nas biži
A što od nas biži - Ljeljo!
Mi mu ne idemo
Mi mu ne idemo - Ljeljo!
Da ga porobimo
Da ga porobimo - Ljeljo!
Već mu mi idemo
Već mu mi idemo - Ljeljo!
Da ga veselimo
Da ga veselimo - Ljeljo!

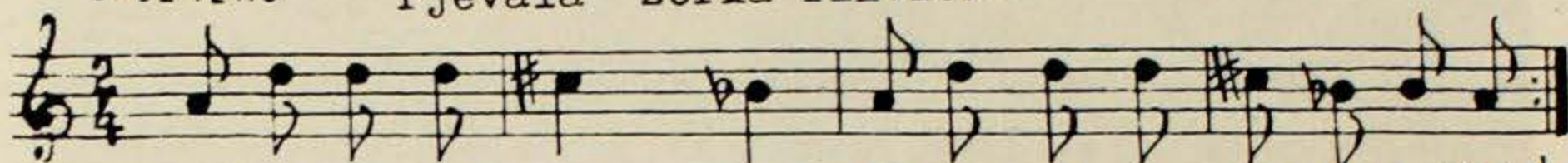
(U ovoj knjizi pisma br. 1)

VESELA PJESMA

Zabilježio
Pavao Bačić

UMJERENO

Pjevala Zorka Tikvicki

DVI SU DRU-GE NA - NE, DVI SU DRU-GE, NA-NE LJELJO!
VIR-NO DRU-GO-VA - LE, VIR-NO DRU-GO-VA-LE LJELJO!

DVI SU DRUGE

Dvi su druge, nane,
Dvi su druge, nane - Ljeljo!
Virno drugovale,
Virno drugovale - Ljeljo!
U jednoj se, nane,
U jednoj se, nane - Ljeljo!
Vodi umivale,
Vodi umivale - Ljeljo!
Tu su vodu, nane,
Tu su vodu, nane - Ljeljo!
Pod bor salivale
Pod bor salivale - Ljeljo!
Kad je boru, nane,
Kad je boru, nane - Ljeljo!

Voda dolijala,
Voda dolijala - Ljeljo!
Ispod bora, nane,
Ispod bora, nane - Ljeljo!
Ništo progovara
Ništo progovara - Ljeljo!
"Je l' vi te dvi druge
Je l' vi te dvi druge - Ljeljo!
Virne rastavljajte,
Virne rastavljajte - Ljeljo!
Je l' menekar mladog
Je l' menekar mladog - Ljeljo!
Ovdud izbavljajte,
Ovdud izbavljajte - Ljeljo!

(odlomak)

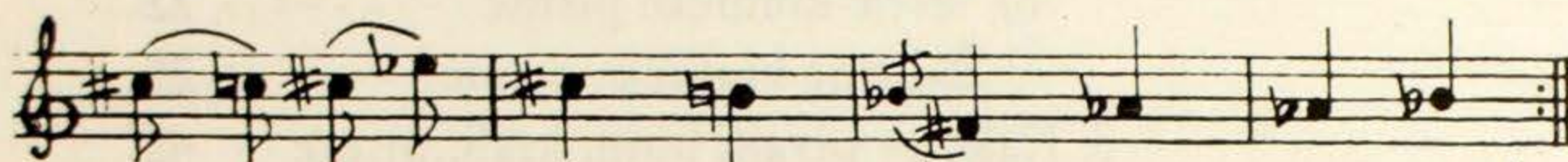
(U ovoj knjizi pisma broj 62)

ŽALOSNA PJESMA

ŽALOBNO Pjevala Zorka Tikvicki Zabilježio P. Bačić

O - PRA - VLJA - LA MAJ - KA
U - KA - TA - NE RAN - KA

O - PRA - VLJA - LA MAJ - KA LJE - LJO!
U - KA - TA - NE RAN - KA LJE - LJO!

Opravljala majka
Opravljala majka - Ljeljo!
U katane Ranka,
U katane Ranka - Ljeljo!
Bilu svilu majka
Bilu svilu majka - Ljeljo!
Konju do kopita,
Konju do kopita - Ljeljo!
Zlatnu uzdu majka,
Zlatnu uzdu majka - Ljeljo!
Konju do kolina,
Konju do kolina - Ljeljo!
A sedlo je majka
A sedlo je majka - Ljeljo!
Konju do prsiju
Konju do prsiju - Ljeljo!
Kad ga opravila,
Kad ga opravila - Ljeljo!
Triput poljubila,
Triput poljubila - Ljeljo!
Kad ga poljubila,
Kad ga piljubila - Ljeljo!
Caru poklonila
Caru poklonila - Ljeljo!
(odlomak)
(U ovoj knjizi broj 121)

SADRŽAJ

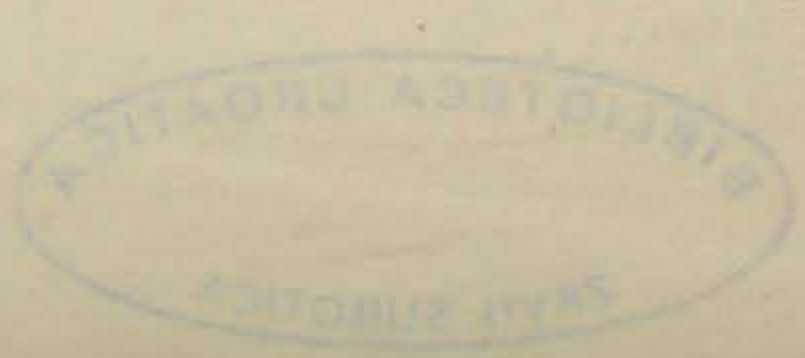
Aleksa Kokić: "Kraljice su pivale" - - - -	6
Rič na početku - - - - -	7
1. Kraljice u Subotici - - - - -	11
2. Vrste bunj. kraljičkih pisama - - - - -	19
a) Koračnice (pisme u hodu) - - - - -	20
b) Vesele kraljičke pisme - - - - -	22
c) Žalosne kraljičke pisme - - - - -	25
3. Kako se pivaju bunj. kralj. pisme - -	42
4. Stvaraoci i izvođači bunj. kraljičkih pisama - - - - -	48

PRILOG

a) Kraljičke pisme koračnice - - - - -	53
b) Vesele kraljičke pisme - - - - -	59
c) Žalosne kraljičke pisme - - - - -	96

DODATAK

d) Nove bunj. kraljičke pisme - - - - -	113
5. Spisak kraljičkih pisama u ovoj knjizi - - - - -	137
6. Muzički zapisi bunj. kraljičkih pisama - - - - -	141

CROATICA
BIBLIOTECA
ZKVH SUBOTICA

K
GAB
b